

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΑΑ
Μονάδα Επενδύσεων στις Γεωργικές
Εκμεταλλεύσεις
Ταχ. Δ/ση: Λ. Αθηνών 54-56, 10441 (ΑΘΗΝΑ)
Πληροφορίες: Αλευρά Ε, Αλιζιώτης Ν.,
Τσολακίδη Κ., Τσιατούρας Ε.
Τηλ: 210 527 5256, 5262, 013, 210
e-mail: ealevra@mou.gr, naliziotis@mou.gr,
ktsolakidi@mou.gr,
etsiatouras@mou.gr

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα 2/3/2023
Αρ. Πρωτ. 427
ΦΕΚ: Β' 1414

ΑΠΟΦΑΣΗ

Καθορισμός πλαισίου εφαρμογής της Δράσης 4.1.5 «Υλοποίηση επενδύσεων με στόχο την ανθεκτικότητα, τη βιωσιμότητα και την ψηφιακή οικονομική ανάκαμψη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) της Ελλάδας 2014-2020 κατά τη μεταβατική περίοδο 2021 και 2022.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τους κανονισμούς και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης:
 - 1.1. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, όπως κάθε φορά ισχύει.
 - 1.2. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου όπως κάθε φορά ισχύει.
 - 1.3. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση των κανονισμών

(ΕΟΚ) αριθ. 352/78, (ΕΚ) αριθ. 165/94, (ΕΚ) αριθ. 2799/98, (ΕΚ) αριθ. 814/2000, (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 485/2008 του Συμβουλίου.

- 1.4. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου
 - 1.5. Τον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 807/2014 της Επιτροπής της 11ης Μαρτίου 2014 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και για τη θέσπιση μεταβατικών διατάξεων όπως κάθε φορά ισχύει.
 - 1.6. Τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 808/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουλίου 2014 σχετικά με τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) όπως κάθε φορά ισχύει.
 - 1.7. Τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 809/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουλίου 2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης και την πολλαπλή συμμόρφωση όπως κάθε φορά ισχύει.
 - 1.8. Τον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 640/2014 της Επιτροπής της 11ης Μαρτίου 2014 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου και τους όρους απόρριψης ή ανάκτησης πληρωμών καθώς και τις διοικητικές κυρώσεις που εφαρμόζονται στις άμεσες ενισχύσεις, τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης και την πολλαπλή συμμόρφωση.
 - 1.9. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2020/2220 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Δεκεμβρίου 2020 σχετικά με τη θέσπιση ορισμένων μεταβατικών διατάξεων για τη στήριξη από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) τα έτη 2021 και 2022 και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 όσον αφορά τους πόρους και την εφαρμογή τους τα έτη 2021 και 2022 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 όσον αφορά τους πόρους και την κατανομή αυτής της στήριξης τα έτη 2021 και 2022.
 - 1.10. Την Ειδική Έκθεση (2014) του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου με θέμα «Εφαρμόζοντας την αρχή της οικονομίας: συγκράτηση των δαπανών για τις συγχρηματοδοτούμενες από την Ε.Ε. επιχορηγήσεις έργων αγροτικής ανάπτυξης».
 - 1.11. Την αριθ. C (2015) 9170/11.12.2015 απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για την έγκριση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020.
2. Τις διατάξεις:
- 2.1. Του Ν. 2690/1997 (Α' 45) με τον οποίο κυρώθηκε ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας.
 - 2.2. Του Ν. 3508/2006 (Α' 249) «Ρυθμίσεις θεμάτων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων», και ειδικότερα το άρθρο 3 αυτού.

- 2.3. Του Ν. 3874/2010 (Α'151) «Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων» όπως ισχύει κάθε φορά.
- 2.4. Του Ν. 4314/2014 (Α) Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, Β) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2012 (ΕΕ L 156/16.6.2012) στο ελληνικό δίκαιο, τροποποίηση του Ν. 3419/2005 (ΦΕΚ Α' 297) και άλλες διατάξεις» (Α'265) και ιδίως την παρ. 2 του άρθρου 69 αυτού, όπως ισχύει κάθε φορά.
- 2.5. Του Ν. 4914/2022 Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας «Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε.» και άλλες διατάξεις (Α' 61).
- 2.6. Του άρθρου 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και Κυβερνητικά όργανα» που κυρώθηκε με το πρώτο άρθρο του Π.Δ. 63/2005 (Α' 98).
- 2.7. Του Π.Δ. 97/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (Α' 138).
- 2.8. Του Π.Δ. 56/2021 (Α'142) «Διορισμός Υπουργού και Υφυπουργών».
- 2.9. Του Π.Δ. 40/2021 (Α'100) «Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων και Γενικών Γραμματειών, σύσταση και μετονομασία Γενικών Γραμματειών.
- 2.10. Του Π.Δ. 8/2022 (Α'19) «Διορισμός Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων».
- 2.11. Της αριθ. 282966/09-07-2007 (Β' 1205) Κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με θέμα «Έγκριση του Κανονισμού διαδικασίας πληρωμών του Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία ΟΠΕΚΕΠΕ των ενισχύσεων που βαρύνουν τον ΕΛΕΓΕΠ».
- 2.12. Της αριθ. 1065/19-4-2016 (Β' 1273) απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με θέμα «Θέσπιση διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2014-2020» όπως ισχύει κάθε φορά.
- 2.13. Την υπ' αριθμ. 2618/13-10-2022 (Β' 5375) κοινή απόφαση των Υφυπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με θέμα «Διάρθρωση και αρμοδιότητες των Ειδικών Υπηρεσιών του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) 2023-2027».
- 2.14. Της αριθ. 2545/17-10-2016 (Β' 3447) κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με θέμα «Εκχώρηση αρμοδιοτήτων της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης (ΕΥΔ ΠΑΑ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 (ΠΑΑ 2014-2020) Α. Στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) Περιφερειών και Β. Στις Γενικές Διευθύνσεις Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειών, ως Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ) Πράξεων ΠΑΑ».
- 2.15. Της αριθ. 6309/09-09-2021 (Β' 4190) απόφαση «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γεώργιο Στύλιο».
3. Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020 (ΠΑΑ 2014-2020) και ειδικότερα το σημείο 8.2.4 «Μ04 - Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού (άρθρο 17)» όπως ισχύει κάθε φορά.
4. Τη με αρ. πρωτ. 679/23-2-2023 σύμφωνη γνώμη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.
5. Τη με αρ. πρωτ. 11535/24-2-2023 σύμφωνη γνώμη του ΟΠΕΚΕΠΕ.
6. Το γεγονός ότι από την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας είναι να καθορίσει το θεσμικό πλαίσιο για την εφαρμογή της δράσης 4.1.5 «Υλοποίηση επενδύσεων με στόχο την ανθεκτικότητα, τη βιωσιμότητα και την ψηφιακή οικονομική ανάκαμψη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων».

Άρθρο 2

Πεδίο Εφαρμογής

Η δράση 4.1.5 «Υλοποίηση επενδύσεων με στόχο την ανθεκτικότητα, τη βιωσιμότητα και την ψηφιακή οικονομική ανάκαμψη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων» εφαρμόζεται σε όλη την Ελληνική Επικράτεια παρέχοντας στήριξη σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις φυσικών και νομικών προσώπων για επενδύσεις στην παραγωγή γεωργικών προϊόντων, με τους όρους, προϋποθέσεις και περιορισμούς των επόμενων άρθρων και παραρτημάτων.

Άρθρο 3

Στόχοι

1. Η δράση 4.1.5 «Υλοποίηση επενδύσεων με στόχο την ανθεκτικότητα, τη βιωσιμότητα και την ψηφιακή οικονομική ανάκαμψη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων» έχει ως σκοπό την επίτευξη στόχων του άρθρου 5 του Καν. (ΕΕ) 1305/2013. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ΠΑΑ 2014 – 2020 συμβάλλει στις περιοχές εστίασης: 2α «Βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας όλων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και διευκόλυνση της αναδιάρθρωσης και του εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ιδίως προκειμένου να αυξηθεί η συμμετοχή και ο προσανατολισμός στην αγορά και η διαφοροποίηση της γεωργίας», 4β «Βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων» και 5γ «Διευκόλυνση του εφοδιασμού και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποπροϊόντων, αποβλήτων, υπολειμμάτων και λοιπών πρώτων υλών εκτός των τροφίμων για τους σκοπούς της βιοοικονομίας» του άρθρου 5 του ανωτέρω κανονισμού.
2. Στόχος της δράσης είναι η επίτευξη ανθεκτικής, βιώσιμης και ψηφιακής οικονομικής ανάκαμψης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις υφιστάμενες αλλά και τυχόν μελλοντικές συνέπειες της πανδημίας ή όποιου άλλου κινδύνου προκύψει.
3. Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων παρέχεται στήριξη για επενδύσεις ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού, αναδιάρθρωσης, των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, καθώς και για επενδύσεις μείωσης κόστους παραγωγής και δημιουργίας οικονομιών κλίμακας, οι οποίες στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων καθώς και επενδύσεις αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ίδια κατανάλωση.

Άρθρο 4

Ορισμοί και Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί

Για την εφαρμογή της δράσης 4.1.5 του ΠΑΑ 2014-2020, ισχύουν οι παρακάτω ορισμοί και εννοιολογικοί προσδιορισμοί:

1. Αίτηση πληρωμής είναι το σύνολο των απαραίτητων εγγράφων που υποβάλλει ηλεκτρονικά ο δικαιούχος προκειμένου να του καταβληθεί η αναλογούσα δημόσια οικονομική στήριξη. Ενδεικτικά αναφέρονται η αίτηση, τα παραστατικά, τα δικαιολογητικά κ.λπ.
2. Αίτηση στήριξης είναι το σύνολο των απαραίτητων εγγράφων που υποβάλλει ηλεκτρονικά ο δικαιούχος για ένταξη στο παρόν καθεστώς στήριξης. Ενδεικτικά αναφέρονται η αίτηση υπαγωγής στο μέτρο, το επιχειρηματικό σχέδιο, τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη βαθμολόγηση της αίτησης κ.λπ.
3. Ανάκτηση είναι η επιστροφή των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών.
4. Απόφαση ένταξης πράξεων είναι η απόφαση αρμόδιου οργάνου που περιγράφει τους όρους και τις προϋποθέσεις υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου και γίνεται αυτοδίκαια αποδεκτή.
5. Αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό είναι κάθε δαπάνη στην οποία δεν αντιστοιχεί ίσης ή μεγαλύτερης αξίας παραδοθέν προϊόν, έργο ή υπηρεσία σύμφωνα με τους όρους της απόφασης ένταξης πράξεων και του πρακτικού της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας γνωμοδοτικής επιτροπής και στο αντίστοιχο έντυπο γνωμοδότησης αίτησης στήριξης με την οποία αναλήφθηκε η υποχρέωση της δαπάνης.
6. Γεωργική εκμετάλλευση είναι το σύνολο των μονάδων που χρησιμοποιεί για γεωργικές δραστηριότητες και διαχειρίζεται ένας γεωργός στην επικράτεια του ίδιου κράτους μέλους.
7. Γεωργικό προϊόν είναι ό,τι περιλαμβάνεται στα προϊόντα που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι που προβλέπεται στο άρθρο 32 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, εκτός των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΚ) 1379/2013, όπως ισχύει κάθε φορά.
8. Γεωργικός τομέας είναι το σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων.
9. Δικαιούχος είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο συμπεριλαμβάνεται σε απόφαση ένταξης πράξεων.
10. Έδρα νομικού προσώπου είναι έννοια αντίστοιχη με τον τόπο μόνιμης κατοικίας των φυσικών προσώπων (άρθρα 51 και 64 του Αστικού Κώδικα). Η έδρα καθορίζεται υποχρεωτικά από τη συστατική πράξη ή το καταστατικό.
11. Επαγγελματίας αγρότης είναι το ενήλικο φυσικό πρόσωπο που έχει δικαίωμα εγγραφής στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων, σύμφωνα με την περίπτωση α του άρθρου 2 του Ν. 3874/2010 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 65 του Ν. 4389/2016 (ΦΕΚ 94 Α/2016) και κάθε φορά ισχύει.
12. Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις είναι οι δεσμεύσεις που οφείλει να τηρεί ο δικαιούχος από το ημερολογιακό έτος που έπεται της ημερομηνίας ολοκλήρωσης του επενδυτικού του σχεδίου και για πέντε έτη. Οι καλλιέργειες / εκτροφές του πρώτου έτους των μακροχρόνιων υποχρεώσεων αποτυπώνονται στην Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης που υποβάλλεται το ημερολογιακό έτος που έπεται του έτους της ημερομηνίας ολοκλήρωσης υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου. Η μελλοντική κατάσταση που δηλώνεται στο ΠΣΚΕ συμπίπτει με το πρώτο έτος των μακροχρόνιων υποχρεώσεων.
13. Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων (ΜΑΑΕ): Συστάθηκε με βάση το άρθρο 1 του Ν. 3874/2010 (ΦΕΚ 151 Α/2010), όπως ισχύει κάθε φορά, και σε αυτό εγγράφονται όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούν στην Επικράτεια αγροτική δραστηριότητα ή κατέχουν αγροτική εκμετάλλευση.
14. Μητρώο Αξιολογητών. Σε κάθε Περιφέρεια δύναται να συσταθεί Μητρώο Αξιολογητών σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 20.

15. Νέος γεωργός είναι το πρόσωπο ηλικίας 40 ετών ή νεότερο, κατά τη στιγμή της υποβολής της αίτησης στήριξης, το οποίο διαθέτει επαρκή επαγγελματικά προσόντα και ικανότητες και εγκαθίσταται για πρώτη φορά σε γεωργική εκμετάλλευση ως υπεύθυνος της εκμετάλλευσης αυτής.
16. Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αγροτικής Ανάπτυξης (εφεξής ΟΠΣΑΑ) είναι το πληροφοριακό σύστημα για την υλοποίηση των μέτρων, υπομέτρων και δράσεων του ΠΑΑ 2014-2020 του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στους Ν. 4314/2014. Επιτρέπει τη διασύνδεση με το ΠΣΚΕ και άλλα πληροφοριακά συστήματα για την ανταλλαγή δεδομένων που σχετίζονται με τον προγραμματισμό, την αξιολόγηση, τη διαχείριση και τον έλεγχο του ΠΑΑ.
17. Ολοκλήρωση υλοποίησης επενδυτικού σχεδίου: Ως ημερομηνία ολοκλήρωσης του σχεδίου θεωρείται η ημερομηνία της εντολής πληρωμής της τελικής πληρωμής ή έγκρισης αιτήματος τροποποίησης για την ολοκλήρωση του σχεδίου χωρίς υποβολή νέου αιτήματος πληρωμής. Η ημερομηνία αυτή δεν μεταβάλλεται ακόμα και αν μετά από αυτήν την ημερομηνία ακολουθήσουν μεταβολές στη δημόσια δαπάνη που οφείλονται στην αποδοχή τυχόν ενστάσεων του δικαιούχου ή στην επιβολή ποινών. Σημειώνεται ότι η διάρκεια ολοκλήρωσης υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου δεν μπορεί να υπερβαίνει την 15/10/2025.
18. Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων (εφεξής ΠΣΚΕ) είναι το σύστημα που περιλαμβάνει τις διαδικασίες και τα δεδομένα που απαιτούνται για τη διαχείριση, έλεγχο και υλοποίηση του υπομέτρου 4.1. Οι διαδικασίες αφορούν ενδεικτικά στην υποβολή αιτήσεων στήριξης, στην αξιολόγησή τους και βαθμολόγησή τους, στην υποβολή και εξέταση αιτημάτων τροποποίησης ή ανάκλησης πράξεων, στην υποβολή και αξιολόγηση αιτημάτων πληρωμής, στην αποστολή των δεδομένων στο ΟΠΣΑΑ και γενικότερα στην εφαρμογή και διαχείριση με ηλεκτρονικό τρόπο των πράξεων υλοποίησης του υπομέτρου 4.1.
19. Συστεγαζόμενη γεωργική εκμετάλλευση υφίσταται στην περίπτωση που περισσότερες της μιας εκμεταλλεύσεων αξιοποιούν κοινό ακίνητο. Η περίπτωση των συστεγαζόμενων γεωργικών εκμεταλλεύσεων αφορά κυρίως εκμεταλλεύσεις που δραστηριοποιούνται στην κτηνοτροφία.
20. Τόπος μόνιμης κατοικίας είναι ο τόπος της κύριας και μόνιμης εγκατάστασης του ατόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 51 του Αστικού Κώδικα, κάθε πρόσωπο έχει κατοικία τον τόπο της κύριας και μόνιμης εγκατάστασής του. Κανένας δεν μπορεί να έχει συγχρόνως περισσότερες από μία κατοικίες.
21. Τυπική Απόδοση είναι η ακαθάριστη αξία της παραγωγής και εκφράζεται σε ευρώ. Η συνολική τυπική απόδοση της γεωργικής εκμετάλλευσης ισούται με το σύνολο των αξιών κάθε κλάδου παραγωγής, που προκύπτει πολλαπλασιάζοντας τους συντελεστές τυπικής απόδοσης ανά μονάδα για κάθε κλάδο παραγωγής (ευρώ/μονάδα) με τον αντίστοιχο αριθμό των μονάδων (εκτάρια, αριθμός ζώων, κυψέλες) που προκύπτουν από την Ενιαία Δήλωση Εκμετάλλευσης. Αναλυτικά οι τυπικές αποδόσεις των κλάδων παραγωγής περιγράφονται στο παράρτημα 2.
Για τους σκοπούς της δράσης:
 - α) Προκειμένου για νεαρές φυτείες, όπως δηλώνονται στο ΟΣΔΕ του έτους που ορίζεται στην πρόσκληση ή όπως αυτές προκύπτουν από μελλοντικές φυτεύσεις, η τυπική απόδοση υπολογίζεται στο μισό των μεγεθών των παραγωγικών φυτειών.
 - β) Κατά παρέκκλιση του παραρτήματος, οι τυπικές αποδόσεις των λοιπών προβατοειδών και λοιπών αιγοειδών δύναται να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό της συνολικής τυπικής απόδοσης της εκμετάλλευσης ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη στην εκμετάλλευση θηλυκών προβατοειδών αναπαραγωγής ή θηλυκών αιγοειδών αναπαραγωγής αντίστοιχα.
 - γ) Στον υπολογισμό της παραγωγικής δυναμικότητας (εκφρασμένη ως τυπική απόδοση) της εκμετάλλευσης δεν προσμετράται η τυπική απόδοση των επίσπορων καλλιεργειών

δ) Η τυπική απόδοση της καλλιέργειας μανιταριών τρούφας που δεν έχει ακόμα εισέρθει σε παραγωγή δεν προσμετράται στον υπολογισμό της παραγωγικής δυναμικότητας της εκμετάλλευσης

22. Υφιστάμενη κατάσταση: είναι η κατάσταση της εκμετάλλευσης όπως αυτή αποτυπώνεται σε παραδεκτή Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης για το έτος 2022 και δηλώνεται (καταχωρίζεται) ως Υφιστάμενη Κατάσταση στο ΠΣΚΕ καθώς και ο πάγιος εξοπλισμός που υπάρχει στην κατοχή της ή υπήρχε έως τις 31-12-2022. Με τον όρο παραδεκτή θεωρείται η αίτηση που υποβλήθηκε μέχρι τη Δευτέρα 8 Αυγούστου 2022, σύμφωνα με την παρ. 3 του κεφαλαίου 3.2 Ημερομηνία Υποβολής – Εκπρόθεσμη Υποβολή της υπ. αριθ. 44735/13-07-2022 εγκυκλίου του ΟΕΠΕΠΕΚΕ (ΑΔΑ: ΨΟΑ846ΨΧΕΧ-ΔΛΝ).

Άρθρο 5

Επιλεξιμότητα φυσικών και νομικών προσώπων

Δικαιούχοι της δράσης μπορούν να κριθούν φυσικά ή νομικά πρόσωπα του εμπορικού δικαίου, κάτοχοι γεωργικών εκμεταλλεύσεων, εφόσον κατά την υποβολή του αιτήματος στήριξης πληρούνται οι κατά περίπτωση προϋποθέσεις:

1. Τα φυσικά πρόσωπα πρέπει:
 - 1.1. Να έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, να μην έχουν υπερβεί το 63ο έτος της ηλικίας τους και να έχουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.
 - 1.2. Να έχουν υποβάλλει παραδεκτή Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης για το έτος 2022.
 - 1.3. Να είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμεροι.
 - 1.4. Να μην είναι άμεσα συνταξιοδοτούμενοι από οποιοδήποτε ταμείο του εσωτερικού ή εξωτερικού, εξαιρουμένων των περιπτώσεων συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας του άρθρου 37 του Ν. 3996/2011, όπως ισχύει και του άρθρου 5, παρ. γ, του Ν.1287/1982.
 - 1.5. Να μην εκτίουν ποινή φυλάκισης.
 - 1.6. Να είναι εγγεγραμμένοι στο ΜΑΑΕ ως επαγγελματίες αγρότες ή να είναι νέοι γεωργοί του υπομέτρου 6.1 για τους οποίους δεν έχουν περάσει τέσσερα έτη από την απόφαση ένταξής τους στο μέτρο. Δεν είναι επιλέξιμοι οι νεοεισερχόμενοι επαγγελματίες αγρότες με εξαίρεση όσους υπέβαλαν αίτηση στήριξης από το μέτρο 6.1, οι αιτήσεις τους κρίθηκαν επιλέξιμες αλλά δεν καλύπτονταν από το περιφερειακό όριο πίστωσης.
2. Τα νομικά πρόσωπα του εμπορικού δικαίου, πρέπει:
 - 2.1. Να έχουν υποβάλλει παραδεκτή Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης για το έτος 2022.
 - 2.2. Να είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερα.
 - 2.3. Να έχουν διάρκεια τουλάχιστον μέχρι τις 31.12.2033. Στην περίπτωση κατά την οποία η διάρκεια δεν ορίζεται ή έχει λήξει πρέπει να οριστεί ή να ανανεωθεί πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης.
 - 2.4. Να είναι δικαστικά φερέγγυα.
 - 2.5. Να έχουν ως κύρια δραστηριότητα την άσκηση της γεωργίας και τουλάχιστον το 50% του κύκλου εργασιών τους να προέρχεται από την άσκηση της γεωργίας.

Άρθρο 6

Επιλεξιμότητα γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Αναγκαίες προϋποθέσεις ώστε μία εκμετάλλευση να είναι επιλέξιμη, είναι οι εξής:

1. Το σύνολο της γεωργικής εκμετάλλευσης πρέπει να έχει περιληφθεί σε παραδεκτή Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του έτους 2022.
2. Με βάση την Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του 2022, η γεωργική εκμετάλλευση πρέπει να έχει ελάχιστο μέγεθος παραγωγικής δυναμικότητας (εκφρασμένη ως τυπική απόδοση) μεγαλύτερο ή ίσο των:
 - 2.1. Δώδεκα χιλιάδων ευρώ (12.000€) για την ηπειρωτική χώρα, την Κρήτη και την Εύβοια.
 - 2.2. Οκτώ χιλιάδων ευρώ (8.000€) για όλα τα νησιά της Χώρας πλην Κρήτης και Εύβοιας.
 - 2.3. Οκτώ χιλιάδων ευρώ (8.000€) για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που αξιοποιούν τουλάχιστον 109 κυψέλες.
3. Να πληροί τα κοινοτικά πρότυπα που την αφορά. Εξαιρούνται για χρονικό όριο μέχρι 24 μήνες από την ημερομηνία εγκατάστασης οι εκμεταλλεύσεις των νέων γεωργών.
4. Η συστεγαζόμενη γεωργική εκμετάλλευση πρέπει επιπλέον να τεκμηριώνει:
 - 4.1. Πάγια στοιχεία σαφώς καταγεγραμμένα και οριοθετημένα.
 - 4.2. Λειτουργική αυτοτέλεια στην ολοκλήρωση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου.

Άρθρο 7

Μη επιλέξιμες γεωργικές εκμεταλλεύσεις

Δεν παρέχεται καμία στήριξη, ακόμα και αν πληρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1. Σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις των οποίων οι κάτοχοι δηλώνουν ψευδή ή ανακριβή στοιχεία εκ προθέσεως προκειμένου να ενταχθούν στην παρούσα δράση.
2. Σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις των οποίων οι κάτοχοι δημιουργούν τεχνητά τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ένταξη στη δράση.
3. Σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις των οποίων οι κάτοχοι αιτούνται τη χρηματοδότηση δαπανών για τις οποίες έχουν ήδη ενταχθεί ή/και ενισχυθεί από ίδιες ή άλλες συγχρηματοδοτούμενες δράσεις του Ν. 4399/2016 (Α' 117) και του Ν. 4887/2022 (Α' 16)
4. Σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις των οποίων οι κάτοχοι, στο πλαίσιο της 13849/14-12-2017 Πρόσκλησης οριστικοποίησαν στο ΠΣΚΕ τουλάχιστον ένα αίτημα προκαταβολής ή πληρωμής από το οποίο προέκυψε καταβολή οικονομικής ενίσχυσης. Εξαιρούνται όσοι έχουν ολοκληρώσει το σχέδιο τους στο πλαίσιο της 13849/14-12-2017 Πρόσκλησης και υποβάλουν αίτηση στήριξης στη δράση 4.1.5 αποκλειστικά για επενδύσεις εγκατάστασης φυτειών και ΑΠΕ (παρ. 4, 9, 10.1.2.i,ii,v,vi του άρθρου 9). Στην περίπτωση αυτή τυχόν αιτήματα τροποποίησης μπορούν να αφορούν επενδύσεις αποκλειστικά εντός ή/και μεταξύ των δύο αυτών κατηγοριών, σύμφωνα με την παρ. 6, σημείο 6.4 του άρθρου 26.
5. Σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις για τις οποίες εκκρεμεί εντολή ανάκτησης εκδοθείσα βάσει προηγούμενης απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
6. Σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις για τις οποίες η αίτηση στήριξης έχει υποβληθεί με οποιουδήποτε είδους πληρεξούσιο έγγραφο.
7. Γεωργικές εκμεταλλεύσεις που ανήκουν σε συλλογικά σχήματα όπως αγροτικοί συνεταιρισμοί, ομάδες και οργανώσεις παραγωγών καθώς και ενώσεις οργανώσεων παραγωγών, ΚΟΙΝΣΕΠ κ.λπ.

Άρθρο 8

Γενικές προϋποθέσεις επιλεξιμότητας επενδύσεων

Οι επενδύσεις κρίνονται επιλέξιμες για στήριξη όταν συντρέχουν οι παρακάτω γενικές προϋποθέσεις:

1. Προβλέπονται σε εγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο.
2. Τεκμηριώνεται η νόμιμη κατοχή των ακινήτων στα οποία εγκαθίστανται μόνιμα επενδύσεις, σύμφωνα με το άρθρο 11.
3. Έχουν εύλογο κόστος υλοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 13.
4. Αφορούν καινούρια και αμεταχείριστα επενδυτικά αγαθά των οποίων η απόκτηση / εγκατάσταση υπάρχει η δυνατότητα να πιστοποιείται στο πλαίσιο της επιτόπιας επίσκεψης της παρ. 11 του άρθρου 27.
5. Αφορούν αποκλειστικά την προς στήριξη εκμετάλλευση, τεκμηριώνεται η σκοπιμότητά τους, προσαρμόζονται λειτουργικά στις συνθήκες και στις δραστηριότητες της εκμετάλλευσης και έχουν δυναμικότητα, μέγεθος, ποσότητα ανάλογες της παραγωγικής ικανότητας της εκμετάλλευσης, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στα άρθρα 12 και 14.
6. Δεν προκαλούν αλλαγή στη φύση του προϊόντος, εξαιρουμένων των επενδύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 9.
7. Συμμορφώνονται με τα ενωσιακά (κοινοτικά) πρότυπα, τις προδιαγραφές του παραρτήματος 6 και την εθνική νομοθεσία.
8. Πραγματοποιούνται μετά την ημερομηνία οριστικοποίησης της ηλεκτρονικής αίτησης στήριξης, με εξαίρεση τις γενικές δαπάνες οι οποίες μπορεί να έχουν πραγματοποιηθεί έως και 24 μήνες πριν την ανωτέρω οριστικοποίηση. Εφόσον η υλοποίηση των επενδύσεων προηγείται της απόφασης ένταξης, αυτές πραγματοποιούνται με αποκλειστική ευθύνη του υποψηφίου χωρίς η υλοποίηση αυτή να υποχρεώνει το Ελληνικό Δημόσιο σε συγχρηματοδότησή τους.
9. Δεν έχουν ενισχυθεί και δεν θα ενισχυθούν από άλλη πηγή.
10. Προβλέπεται από την ισχύουσα εθνική νομοθεσία να χαρακτηρίζονται ως «γεωργικές» (π.χ. μηχάνημα που ταξινομείται ως «γεωργικό» και όχι ως «μηχάνημα έργου»). Στην περίπτωση που δεν προβλέπεται από την νομοθεσία η δυνατότητα χαρακτηρισμού / ταξινόμησης της επένδυσης ως γεωργικής, τότε πρέπει απαραίτητα να χρησιμοποιείται στην εκτέλεση γεωργικών ή κτηνοτροφικών εργασιών, στην εκτροφή των ζώων, στη διαχείριση και ασφάλεια της εκμετάλλευσης, στην αποθήκευση, στη συντήρηση, στην προετοιμασία πρώτης πώλησης και προώθησης των προϊόντων της εκμετάλλευσης. Για την εφαρμογή της παρούσας νοούνται ως «γεωργικές» και οι επενδύσεις για την αξιοποίηση των υποπροϊόντων της εκμετάλλευσης καθώς και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) με σκοπό την κάλυψη των αναγκών της εκμετάλλευσης.
11. Έχει εκδοθεί κατάλληλη περιβαλλοντική αδειοδότηση κατά την υποβολή αιτήματος πληρωμής που αφορά τη σχετική δαπάνη.
12. Τηρούν το σύνολο των προϋποθέσεων των παραρτημάτων της παρούσας απόφασης που τις αφορούν.
13. Ικανοποιούν ανά κατηγορία τις ειδικές προϋποθέσεις που τίθενται στο άρθρο 9.
14. Δε δημιουργούνται τεχνητά οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για να καθοριστούν επιλέξιμες.

Άρθρο 9

Ειδικές προϋποθέσεις επιλεξιμότητας επενδύσεων

Εντός των κατηγοριών που ακολουθούν και λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς της παρούσας και ιδίως των άρθρων 4, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 37, 38 καθώς και των παραρτημάτων αυτής, ενισχύονται οι εξής επενδύσεις:

1. Μετεγκατάσταση, ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός γεωργικών κτιρίων και κατασκευών.
 - 1.1. Υποκατηγορίες Επενδύσεων
 - 1.1.1. Σταβλικές εγκαταστάσεις.
 - 1.1.2. Μελισσοκομικές εγκαταστάσεις όπως χώρος εξαγωγής μελιού και αποθήκης.

- 1.1.3. Εγκαταστάσεις προετοιμασίας προϊόντων για πρώτη πώληση όπως ψυγεία, αποφλοιωτήρια, ξηραντήρια, διαλογητήρια, πλυντήρια και συσκευαστήρια.
 - 1.1.4. Αποθήκες και λοιποί αποθηκευτικοί χώροι.
 - 1.1.5. Θερμοκήπια και δικτυοκήπια.
 - 1.1.6. Περίφραξη και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου για την εξυπηρέτηση των εγκεκριμένων επενδύσεων της κατηγορίας που υλοποιούνται.
 - 1.1.7. Προκατασκευασμένοι οικίσκοι φιλοξενίας εργατών συνολικού εμβαδού έως 50 τ.μ. και ανώτατου κόστους έως 300 ευρώ ανά τ.μ. .
 - 1.1.8. Εργαστήρια ιστοκαλλιέργειας.
 - 1.1.9. Κάθε είδους ομβροδεξαμενή (πλαστική, τσιμεντένια, μεταλλική κ.λπ.) για την εξυπηρέτηση του ζωικού κεφαλαίου.
 - 1.1.10. Κάθε είδους ομβροδεξαμενή (πλαστική, τσιμεντένια, μεταλλική κ.λπ.) για την εξυπηρέτηση θερμοκηπίων ή εγκαταστάσεων τύπου τολ υπό την προϋπόθεση ότι η πλήρωση της ομβροδεξαμενής γίνεται με τα όμβρια ύδατα που προέρχονται από την απορροή εγκαταστάσεων την εκμετάλλευσης.
 - 1.1.11. Κάθε άλλη κτιριακή υποδομή και κατασκευή που τεκμηριώνεται ως απαραίτητη για τη λειτουργία της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- 1.2. Οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί και οι όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτούνται για τη στήριξη των επενδύσεων της κατηγορίας αυτής είναι οι εξής:
- 1.2.1. Γεωργικά κτίρια και κατασκευές που υλοποιούνται (ανέγερση, μετεγκατάσταση, επέκταση), διαμορφώνονται ή εντός των οποίων υλοποιούνται επενδύσεις εκσυγχρονισμού τους, πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές του Παραρτήματος 5 (Κοινοτικά Πρότυπα) και του Παραρτήματος 6 (Εθνικές Προδιαγραφές), εφόσον τις αφορούν.
 - 1.2.2. Η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής των ακινήτων επί των οποίων θα χωροθετηθούν γεωργικά κτίρια και κατασκευές.
 - 1.2.3. Η ύπαρξη κατάλληλης άδειας λειτουργίας – εγκατάστασης κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, όπου αυτή απαιτείται.
 - 1.2.4. Η αιτούμενη δαπάνη υλοποίησης να μην υπερβαίνει όσα ορίζονται στο Παράρτημα 9 (Εύλογο κόστος) για τη δαπάνη ανά τετραγωνικό μέτρο και για τη δαπάνη ανά ζώο και όσα ορίζονται στο Παράρτημα 10 (Ανώτατες Επιλέξιμες Δαπάνες) για την ανώτατη επιλέξιμη δαπάνη.
- 1.3. Επιπλέον για την εφαρμογή της παρούσας ορίζονται τα εξής:
- 1.3.1. Οι επενδύσεις αντικατάστασης μόνιμων, παλαιών ή/και ακατάλληλων, κτιριακών εγκαταστάσεων οι οποίες αποδεδειγμένα έχουν ηλικία τουλάχιστον 30 ετών αφορούν την κατεδάφιση και την αντικατάστασή τους με νέες κτιριακές εγκαταστάσεις ή την ολική ανακατασκευή των κτιριακών εγκαταστάσεων αντίστοιχα. Η ανακατασκευή θεωρείται ολική εάν ο προϋπολογισμός ο οποίος απαιτείται ανέρχεται τουλάχιστον στο 50% της αξίας ανέγερσης των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων. Ωστόσο, ο προϋπολογισμός ανακατασκευής δεν μπορεί να υπερβαίνει το 75% του κόστους ανέγερσης των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως αυτό προκύπτει από τους πίνακες του Παραρτήματος 9 (Εύλογο κόστος).
 - 1.3.2. Οι επενδύσεις μετεγκατάστασης είναι επιλέξιμες σε περιπτώσεις που η αναγκαιότητα της ενέργειας προκύπτει για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, για λόγους δημόσιας υγείας ή/και για άλλους λόγους οι οποίοι έχουν άμεσες δυσμενείς επιπτώσεις στη βιωσιμότητα και στην ασφάλεια της εκμετάλλευσης. Στις

ενέργειες μετεγκατάστασης ενισχύονται και οι δαπάνες αποσυναρμολόγησης, μεταφοράς και επανασυναρμολόγησης του υφιστάμενου εξοπλισμού.

- 1.3.3. Εφόσον από ισχύουσες διατάξεις πολεοδομικού χαρακτήρα, αγροτικές αποθήκες, μελισσοκομικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις για την προετοιμασία ή/και συσκευασία ή/και πρώτη πώληση της παραγωγής δύναται να χωροθετηθούν εντός ορίων οικισμών, αυτές δεν ενισχύονται αν αποτελούν τμήμα άλλου ευρύτερου κτιρίου ή αν εμφανίζουν προϋποθέσεις αλλαγής χρήσης.
 - 1.3.4. Αποθήκες ζωοτροφών ή προϊόντων της εκμετάλλευσης έως 100 τετραγωνικών μέτρων, ενισχύονται χωρίς να απαιτείται η τεκμηρίωση του εμβαδού τους.
 - 1.3.5. Αποθήκες και υπόστεγα που προορίζονται για την αποθήκευση γεωργικών μηχανημάτων, εργαλείων και εξοπλισμού εκτός του μελισσοκομικού, ενισχύονται χωρίς να απαιτείται η τεκμηρίωση του μεγέθους τους αλλά δεν δύνανται να υπερβαίνουν τα 100 τετραγωνικά μέτρα. Σε περίπτωση υπέρβασης η ενίσχυση περιορίζεται στα 100 τ.μ.
 - 1.3.6. Οι επενδύσεις περίφραξης και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου της παρ. 1.1.6 είναι επιλέξιμες μόνον εφόσον υλοποιούνται για την εξυπηρέτηση επενδύσεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της παρούσας.
2. Αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

2.1. Υποκατηγορίες Επενδύσεων

- 2.1.1. Ενισχύεται ο εξοπλισμός ο οποίος ενσωματώνεται σε κτιριακές εγκαταστάσεις ή επί γηπέδων. Ειδικότερα ενισχύεται:
 - α) Εξοπλισμός ζωικής παραγωγής, όπως αμελκτικά συγκροτήματα, ταινίες μεταφοράς, σιλό αποθήκευσης ζωοτροφών, συγκροτήματα παραγωγής ζωοτροφών, συγκροτήματα θέρμανσης και δροσισμού, ταΐστρες, ποτίστρες, αποτεφρωτήρες κ.ά.
 - β) Εξοπλισμός φυτικής παραγωγής όπως ξηραντήρια, συγκροτήματα διαλογής, θάλαμοι ψύξης, συγκροτήματα συσκευασίας κ.ά.
 - γ) Εξοπλισμός ο οποίος ενσωματώνεται σε θερμοκήπια όπως εξοπλισμός θέρμανσης, εργαστηριακός εξοπλισμός ιστοκαλλιέργειας κ.ά.
- 2.1.2. Ενισχύεται ο εξής αυτοκινούμενος εξοπλισμός: Οι γεωργικοί ελκυστήρες των κατηγοριών T1, T2, T4, και C του άρθρου 4 του Καν (ΕΕ) 167/2013, (εξαιρουμένων των οχημάτων φορτηγού τύπου, ελαφρού τύπου και τύπου Unimog και των οχημάτων που μπορούν να μεταφέρουν προσωπικό πέραν του χειριστή), τα χορτοκοπτικά, χορτοσυλλεκτικά, ενσιροκοπτικά (κτηνοτροφικών φυτών κ.α.), οι φυτευτικές μηχανές, οι πατατοσυλλεκτικές, οι καρτοσυλλεκτικές, οι μηχανές συλλογής κρεμμυδιών, οι μηχανές συλλογής αρωματικών και ανθοκομικών φυτών, οι σταφυλοσυλλεκτικές, οι μηχανές συλλογής οπώρων, οι περονοφόροι φορτωτές, τα bobcat, τα μηχανήματα διαχείρισης αποθηκών ζωοτροφών της εκμετάλλευσης και οι ενσιροδιανομείς.
- 2.1.3. Ενισχύονται μηχανήματα και εξοπλισμός για την εξυπηρέτηση της:
 - i. Ζωικής παραγωγής και μελισσοκομίας όπως, κινητές αμελκτικές μηχανές, ενσιρωδιανομείς, μελιτοεξαγωγείς, μηχανές γαλουχίας, κινητές ταΐστρες και ποτίστρες κ.ά.
 - ii. Φυτικής παραγωγής, όπως αναρτώμενα ή συρόμενα μηχανήματα κατεργασίας εδάφους, σπαρτικές μηχανές, λιπασματοδιανομείς, ψεκαστικά μηχανήματα (εξαιρούνται οι επινώτιοι ψεκαστήρες) και εξοπλισμός ασφαλείας,

μηχανήματα χορτονομής (κοπτικά, συνθλιπτικά, συλλεκτικά και δετικά), συλλεκτικές μηχανές και εξοπλισμός συλλογής, ρυμουλκούμενα με ανύψωση ή/και ανατροπή (πλατφόρμες απλές και ανατρεπόμενες, σκάλες ανύψωσης), κλαδευτικά αναρτώμενα και συρόμενα, φορητά αλυσοπρίονα, εξαρτήματα ελκυστήρων αναρτώμενα (π.χ. ανυψωτικά, φορτωτές, αρπάγες και πιρούνες μπάλας) κ.ά.

- 2.2. Οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί και οι όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτείται να πληρούνται για τη στήριξη των επενδύσεων της κατηγορίας αυτής είναι οι εξής:
- 2.2.1. Για κάθε εξοπλισμό ή μηχανήματα που ενσωματώνεται εντός γεωργικών κτιρίων και κατασκευών, στην αίτηση στήριξης, προσδιορίζεται το κτίριο ή η κατασκευή στην οποία ενσωματώνεται και τεκμηριώνεται η νόμιμη κατοχή των ακινήτων αυτών.
 - 2.2.2. Για τις επενδύσεις ζωικής παραγωγής της υποκατηγορίας της παρ. 2.1.1, απαιτείται η προσκόμιση κατάλληλης άδειας λειτουργίας κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.
 - 2.2.3. Ο εξοπλισμός για επενδύσεις ζωικής παραγωγής της υποκατηγορίας της παρ. 2.1.1 πρέπει να είναι εναρμονισμένος με τα σχετικά ενωσιακά πρότυπα και να πληροί τις προϋποθέσεις της εθνικής νομοθεσίας.
 - 2.2.4. Στην ηπειρωτική χώρα, στην Κρήτη και στην Εύβοια, δαπάνες για αγορά αμελκτικής μηχανής αιγοπροβάτων δεν είναι επιλέξιμες για εκμεταλλεύσεις με λιγότερα από 100 ενήλικα θηλυκά ζώα στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου (μελλοντική κατάσταση).
 - 2.2.5. Δαπάνες για αγορά γαλακτομετρητή ή ταινίας διατροφής είναι επιλέξιμες όταν κατέχεται ήδη ή θα αποκτηθεί ως εγκεκριμένη επένδυση του αιτούμενου επενδυτικού σχεδίου αμελκτική μηχανή.
 - 2.2.6. Η ημερομηνία έκδοσης του δελτίου ταξινόμησης του ελκυστήρα να είναι έως 36 μήνες προγενέστερη της ημερομηνίας έκδοσης της άδειας κυκλοφορίας αυτού.
 - 2.2.7. Για μηχανήματα αξίας άνω των 1.000 ευρώ, το έτος κατασκευής, όπως καταγράφεται στην σήμανση που αυτά πρέπει να φέρουν σύμφωνα με την παρ. 1.7.3 του παραρτήματος Ι του Π.Δ. 57/2010 (Α' 97), να μην είναι προγενέστερο των 3 ετών από το έτος έκδοσης του τιμολογίου πώλησής του.
 - 2.2.8. Τα παρελκόμενα ελκυστήρα πρέπει να προσαρμόζονται λειτουργικά με ελκυστήρα της εκμετάλλευσης ο οποίος ανήκει ήδη ή θα ανήκει στον δικαιούχο κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.
 - 2.2.9. Τα οχήματα που κυκλοφορούν στο οδικό δίκτυο ως ρυμουλκούμενα πρέπει να είναι εναρμονισμένα με τις σχετικές ενωσιακές απαιτήσεις και να πληρούν τις απαιτήσεις της εθνικής νομοθεσίας και του Κ.Ο.Κ.
 - 2.2.10. Τα ψεκαστικά μηχανήματα πρέπει, με ευθύνη του πωλητή, να είναι εφοδιασμένα με πιστοποιητικό επιθεώρησης και αυτοκόλλητο σήμα καταλληλότητας. Εναλλακτικά γίνεται δεκτή η πιστοποίηση του τύπου του ψεκαστικού μηχανήματος κατά ISO 16119 από αρμόδιο πιστοποιημένο φορέα, σύμφωνα με την ΥΑ Ε8/1831/3976/21-04-2015 (ΦΕΚ 671 Β'), όπως ισχύει κάθε φορά. Στην εναλλακτική αυτή περίπτωση, κάθε ψεκαστικό πρέπει να συνοδεύεται από Βεβαίωση Συμμόρφωσης του κατασκευαστή του, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος VIII της παραπάνω απόφασης.
 - 2.2.11. Για τον εξοπλισμό μετεωρολογικών προειδοποιήσεων και φυτοπροστασίας με την αίτηση στήριξης υποβάλλεται μελέτη εγκατάστασης του εξοπλισμού και με την αίτηση πληρωμής μελέτη εφαρμογής του.

- 2.2.12. Για την ενίσχυση χορτοδετικής μηχανής αξίας μεγαλύτερης των 20.000 ευρώ ή ρυμούλκας με διάταξη αυτοφόρτωσης, τόσο κατά την υφιστάμενη όσο και κατά την μελλοντική κατάσταση απαιτείται ένα από τα εξής: α) η καλλιέργεια σανοδοτικών φυτών ή/και αροτραίων σε έκταση ίση η μεγαλύτερη των 200 στρεμμάτων στην ηπειρωτική χώρα, στην Εύβοια και στην Κρήτη και των 100 στρεμμάτων για την υπόλοιπη χώρα, β) η κατοχή εκμετάλλευσης τουλάχιστον 60 MMZ, γ) η εκμετάλλευση κλειστών θαλάμων μανιταριών συνολικής έκτασης τουλάχιστον 500 τ.μ.
- 2.2.13. Πλυστικό μηχάνημα είναι επιλέξιμο μόνο για εκμεταλλεύσεις ζωικής παραγωγής.
- 2.2.14. Η αιτούμενη δαπάνη δεν πρέπει να υπερβαίνει τα ποσά που αναφέρονται στα Παραρτήματα 9 (Εύλογο κόστος) και 10 (Ανώτατες Επιλέξιμες Δαπάνες).
- 2.3. Επιπλέον για την εφαρμογή της παρούσας ορίζονται συμπληρωματικά τα εξής:
- 2.3.1. Στις επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης ή μετεγκατάστασης κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες του εξοπλισμού διαχείρισης αποβλήτων που είναι απαραίτητος για την έκδοση άδειας λειτουργίας.
- 2.3.2. Οι αποτεφρωτήρες είναι επιλέξιμοι μόνο για πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, εφόσον αυτοί διαθέτουν μετακαυστήρα και έχουν τροφοδοσία αποβλήτου έως και 50 kg/h.
- 2.3.3. Στις επενδύσεις ανέγερσης ή επέκτασης θερμοκηπίων, δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες εγκατάστασης συστημάτων άρδευσης. Είναι όμως επιλέξιμες οι δαπάνες κλειστού κυκλώματος υδροπονίας.
3. Αγορά γης από τον δικαιούχο. Ισχύουν τα εξής:
- 3.1. Η αγορά αφορά κατά πλήρη κυριότητα νομή και κατοχή απόκτηση αγροτεμαχίων τα οποία είναι όμορα με «ήδη ιδιόκτητα αγροτεμάχια». Ως «ήδη ιδιόκτητα αγροτεμάχια» θεωρούνται αγροτεμάχια που έχουν α) δηλωθεί στην αρχική ΕΑΕ του έτους 2022, β) βρίσκονται στην πλήρη ή εξ αδιαιρέτου κυριότητα του/της υποψηφίου ή της / του συζύγου του ή των τέκνων του πριν από τις 31/8/2022.
- 3.2. Ως όμορα θεωρούνται τα αγροτεμάχια τα οποία διαθέτουν μεταξύ τους κοινή πλευρά ή χωρίζονται μεταξύ τους από οδό ή φυσική / τεχνητή διαμόρφωση του εδάφους που λειτουργεί ως αποδέκτης ή/και αγωγός αρδευτικών ή όμβριων υδάτων χωρίς την παρεμβολή άλλων αγροτεμαχίων. Ως αγορά όμορου αγροτεμαχίου θεωρείται και η περίπτωση όπου «ήδη ιδιόκτητο αγροτεμάχιο» κατέχεται εξ αδιαιρέτου από τον δικαιούχο και σε αυτόν μεταβιβάζεται το σύνολο του εναπομένοντος μεριδίου ώστε να αποκτήσει πλήρη κυριότητα (100%) του αγροτεμαχίου.
- 3.3. Μετά την ολοκλήρωση της μεταβίβασης, το νεοαποκτηθέν αγροτεμάχιο πρέπει να κατέχεται από τον δικαιούχο κατά πλήρη κυριότητα. Δεν είναι επιλέξιμο το τίμημα κατά το ποσό το οποίο υπερβαίνει την αντικειμενική αξία της περιοχής ή, εφόσον δεν υφίσταται αντικειμενική αξία, κατά το ποσό που υπερβαίνει την εκτίμηση της Δ.Ο.Υ.
- 3.4. Δεν είναι επιλέξιμη η αγορά αγροτεμαχίου από ανιόντες ή κατιόντες συγγενείς του/της δικαιούχου ή του/της συζύγου του ή από την/τον σύζυγο.
- 3.5. Δεν είναι επιλέξιμη η αγορά αγροτεμαχίων εντός οικισμού ή εντός σχεδίου.
- 3.6. Δεν είναι επιλέξιμη η αγορά αγροτεμαχίου το οποίο έχει μεταβιβαστεί στον πωλητή μετά τις 31/8/2022.

- 3.7. Σύμφωνα με το σημείο 3β) του άρθρου 69 του Καν. (ΕΕ) 1303/2013, η δαπάνη για την αγορά γης δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) των συνολικών επιλέξιμων δαπανών.
4. Αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση πολυετών φυτειών των οποίων η εγκατάσταση δεν γίνεται με τη χρήση σπόρου. Ισχύουν τα εξής:
- 4.1. Απαιτείται η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής των ακινήτων επί των οποίων θα χωροθετηθούν οι φυτείες.
- 4.2. Τα προς φύτευση είδη πρέπει να έχουν διάρκεια παραγωγικής ζωής 4 ετών και άνω.
- 4.3. Πρέπει να τεκμηριώνεται η νόμιμη διακίνηση του πολλαπλασιαστικού υλικού σύμφωνα με το ΠΔ 37/2021 (Α' 94) όπως ισχύει κάθε φορά και τις προϋποθέσεις των κατά περίπτωση Τεχνικών Κανονισμών Ελέγχου & Πιστοποίησης και Εμπορίας Πολλαπλασιαστικού Υλικού Καλλιεργούμενων Φυτικών Ειδών.
- 4.4. Στις επενδύσεις εγκατάστασης πολυετών φυτειών δεν ενισχύονται οι δαπάνες εγκατάστασης συστημάτων άρδευσης.
5. Περίφραξη και διαμόρφωση αγροτεμαχίων και την περίφραξη φυτειών, εκτός των περιπτώσεων της παρ. 1.1.6. Ισχύουν τα εξής:
- 5.1. Ενισχύονται μόνο οι περιφράξεις φυτειών των οποίων η εγκατάσταση ενισχύεται σε επενδυτικό σχέδιο που εγκρίνεται στο πλαίσιο της παρούσας.
- 5.2. Απαιτείται η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής των ακινήτων επί των οποίων θα χωροθετηθούν οι επενδύσεις.
- 5.3. Απαιτείται η τεκμηρίωση της νομιμότητας της περίφραξης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
6. Αγορά καινούργιου αυτοκινήτου με ψυκτικό θάλαμο για την εξυπηρέτηση εκμετάλλευσης παραγωγής ανθέων ή μανιταριών. Ισχύουν τα εξής:
- 6.1. Το αυτοκίνητο πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένο για τη συγκεκριμένη χρήση ή η αίτηση να περιλαμβάνει, από κοινού, δαπάνη για την αγορά του φορτηγού – πλαισίου (chassis) και την προμήθεια και τοποθέτηση επί αυτού της κατάλληλης υπερδομής για τη συγκεκριμένη χρήση. Το μέγιστο μεικτό βάρος δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 8 τόνους.
- 6.2. Πρέπει να τεκμηριώνεται το μέγεθος του αυτοκινήτου σε σχέση με τη δυναμικότητα και την παραγωγική κατεύθυνση της εκμετάλλευσης όπως θα διαμορφωθούν κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.
- 6.3. Η ημερομηνία έκδοσης του δελτίου ταξινόμησης του αυτοκινήτου να είναι έως 36 μήνες προγενέστερη της ημερομηνίας έκδοσης της άδειας κυκλοφορίας αυτού.
- 6.4. Για τα φορτηγά ιδιωτικής χρήσεως (ΦΙΧ) αυτοκίνητα ψυγεία, ισχύουν και τα προβλεπόμενα στο Ν.4336/2015 (Α' 94) άρθρο 2, παρ. Α.2, όπως ισχύει κάθε φορά και στις σχετικές διευκρινιστικές εγκυκλίους.
7. Αγορά καινούργιου φορτηγού αυτοκινήτου για τη μεταφορά κυψελών (μελισσοκομικό φορτηγό). Ισχύουν τα εξής:
- 7.1. Η αγορά μελισσοκομικού αυτοκινήτου αφορά καινούριο φορτηγό ιδιωτικής χρήσεως (ΦΙΧ) ανοικτού τύπου με μεικτό βάρος αποκλειστικά από 3,5 έως και 15 τόνους.
- 7.2. Η υφιστάμενη παραγωγική δυναμικότητα της εκμετάλλευσης να μην είναι μικρότερη των 200 μελισσοσμηνών.

- 7.3. Πρέπει να τεκμηριώνεται το μέγεθος του μελισσοκομικού αυτοκινήτου σε σχέση με τη δυναμικότητα της μελισσοκομικής εκμετάλλευσης κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην παρ. 5 του άρθρου 14 της παρούσας.
 - 7.4. Το αιτούμενο μελισσοκομικό αυτοκίνητο πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένο για μεταφορά και φορτοεκφόρτωση κυψελών ή η αίτηση να περιλαμβάνει, από κοινού, δαπάνη για την αγορά του φορτηγού – πλαισίου (chassis) και την προμήθεια και τοποθέτηση επί αυτού της κατάλληλης υπερδομής.
 - 7.5. Η ημερομηνία έκδοσης του δελτίου ταξινόμησης του φορτηγού να είναι έως 36 μήνες προγενέστερη της ημερομηνίας έκδοσης της άδειας κυκλοφορίας αυτού.
 - 7.6. Για τα μελισσοκομικά ΦΙΧ αγροτικά αυτοκίνητα, ισχύουν και τα προβλεπόμενα στη ΚΥΑ 200361/2-12-2011 (ΦΕΚ 2965/Β/2011) «περί ταξινόμησης ΦΙΧ αυτοκινήτων μέχρι 15 τόνων σε μελισσοκόμους», όπως ισχύει κάθε φορά.
8. Αγορά και εγκατάσταση Η/Υ και λογισμικού διαχείρισης γεωργικής εκμετάλλευσης, εξοπλισμού επικοινωνιών και γραφείου. Ισχύουν τα εξής:
- 8.1. Στον εξοπλισμό γραφείου περιλαμβάνονται αποκλειστικά τα φωτοτυπικά και τα εκτυπωτικά μηχανήματα, οι σαρωτές εγγράφων και τα πολυμηχανήματα που συνδυάζουν όλα ή μερικά από τα παραπάνω.
 - 8.2. Στις επενδύσεις της κατηγορίας αυτής περιλαμβάνονται και οι δαπάνες εγκατάστασης δομημένης καλωδίωσης ή ασύρματου δικτύου.
 - 8.3. Η επιλέξιμη δαπάνη αγοράς δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ποσά που αναφέρονται στο Παράρτημα 10 (Ανώτατες Επιλέξιμες Δαπάνες).
9. Επενδύσεις που συμβάλλουν στην αξιοποίηση ΑΠΕ.
- 9.1. Ενισχύονται οι εξής υποκατηγορίες επενδύσεων:
 - 9.1.1. Φωτοβολταϊκά συστήματα συνδεδεμένα ή αυτόνομα.
 - 9.1.2. Γεωθερμικές αντλίες θερμότητας (θερμική ενέργεια – γεωεναλλάκτες, υδρογεώτρηση).
 - 9.1.3. Αντλίες θερμότητας για παραγωγή θερμικής ενέργειας.
 - 9.1.4. Ανεμογεννήτριες για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας συνδεδεμένες ή αυτόνομες.
 - 9.1.5. Καυστήρες βιομάζας.
 - 9.1.6. Περίφραξη και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου για την εξυπηρέτηση των επενδύσεων της κατηγορίας.
 - 9.2. Οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί και οι όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτούνται για τη στήριξη των επενδύσεων της κατηγορίας αυτής είναι οι εξής:
 - 9.2.1. Υποβάλλεται ενεργειακή μελέτη για την τεκμηρίωση της δυναμικότητας της επένδυσης σε σχέση με τις ενεργειακές ανάγκες της εκμετάλλευσης στη μελλοντική κατάσταση.
 - 9.2.2. Προσκομίζεται, με την αίτηση και όπου απαιτείται, κατάλληλη σύμβαση για αυτοπαραγωγή με ενεργειακό συμψηφισμό (net metering ή virtual net metering).
 - 9.2.3. Τεκμηριώνεται η νόμιμη κατοχή των ακινήτων επί των οποίων χωροθετούνται οι επενδύσεις.
 - 9.2.4. Για την ενίσχυση αντλιών θερμότητας για παραγωγή θερμικής ενέργειας απαιτείται συντελεστής απόδοσης μεγαλύτερος του 3,5 (COP>3,5).
 - 9.2.5. Οι επενδύσεις σε καυστήρες βιομάζας είναι επιλέξιμες για την παραγωγή θερμικής ενέργειας.

10. Γενικές Δαπάνες, στις οποίες περιλαμβάνεται κάθε δαπάνη λήψης υπηρεσιών που συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου και δεν δύναται να συγχρηματοδοτηθεί από άλλα μέτρα του ΠΑΑ. Ενδεικτικά, στις γενικές δαπάνες περιλαμβάνονται οι αμοιβές για τη σύνταξη και την υποβολή αίτησης στήριξης και αιτήσεων πληρωμής, οι αμοιβές για την εκπόνηση των αναγκαίων μελετών και την έκδοση των απαραίτητων αδειοδοτήσεων για την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, καθώς και η δαπάνη τοποθέτησης της προβλεπόμενης επεξηγηματικής πινακίδας.

10.1. Προϋποθέσεις, περιορισμοί και όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτούνται για τη στήριξη των επενδύσεων της κατηγορίας αυτής:

10.1.1. Οι γενικές δαπάνες ενισχύονται μέχρι συγκεκριμένου ποσοστού επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου, ως εξής:

- i. 14% για επενδυτικά σχέδια που απαιτούν την έκδοση οικοδομικής άδειας.
- ii. 10% για επενδυτικά σχέδια που απαιτούν την έκδοση άδειας λειτουργίας – εγκατάστασης.
- iii. 8% για τα επενδυτικά σχέδια για τα οποία δεν απαιτείται έκδοση οικοδομικής άδειας ή άδειας λειτουργίας – εγκατάστασης, και
- iv. 6% για επενδυτικά σχέδια που αφορούν μόνο σε επενδύσεις ΑΠΕ.

10.1.2. Εντός των ανωτέρω ποσοστών δύναται να χρηματοδοτηθούν οι εξής δαπάνες:

- i. Η σύνταξη και υποβολή της αίτησης στήριξης.
- ii. Η τεχνική στήριξη στην οποία περιλαμβάνονται το σύνολο των ενεργειών για, την παρακολούθηση της υλοποίησης του σχεδίου, τη σύνταξη και την υποβολή αιτήσεων τροποποίησης, αιτημάτων προκαταβολής και αιτημάτων πληρωμής.
- iii. Η εκπόνηση μελέτης εγκατάστασης δικτύου μετεωρολογικών προειδοποιήσεων και φυτοπροστασίας.
- iv. Η εκπόνηση μελέτης και σχεδιασμού κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων.
- v. Η ενεργειακή μελέτη.
- vi. Η κατασκευή και τοποθέτηση της επεξηγηματικής πινακίδας.
- vii. Οι απαιτούμενες εγκρίσεις και άδειες εφόσον έχουν εγκριθεί στο όνομα του δικαιούχου της στήριξης.

10.1.3. Δεν υπάγονται στην κατηγορία και συνεπώς δεν ενισχύονται:

- i. Δαπάνες διακριτών γεωργο-τεχνοοικονομικών μελετών που αφορούν τις επενδύσεις της αίτησης στήριξης με εξαίρεση τις δαπάνες της περ. 9.1.2 ανωτέρω.
- ii. Δαπάνες πιστοποίησης των διαδικασιών της εκμετάλλευσης ή των προϊόντων της (agro κ.λπ.).
- iii. Δαπάνες εκπαίδευσης – κατάρτισης των απασχολούμενων στην εκμετάλλευση.

Άρθρο 10

Μη επιλέξιμες δαπάνες

Οι παρακάτω κατηγορίες δαπανών δεν είναι επιλέξιμες για στήριξη:

1. Κάθε δαπάνη που έχει χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο του μέτρου 121 του ΠΑΑ 2007-2013 και δεν έχει αποσβεστεί.
2. Κάθε δαπάνη που έχει χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο του ΠΑΑ 2014-2022.
3. Κάθε δαπάνη που είναι ενταγμένη ή έχει χρηματοδοτηθεί από επιχειρησιακό σχέδιο στο πλαίσιο του Καν. (ΕΕ) 1308/2013, του Ν. 4399/2016 (Α' 117) «Σύσταση Καθεστώτων Ενισχύσεων

Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας – Σύσταση Αναπτυξιακού Συμβούλιου και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει κάθε φορά. Ο έλεγχος αυτός πραγματοποιείται μέχρι και το στάδιο του διοικητικού ελέγχου του τελικού αιτήματος πληρωμής.

4. Ο Φ.Π.Α., οι δαπάνες πάσης φύσεως φόρων, τελών και λοιπών δημοσιονομικών επιβαρύνσεων καθώς και τα έξοδα αμοιβών εκτελωνιστή και εκτελωνισμού και τα συμβολαιογραφικά έξοδα.
5. Οι δαπάνες απλής αντικατάστασης.
6. Η απόκτηση μεταχειρισμένων επενδυτικών αγαθών.
7. Η αγορά δικαιωμάτων γεωργικής παραγωγής και δικαιωμάτων στήριξης.
8. Δαπάνες που αφορούν χρηματοοικονομικά έξοδα, τραπεζικές προμήθειες και έξοδα συναλλαγών και εγγυήσεων.
9. Οι δαπάνες οι οποίες δεν μπορούν να ελεγχθούν ή/και επαληθευτούν, δηλαδή δεν δύναται να πιστοποιηθεί η ορθή εκτέλεση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της επένδυσης.
10. Οι δαπάνες για αγορά ζωικού κεφαλαίου.
11. Δαπάνες για επενδύσεις συμμόρφωσης με ενωσιακά πρότυπα, με εξαίρεση τους νέους γεωργούς του υπομέτρου 6.1 για περίοδο 24 μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εγκατάστασής τους.
12. Τα αυτοκίνητα οχήματα εξαιρουμένων όσων ορίζονται ως επιλέξιμα στο άρθρο 9.
13. Η συγχρηματοδότηση περισσότερων του ενός ελκυστήρων ανά επενδυτικό σχέδιο.
14. Η αγορά οποιουδήποτε ελκυστήρα στην περίπτωση που στις 31/12/2022 υπήρχε μη αποσβεσμένος ελκυστήρας στην εκμετάλλευση. Εξαιρείται η περίπτωση όπου πραγματοποιείται αναδιάρθρωση της εκμετάλλευσης προς δενδρώδεις καλλιέργειες ή/και αμπέλια, όπου δύναται να ενισχυθεί δενδροκομικός ελκυστήρας υπό τις εξής συντρέχουσες προϋποθέσεις:
 - α. Να μην υφίσταται μη αποσβεσμένος δενδροκομικός / αμπελουργικός ελκυστήρας στην εκμετάλλευση.
 - β. Στην Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του έτους που ορίζεται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, να μην υπάρχει καλλιέργεια δέντρων ή/και αμπελιών σε έκταση μεγαλύτερη από 10 στρέμματα.
 - γ. Κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου η εν λόγω έκταση πρέπει να είναι τουλάχιστον 35 στρέμματα και η τυπική απόδοση από τις καλλιέργειες αυτές να υπερβαίνει το 40% της συνολικής τυπικής απόδοσης της εκμετάλλευσης. Για τον συγκεκριμένο υπολογισμό λαμβάνεται υπόψη η τυπική απόδοση παραγωγικής (όχι νεαρής) φυτείας.
15. Οι βαμβακοσυλλεκτικές, οι θεριζοαλωνιστικές μηχανές, οι μηχανές συλλογής ρυζιού οσπρίων, ψυχανθών, βιομηχανικής ντομάτας και τεύτλων.
16. Ο εκσυγχρονισμός πρόχειρων καταλυμάτων ζώων της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 4056/2012 (Α' 52).
17. Η κατασκευή ή διαμόρφωση κτιρίων κατοικίας ή κτιρίων που εμφανίζουν προϋποθέσεις αλλαγής χρήσης.
18. Τα έργα πράσινου και καλλωπισμού.
19. Η κατασκευή αναβαθμίδων
20. Η περίφραξη βοσκοτόπων.
21. Οι δαπάνες προμήθειας και κατασκευής γεφυροπλάστιγγας.
22. Οι δαπάνες σύνδεσης των εγκαταστάσεων με δίκτυα κοινής ωφέλειας όπως, ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης.
23. Οι δαπάνες οι οποίες προκύπτουν από πάσης φύσεως παραστατικά αυτοτιμολόγησης/ αυτοπαράδοσης.

24. Οι δαπάνες για αγορά και εγκατάσταση ετήσιων φυτών ή φυτών που εγκαθίστανται με σπορά ή φυτειών με παραγωγική διάρκεια κάτω των τεσσάρων ετών
25. Οι πετροσυλλέκτες, οι θρυμματιστές πέτρας και οι αρίδες.
26. Οι επενδύσεις ενεργητικής προστασίας.
27. Η αναμπέλωση οινοποιήσιμων ποικιλιών αμπέλου.
28. Οι δαπάνες γεωτρήσεων και άρδευσης.
29. Οι δαπάνες κάθε επέμβασης στο γεωργικό προϊόν από την οποία προκύπτει επίσης γεωργικό προϊόν με εξαίρεση τις εργασίες εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης που είναι αναγκαίες για την προετοιμασία του προϊόντος (ζωικής ή φυτικής προέλευσης) για την πρώτη πώληση.
30. Οι δαπάνες για επενδύσεις ο πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα.
31. Οι δαπάνες για τη συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας και για τη σχετική πιστοποίηση.
32. Οι δαπάνες αγοράς τελάρων μεταφοράς.
33. Οι δαπάνες αγοράς κρηθρών.
34. Οι δαπάνες αγοράς εφαρμογών ηλεκτρονικού υπολογιστή που δεν σχετίζονται με τις δραστηριότητες της εκμετάλλευσης, οι δαπάνες για την ιδιοκατασκευή λογισμικού και οι δαπάνες για την ανανέωση άδειας χρήσης που αφορά προϋπάρχον λογισμικό στην εκμετάλλευση.
35. Οι δαπάνες για την αγορά υπηρεσιών σύνδεσης σε τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και στο διαδίκτυο, οι δαπάνες για την αγορά εξωτερικών αποθηκευτικών μέσων δεδομένων, οι δαπάνες πρόσβασης σε υπηρεσίες cloud και οι δαπάνες φιλοξενίας ιστοσελίδων.
36. Η αγορά αναλωσίμων, εφοδίων, εργαλείων συντήρησης και επισκευής μηχανημάτων και κτιρίων, η ενοικίαση και τα έξοδα συντήρησης εγκαταστάσεων και εξοπλισμού και οι λοιπές λειτουργικές δαπάνες της εκμετάλλευσης.

Άρθρο 11

Νόμιμη κατοχή ακινήτων εγκατάστασης επενδύσεων και χωροθέτηση επενδύσεων

1. Όταν πραγματοποιούνται επενδύσεις οι οποίες χωροθετούνται επί αγροτεμαχίου ή γηπέδου (π.χ. εγκατάσταση πολυετούς φυτείας, ανέγερση σταβλικών εγκαταστάσεων κ.λπ.) ή επενδύσεις οι οποίες ενσωματώνονται εντός γεωργικών κτιρίων ή κατασκευών, απαιτείται η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής του ακινήτου επί του οποίου χωροθετούνται οι σχετικές επενδύσεις. Συγκεκριμένα απαιτείται το ακίνητο να είναι ιδιόκτητο, μισθωμένο ή παραχωρημένο. Η διάρκεια μίσθωσης ή παραχώρησης υπολογίζεται την 1-1-2023 και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερη της περιόδου τήρησης των μακροχρονίων υποχρεώσεων των δικαιούχων. Στο Παράρτημα 7 (Ελάχιστη διάρκεια μίσθωσης/παραχώρησης ακινήτου) ορίζεται η ακριβής απαιτούμενη διάρκεια, για κάποιες κατηγορίες δαπανών.
2. Για περιπτώσεις συνιδιοκτησίας ακινήτου εξ αδιαιρέτου, απαιτείται εκχώρηση των δικαιωμάτων προς τον υποψήφιο από τους λοιπούς συνιδιοκτήτες για χρονικό διάστημα ίσο με την περίοδο που ορίζεται στο Παράρτημα 7.
3. Ειδικά για την εγκατάσταση φυτειών και τις κατασκευές τύπου τολ ο προσδιορισμός της χωροθέτησης της επένδυσης μπορεί να γίνεται και με ιδιωτικό συμφωνητικό το οποίο πρέπει να έχει διάρκεια τουλάχιστον ίση με εκείνη που προβλέπεται στο παράρτημα 7 για το είδος της επένδυσης
4. Οι επενδύσεις χωροθετούνται υποχρεωτικά εντός των ορίων της εκμετάλλευσης του δικαιούχου.

5. Στην περίπτωση υλοποίησης επενδύσεων (π.χ. κτιριακά και λοιπές κατασκευές) που χωροθετούνται επί ακινήτου ιδιοκτησίας εξ' αδιαιρέτου πάνω στο οποίο υπάρχουν συστεγαζόμενες γεωργικές εκμεταλλεύσεις, η σχετική προϋπόθεση της εκχώρησης των δικαιωμάτων προς τον υποψήφιο δικαιούχο από τους λοιπούς συνιδιοκτήτες της παρ. 2 εκπληρώνεται με τη σύσταση κάθετης ή/και οριζόντιας ιδιοκτησίας. Στην περίπτωση που δεν υφίσταται σύσταση κάθετης ή/και οριζόντιας ιδιοκτησίας, η σχετική προϋπόθεση εκπληρώνεται με την προσκόμιση ιδιωτικού συμφωνητικού.

Άρθρο 12

Επενδύσεις απλής αντικατάστασης

Για τις επενδύσεις απλής αντικατάστασης ορίζονται τα ακόλουθα:

1. Επένδυση απλής αντικατάστασης είναι η επένδυση με την οποία απλώς αντικαθίσταται υφιστάμενο γεωργικό κτίριο ή κατασκευή ή μηχανήμα ή εξοπλισμός ή μέρη αυτών, από νέο γεωργικό κτίριο ή κατασκευή ή μηχανήμα ή εξοπλισμό ή μέρη αυτών χωρίς, κατά την ολοκλήρωση, να μεταβάλλεται σημαντικά η διαδικασία του κύκλου παραγωγής ή η χρησιμοποιούμενη τεχνολογία ή χωρίς να αυξάνεται η παραγωγική ικανότητα κατά τουλάχιστον 25%. Δεν θεωρείται απλή αντικατάσταση η επένδυση με την οποία αντικαθίσταται γεωργικό κτίριο ή κατασκευή ή μηχανήμα ή εξοπλισμός ή μέρη αυτών, πλήρως αποσβεσμένου στις 31/12/2022.
2. Σε κάθε περίπτωση θεωρείται επένδυση απλής αντικατάστασης και συνεπώς δεν ενισχύεται, η αντικατάσταση μη αποσβεσμένων, ελκυστήρων, φορτηγών αυτοκινήτων και αυτοκινούμενων μηχανημάτων καθώς και μη αποσβεσμένων παρελκόμενων και αναρτώμενων ελκυστήρα.
3. Σε υφιστάμενα θερμοκήπια, θεωρούνται απλή αντικατάσταση οι επενδύσεις για την αγορά αναλώσιμων υλικών (π.χ. υλικό κάλυψης) ακόμα και αν τα υλικά αυτά έχουν αποσβεστεί.
4. Εξαιρείται από τους περιορισμούς της επένδυσης απλής αντικατάστασης η αντικατάσταση γεωργικού κτιρίου ή κατασκευής ή/και εξοπλισμού αυτού με άλλο σύγχρονο κτίριο ή κατασκευή ή/και εξοπλισμό αυτού λόγω αλλαγής της παραγωγικής διαδικασίας ή των παραγόμενων προϊόντων και εφόσον αποδεδειγμένα το υφιστάμενο κτίριο ή κατασκευή και ο εξοπλισμός αυτού δεν εξυπηρετεί ποιοτικά και ποσοτικά τις νέες συνθήκες.

Άρθρο 13

Τεκμηρίωση του εύλογου κόστους υλοποίησης της επένδυσης.

1. Ο υποψήφιος οφείλει να τεκμηριώσει το εύλογο κόστος υλοποίησης των επενδύσεων ως τη δαπάνη η οποία αντιστοιχεί στην εμπορική αξία της επένδυσης και η οποία πραγματικά καταβάλλεται προς τον προμηθευτή, με την προσκόμιση εμπορικών τιμοκαταλόγων, προσφορών, προμετρήσεων ή προϋπολογισμών έργου τυποποιημένων ή ad hoc, ανάλογα με την κατηγορία της επένδυσης.
2. Η προσφορά περιλαμβάνει: α) τα φορολογικά και εμπορικά στοιχεία του προμηθευτή και τα στοιχεία επικοινωνίας με αυτόν, β) την περιγραφή του επενδυτικού αγαθού, τα τεχνικά χαρακτηριστικά, τη δυναμικότητα, την ποσότητα και τη μονάδα μέτρησης, γ) τη συνολική προσφερόμενη τιμή, την τιμή μονάδος ή τις επί μέρους τιμές, όταν η προσφορά περιλαμβάνει διακριτά μέρη τα οποία πρόκειται να τιμολογηθούν χωριστά και οποιοδήποτε άλλο σχετικό κόστος το οποίο περιλαμβάνεται στη συνολική προσφερόμενη τιμή (π.χ. εργασίες προετοιμασίας, υπηρεσίες μεταφοράς και εγκατάστασης κ.λπ.) δ) τον αναλογούντα Φ.Π.Α. και

τις λοιπές τυχόν επιβαρύνσεις και ε) ότι τα περιγραφόμενα επενδυτικά αγαθά είναι καινούργια και αμεταχειρίστα και διαθέτουν, κατά περίπτωση, σήμανση, πιστοποίηση, άδεια και οτιδήποτε άλλο απαιτείται κατά περίπτωση από την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία. Επιπροσθέτως για επενδυτικές δαπάνες που υπερβαίνουν τα 25.000 ευρώ ή αιτούνται ως καινοτόμες επενδύσεις προσκομίζεται και το σχετικό τεχνικό φυλλάδιο (prospectus) καθώς και κάθε άλλη τεχνική πληροφορία που κατά την κρίση του υποψήφιου είναι απαραίτητη για την αξιολόγηση του εύλογου της δαπάνης.

3. Στο Παράρτημα 9 (Εύλογο κόστος) ορίζεται το εύλογο κόστος υλοποίησης ορισμένων επενδύσεων σε σχέση με τις τεχνικές προδιαγραφές τους και κατά συνέπεια για αυτές τις επενδύσεις η επιλέξιμη δαπάνη δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τιμές του παραρτήματος. Ομοίως, στην παρ. 10 του άρθρου 9 ορίζεται το εύλογο κόστος για τις γενικές δαπάνες ως ανώτατο ποσοστό επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.
4. Προσφορές υποβάλλονται για κάθε επένδυση της οποίας η δαπάνη υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ, ακόμα και αν η υπέρβαση του ποσού αυτού αφορά την προμήθεια πολλών ίδιων αντικειμένων, π.χ. ποτίστρες, ταΐστρες, ελαιόπανα. Εξαιρούνται οι γενικές δαπάνες και οι δαπάνες που αφορούν την απασχόληση εργατών γης.
5. α) Για όλες τις επενδύσεις που συμπεριλαμβάνονται στο Παράρτημα 9 καθώς και για τις γενικές δαπάνες της παρ. 10 του άρθρου 9 υποβάλλεται μία προσφορά. Δεν υποβάλλεται προσφορά για τη σύνταξη και υποβολή του επιχειρηματικού σχεδίου, την υποβολή των αιτήσεων πληρωμής και τις επιλέξιμες αμοιβές για την εκπόνηση μελετών που συντάσσονται από τον συντάκτη του αιτήματος στήριξης.
β) Για τις καινοτόμες επενδύσεις, όπως αυτές καθορίζονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος καθώς και για τις επενδύσεις που, με ευθύνη του επενδυτή, προτείνονται ως καινοτόμες απαιτείται η προσκόμιση μιας προσφοράς. Ωστόσο, εφόσον οι τελευταίες δεν χαρακτηριστούν ως καινοτόμες από τη γνωμοδοτική επιτροπή, απαιτείται η προσκόμιση δύο συμπληρωματικών προσφορών εντός προθεσμίας που θέτει στον δικαιούχο η γνωμοδοτική επιτροπή.
γ) Για όλες τις υπόλοιπες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων με διαφορετικές τεχνικές προδιαγραφές σε σχέση με τις προδιαγραφές του Παραρτήματος 9, προκειμένου να τεκμηριωθεί το εύλογο κόστος υλοποίησης, απαιτείται η προσκόμιση τριών ανεξάρτητων προσφορών.
6. Για τα θερμοκήπια των οποίων ο τύπος δεν περιλαμβάνεται στο Παράρτημα 9 το εύλογο κόστος προσδιορίζεται από την αξιολόγηση των 3 προσφορών που υποβάλλονται με την αίτηση στήριξης. Στην αίτηση στήριξης καταγράφονται ξεχωριστά οι δαπάνες κατασκευής του θερμοκηπίου από τις δαπάνες του εξοπλισμού του (π.χ. άρδευση, θέρμανση κ.λπ.).
7. Στην περίπτωση κτιριακών και λοιπών κατασκευών, με την αίτηση στήριξης προσδιορίζεται το κόστος των έργων. Για τα κτίρια προσδιορίζεται το συνολικό κόστος και το κόστος ανά τετραγωνικό μέτρο κτιρίου, ενώ για τις λοιπές κατασκευές προσδιορίζεται το συνολικό κόστος και το κόστος ανά μονάδα μέτρησης ανάλογη της φύσης της κατασκευής. Εφόσον το κτίριο ή η κατασκευή περιλαμβάνει περισσότερες λειτουργικές περιοχές διαφορετικού κόστους υλοποίησης ανά μονάδα μέτρησης, το κόστος προσδιορίζεται ξεχωριστά σε κάθε μια λειτουργική περιοχή.
8. Για ένα επενδυτικό αγαθό μπορούν να υποβληθούν περισσότερες από μία προσφορές από περισσότερους του ενός προμηθευτές για διαφορετικά διακριτά μέρη της επένδυσης τα οποία

θα τιμολογηθούν χωριστά, όπως για παράδειγμα μια προσφορά για σασί φορτηγού και μία προσφορά για κατασκευή καρότσας μελισσοκομικού αυτοκινήτου. Κάθε προσφορά μπορεί να αντιστοιχεί σε διαφορετική δαπάνη του επενδυτικού σχεδίου ή όλες οι προσφορές είναι δυνατό να διαμορφώνουν αθροιστικά την ίδια δαπάνη ή να ισχύει κάθε συνδυασμός των προηγούμενων. Οι προσφορές αξιολογούνται η κάθε μία ξεχωριστά ως προς την πληρότητά τους και το εύλογο κόστος τους.

9. Με την επιφύλαξη της παρ. 10 του άρθρου 26, σε περιπτώσεις όπου κατά την υλοποίηση προκύπτει διαφοροποίηση (αύξηση) σε δαπάνες που δεν αναφέρονται στους πίνακες του Παραρτήματος 9 και ο δικαιούχος αιτείται τη μεταφορά ποσών μεταξύ επενδυτικών δαπανών, προς τεκμηρίωση του εύλογου κόστους υλοποίησης προσκομίζονται τα αντίστοιχα δικαιολογητικά που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.
10. Τα όργανα που εμπλέκονται στις διαδικασίες αξιολόγησης, έγκρισης, πιστοποίησης της ορθής εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου, καταβολής της στήριξης και ελέγχου, εφόσον το κρίνουν απαραίτητο, πέραν των οριζόμενων στο παρόν άρθρο, δύνανται να ελέγχουν με κάθε πρόσφορο τρόπο το εύλογο κόστος υλοποίησης των επενδυτικών δαπανών. Συνεπάγεται ότι δύνανται να ζητούν από τον δικαιούχο της στήριξης, τον προμηθευτή ή και τρίτους πρόσθετα κατά την κρίση τους στοιχεία και πληροφορίες για την εξακρίβωση του εύλογου κόστους υλοποίησης των επενδυτικών δαπανών.

Άρθρο 14

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας και της δυναμικότητας των επενδύσεων.

1. Η σκοπιμότητα των επενδύσεων και η προσαρμογή τους στην παραγωγική κατεύθυνση και ικανότητα της εκμετάλλευσης πρέπει να τεκμηριώνεται κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης. Εκτός αν προσδιορίζεται διαφορετικά, η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας και της δυναμικότητας των επενδύσεων αφορά κάθε επένδυση προϋπολογισμού άνω των 1.000 €.
2. Η τεκμηρίωση περιλαμβάνει υποχρεωτικά αναφορά στο υφιστάμενο σύστημα παραγωγής ή στην υφιστάμενη παραγωγική διαδικασία καθώς και σύγκρισή τους με το σύστημα παραγωγής / παραγωγική διαδικασία κατά την ολοκλήρωση της επένδυσης. Για τον σκοπό αυτό παρατίθενται στοιχεία με τα οποία αποδεικνύεται η σκοπιμότητα της επένδυσης σε σχέση με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά της εκμετάλλευσης και η προσαρμογή της δυναμικότητας ή του μεγέθους ή της ποσότητας της επένδυσης στην παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης.
3. Η τεκμηρίωση της παρ. 2 δύναται να αφορά αποκλειστικά τη συγκεκριμένη αιτούμενη επένδυση ή δύναται να αφορά το σχετικό σύστημα παραγωγής στο οποίο η επένδυση προτείνεται να ενταχθεί. Επενδύσεις γεωργικών κτιρίων και κατασκευών καθώς και ο ενσωματωμένος σ' αυτές εξοπλισμός που κατά την κρίση των αρμοδίων οργάνων έχουν δυναμικότητα, μέγεθος, ποσότητα μεγαλύτερη της παραγωγικής ικανότητας της εκμετάλλευσης, εγκρίνονται με μείωση της σχετικής δαπάνης.
4. Ειδικά για την προμήθεια ελκυστήρα η επιλογή της απαιτούμενης ισχύος για την κάλυψη των αναγκών της εκμετάλλευσης προσδιορίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Παράρτημα 3, "Μεθοδολογία εκλογής ελκυστήρα".
5. Στο Παράρτημα 4, "Δυναμικότητα της επένδυσης" ορίζεται η επιλεξιμότητα ως προς τη δυναμικότητα, το μέγεθος και την ποσότητα ορισμένων επενδυτικών δαπανών σε συνάρτηση με την παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης. Για τις δαπάνες αυτές δεν απαιτείται η τεκμηρίωση της δυναμικότητας, του μεγέθους ή της ποσότητας σε σχέση με την παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης ενώ δεν ενισχύεται διαφορετικός συνδυασμός μεγέθους – δυναμικότητας – ποσότητας επενδυτικής δαπάνης σε σχέση με την παραγωγική ικανότητα της

εκμετάλλευσης. Ειδικά για τους πίνακες 4.1 και 4.2 του παραρτήματος 4 στις γραμμικές αμελκτικές μηχανές είναι επιλέξιμοι όλοι οι τύποι παγίδευσης και εντός κάθε κατηγορίας δυναμικότητας αιγοπροβάτων είναι επιλέξιμες όλες οι ενδιάμεσες δυναμικότητες.

Άρθρο 15

Ύψος προϋπολογισμού αίτησης στήριξης

1. Για όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις ως όριο αιτούμενου προϋπολογισμού που δύναται να ληφθεί υπόψη στους υπολογισμούς για τον προσδιορισμό της στήριξης, ορίζονται τα 150.000 ευρώ. Ωστόσο ο ανώτατος αιτούμενος προϋπολογισμός δύναται να αυξηθεί έως και τις 250.000 ευρώ με την προϋπόθεση ότι η τυπική απόδοση της εκμετάλλευσης, σύμφωνα με την Ενιαία Δήλωση Εκμετάλλευσης του έτους 2022, ανέρχεται τουλάχιστον στο 20% του αιτούμενου προϋπολογισμού.
2. Ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της στήριξης που παρέχεται από το υπομέτρο 4.1 δεν μπορεί να υπερβεί αθροιστικά για όλες τις δράσεις του υπομέτρου τις 500.000 ευρώ στην περίπτωση νομικού ή φυσικού προσώπου που υποβάλει ή έχει υποβάλει περισσότερες της μίας αιτήσεις εντός της Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2022, λαμβάνοντας υπόψη και τις συμμετοχές του φυσικού ή νομικού προσώπου σε άλλα νομικά πρόσωπα ή/και συλλογικά σχήματα που έχουν αιτηθεί ή/και υλοποιούν επενδυτικό σχέδιο στο πλαίσιο του υπομέτρου 4.1. Σε περιπτώσεις υπέρβασης του ανωτέρω ορίου γίνεται μείωση στην επιλέξιμη δαπάνη του αιτήματος στήριξης που έχει υποβληθεί από το φυσικό πρόσωπο και στη συνέχεια από το νομικό πρόσωπο.

Άρθρο 16

Χρηματοδότηση επενδυτικού σχεδίου

1. Η ένταση (%) της παρεχόμενης στήριξης εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα:

	ΜΙΚΡΑ ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ		ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ & ΗΠΕΙΡΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ, ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ, ΚΕΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ & ΚΡΗΤΗ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ & ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΑΤΤΙΚΗ
	Με πληθυσμό έως 3.100 κατοίκους	Με πληθυσμό άνω των 3.100 κατοίκων				
Ο δικαιούχος κατά τη στιγμή υποβολής της αίτησης α) δεν έχει υπερβεί το 41 ^ο έτος της ηλικίας, διαθέτει επαρκή επαγγελματικά προσόντα ¹ και ικανότητες και εγκαθίσταται για πρώτη φορά σε γεωργική εκμετάλλευση ως υπεύθυνος της εκμετάλλευσης αυτής την τελευταία πενταετία ή β) έχει ενταχθεί ως δικαιούχος μέτρων Νέων Γεωργών (ΠΑΑ) την τελευταία πενταετία.	80%	70%	60%	60%	60%	50%
Γεωργοί σε ορεινές περιοχές	80%	70%	60%	60%	60%	50%
Γεωργοί σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα	80%	70%	50%	50%	50%	40%
Λοιποί γεωργοί σε κανονικές περιοχές	80%	70%	50%	50%	40%	40%

¹ Κατοχή Πτυχίου – Τίτλου σπουδών Γεωτεχνικής κατεύθυνσης επιπέδου ≥ 3

2. Δημόσια και ιδιωτική δαπάνη

- 2.1. Η χρηματοδότηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου καλύπτεται από τη δημόσια δαπάνη και την ιδιωτική συμμετοχή.
- 2.2. Η δημόσια δαπάνη (στήριξη) καθορίζεται ως ποσοστό επί του επιλέξιμου προϋπολογισμού και χορηγείται με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης [ΕΓΤΑΑ] και το Ελληνικό Δημόσιο.
- 2.3. Η στήριξη χορηγείται απολογιστικά, δηλαδή μετά την υλοποίηση των επενδύσεων, την εξόφλησή τους και την πιστοποίηση – παραλαβή τους από τα αρμόδια όργανα, με βάση τις δαπάνες που κρίνονται επιλέξιμες από αυτά.
- 2.4. Η δημόσια οικονομική στήριξη πιστώνεται σε τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου.
- 2.5. Η ιδιωτική συμμετοχή του δικαιούχου της στήριξης προκύπτει ως διαφορά μεταξύ του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου και της δημόσιας δαπάνης και καλύπτεται από τον δικαιούχο με ίδια κεφάλαια ή/και με τραπεζικό δανεισμό, εφ' όσον είναι απαραίτητο. Κατά την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου ο δικαιούχος μπορεί να

μεταβάλει τη σχέση μεταξύ ιδίων κεφαλαίων και τραπεζικού δανεισμού που έχει δηλώσει στην αίτηση στήριξης.

3. Για τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, προβλέπονται τα εξής:

3.1. Χορήγηση Προκαταβολής

3.1.1. Μετά την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης είναι δυνατή η χορήγηση προκαταβολής η οποία δεν υπερβαίνει το 50% της υπολειπόμενης δημόσιας δαπάνης του επενδυτικού σχεδίου.

3.1.2. Η πληρωμή προκαταβολής υπόκειται στη σύσταση τραπεζικής εγγύησης που αντιστοιχεί στο 100% του ποσού της αιτούμενης προκαταβολής.

3.1.3. Οι εγγυητικές επιστολές εκδίδονται από χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – μέλος του συστήματος πληρωμών ΔΙΑΣ υπέρ του αρμόδιου οργανισμού πληρωμών και είναι αορίστου χρόνου. Η εγγυητική επιστολή μπορεί να αποδεσμευτεί όταν ο Οργανισμός Πληρωμών εξακριβώσει ότι το ποσό της εγκεκριμένης δαπάνης που αντιστοιχεί στη δημόσια δαπάνη που σχετίζεται με τη δράση ισούται ή υπερβαίνει το ποσό της προκαταβολής.

3.1.4. Με το άρθρο 27 καθορίζονται οι διαδικασίες υποβολής και διεκπεραίωσης των αιτήσεων προκαταβολών καθώς και οι διαδικασίες και τυχόν δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη χορήγηση, φύλαξη, εκκαθάριση και επιστροφή των εγγυητικών επιστολών.

3.2. Χρηματοδοτικά εργαλεία

3.2.1. Για την κάλυψη της ιδιωτικής συμμετοχής ο δικαιούχος της στήριξης μπορεί να χρησιμοποιήσει ιδίους πόρους ή/και δάνειο. Το δάνειο που θα χρησιμοποιηθεί είναι δυνατόν να υποστηρίζεται από τα χρηματοδοτικά εργαλεία του ΠΑΑ.

3.2.2. Στις περιπτώσεις όπου το χρηματοδοτικό εργαλείο εμπεριέχει ενίσχυση, το Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης (ΑΙΕ) αυτής παρακρατείται κατά την ολοκλήρωση του σχεδίου βελτίωσης κατά το ποσοστό που υπερβαίνει την ανώτατη ένταση στήριξης του Παραρτήματος II του Καν (ΕΕ) 1305/2013, λαμβάνοντας υπόψη την πηγή χρηματοδότησης.

Άρθρο 17

Υπηρεσίες και Φορείς Διαχείρισης, Εφαρμογής, Παρακολούθησης, Ελέγχου, Αναγνώρισης και Εκκαθάρισης Δαπάνης

1. Αρμόδιες υπηρεσίες για τη διαχείριση, συντονισμό, παρακολούθηση και υλοποίηση της εφαρμογής του υπομέτρου 4.1 του ΠΑΑ 2014-2020, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, είναι οι οριζόμενες στο άρθρο 62 του Νόμου 4314/2014.
2. Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΣΣ ΚΑΠ (ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ) είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και υλοποίηση του υπομέτρου 4.1 εκτός των αρμοδιοτήτων που έχουν εκχωρηθεί στους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ) και στην Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής ΠΑΑ (ΕΥΕ ΠΑΑ), σύμφωνα με τις παρ. 3 και 4 του παρόντος άρθρου.
3. Η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Παρεμβάσεων Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΥΕ ΠΑΑ) 2014-2020 έχει την ευθύνη για, την έκδοση του θεσμικού πλαισίου, εγκυκλίων και οδηγιών εφαρμογής, την παρακολούθηση και το συντονισμό των ΕΦΔ.
4. Ως ΕΦΔ ορίζονται οι Γενικές Διευθύνσεις Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειών της Ελλάδος και πιο συγκεκριμένα οι Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας των Περιφερειών (ΔΑΟΠ) και οι Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και

Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ). Ειδικότερα:

- 4.1. Οι ΔΑΟΠ έχουν τη γενικότερη ευθύνη και εποπτεία της οργάνωσης, δημοσιοποίησης, εφαρμογής και παρακολούθησης του υπομέτρου 4.1. και εισηγούνται στον Περιφερειάρχη την έκδοση όλων των σχετικών μη κανονιστικών αποφάσεων, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο, τις εγκυκλίους και τις οδηγίες της ΕΥΕ ΠΑΑ. Επίσης, έχουν την ευθύνη της έκδοσης των καταστάσεων πληρωμής και τη διαβίβασή τους στον αρμόδιο φορέα πληρωμών.
- 4.2. Οι ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων υποδέχονται και αναθέτουν στα αρμόδια όργανα όλα τα αιτήματα των υποψηφίων ή δικαιούχων και παρακολουθούν την πορεία υλοποίησης, τηρώντας σχετικό αρχείο.
5. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διαχείριση και έλεγχο των δαπανών και έχει την ευθύνη των αιτήσεων πληρωμής των δικαιούχων και της καταβολής των ενισχύσεων εκτός των αρμοδιοτήτων που έχει εκχωρήσει στις Περιφέρειες, για τις οποίες ασκεί εποπτεία.

Άρθρο 18

Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος

1. Ύστερα από σχετική εισήγηση της ΕΥΕ ΠΑΑ και τη σύμφωνη γνώμη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ επί της εισήγησης, ο Γενικός Γραμματέας Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών αποφασίζει την έκδοση δημόσιας πρόσκλησης για την υποβολή αιτήσεων στήριξης για τη δράση 4.1.5 του ΠΑΑ 2014-2020.
2. Η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος δύναται να εξειδικεύεται και να απευθύνεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες υποψηφίων ή/και προϊόντων ή/και δαπανών δεσμεύοντας αντίστοιχα τα απαιτούμενα ποσά δημόσιας δαπάνης στο πλαίσιο του καθορισμένου ορίου πιστώσεων της παρούσας και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ΠΑΑ και τους χρηματοδοτικούς πίνακες αυτού, όπως ισχύουν κάθε φορά. Επιπλέον, οι κατανομές και ποσοστώσεις των ανωτέρω δύναται να διαφοροποιούνται μεταξύ και εντός των Περιφερειών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ΠΑΑ ή/και ανάλογα των αναγκών και διαρθρωτικών προβλημάτων που επικρατούν σε κάθε περιοχή. Τα ποσά και ποσοστά στήριξης καθορίζονται στην πρόσκληση και δεν υπερβαίνουν τα όρια που ορίζονται στα άρθρα 15 και 16.
3. Το περιεχόμενο της πρόσκλησης περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των υποψηφίων σχετικά με τις δυνατότητες και τους όρους χρηματοδότησης από το μέτρο καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της πρόσκλησης παρέχονται στους υποψηφίους σαφείς και λεπτομερείς πληροφορίες τουλάχιστον σχετικά με:
 - 3.1. Την προκηρυσσόμενη δράση.
 - 3.2. Τον ιστότοπο, τη διαδικασία υποβολής των αιτήσεων στήριξης μέσω κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις στήριξης καθώς και το χρονικό διάστημα έγκρισης αυτών.
 - 3.3. Το συνολικό ποσό της δημόσιας στήριξης που διατίθεται.
 - 3.4. Τους όρους και τα κριτήρια επιλεξιμότητας τα οποία πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι προκειμένου να επιλεγούν για στήριξη.
 - 3.5. Τα κριτήρια επιλογής για τη βαθμολόγηση των υποψηφίων και το ελάχιστο όριο βαθμολογίας που πρέπει να συγκεντρώσουν οι επιλέξιμοι κατά τα λοιπά υποψήφιοι προκειμένου να κριθούν δικαιούχοι.

- 3.6. Τις επιλέξιμες δαπάνες και τα ανώτατα όρια επιλεξιμότητας επενδυτικών δαπανών τα οποία είναι δυνατόν να ορίζονται συνδυαστικά κατά κατηγορία ή υποκατηγορία επενδύσεων πέραν αυτών που προβλέπονται στην παρούσα.
 - 3.7. Το υπόδειγμα της αίτησης υπαγωγής στο μέτρο και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που τη συνοδεύουν.
 - 3.8. Τους στόχους, δεσμεύσεις και λοιπές υποχρεώσεις των δικαιούχων μετά την ένταξή τους στη δράση 4.1.5.
 - 3.9. Τα σημεία, τους αντίστοιχους αρμοδίους σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και το διαδικτυακό τόπο για την παροχή σχετικών πληροφοριών.
 - 3.10. Την ενημέρωση των ενδιαφερομένων ότι τα στοιχεία τους θα δημοσιοποιηθούν σύμφωνα με το άρθρο 111 του Καν. (ΕΕ) 1306/2013 και ότι τα στοιχεία ενδέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από τις αρχές ελέγχου και διερεύνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Χώρας. Σε κάθε περίπτωση τηρούνται οι διατάξεις της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και του Καν. (ΕΚ) 45/2001 περί προστασίας των δεδομένων.
 - 3.11. Την ανώτατη προθεσμία για την ολοκλήρωση των επιχειρηματικών σχεδίων και την επίτευξη των δεσμευτικών στόχων αυτού, όπως και ενδιαμέσες προθεσμίες και ορόσημα για την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των επιχειρηματικών σχεδίων.
 - 3.12. Τις διαδικασίες παρακολούθησης της υλοποίησης, πιστοποίησης των πράξεων και πληρωμών.
4. Η ΕΥΕ ΠΑΑ αποστέλλει στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ σχέδιο πρόσκλησης με σκοπό την εξέτασή του, για τη διασφάλιση τουλάχιστον των ακόλουθων:
- 4.1. Της συμβατότητας με τους στόχους της δράσης, όπως αυτοί έχουν αποτυπωθεί στο ισχύον ΠΑΑ.
 - 4.2. Της συμβατότητας με τα ισχύοντα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής.
 - 4.3. Της σαφούς και εξαντλητικής ενημέρωσης των υποψήφιων για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στη δράση που προκηρύσσεται.
 - 4.4. Της συλλογής όλων των απαιτούμενων δεδομένων για την παρακολούθηση των δεικτών.
- Με ευθύνη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ εξετάζεται το σχέδιο της πρόσκλησης και διαβιβάζονται τυχόν παρατηρήσεις στην ΕΥΕ ΠΑΑ, οι οποίες ενσωματώνονται στο σχέδιο της πρόσκλησης με σχετική ενημέρωση της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.
5. Για τη δημοσιότητα της πρόσκλησης ισχύουν οι υποχρεώσεις δημοσιοποίησης έτσι όπως ορίζονται στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του ΠΑΑ 2014-2020, όπως ισχύει κάθε φορά και ειδικά τα εξής:
- 5.1. Η πρόσκληση αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και κοινοποιείται στους εμπλεκόμενους φορείς, δηλαδή στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ και στις αρμόδιες Περιφέρειες. Επιπλέον η πρόσκληση αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ και στις σχετικές ιστοσελίδες των Περιφερειών. Με ευθύνη των ΔΑΟΠ, η πρόσκληση κοινοποιείται στις ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων, στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Περιφερειών καθώς και στους κατά τόπους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού και τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς. Επίσης οι ΔΑΟΠ μεριμνούν για την ευρεία δημοσιοποίηση της πρόσκλησης, με σχετική καταχώρηση σε τουλάχιστον δύο ιστοσελίδες ενημέρωσης που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο οικείας Περιφέρειας,

ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλοι οι υποψήφιοι έλαβαν έγκαιρα γνώση για την ύπαρξη και το περιεχόμενο της πρόσκλησης. Σε αντίστοιχες ενέργειες δύνανται να προβούν και οι ΔΑΟΚ, σε μία ιστοσελίδα της Περιφερειακής Ενότητας.

- 5.2. Με ευθύνη των ΔΑΟΠ ή και των Ειδικών Υπηρεσιών του ΠΑΑ, λαμβάνονται πρόσθετα μέτρα δημοσιοποίησης, όπως:
 - 5.2.1 Η οργάνωση ανοικτών ημερίδων ενημέρωσης, γενικά ή σε ειδικές ομάδες πληθυσμού και περιοχές, χωρίς διακρίσεις,
 - 5.2.2 Η οργάνωση Γραφείου Υποστήριξης (HelpDesk), ώστε να παρέχονται κατά ενιαίο και τυποποιημένο τρόπο πληροφορίες προς τους υποψήφιους δικαιούχους,
 - 5.2.3 Δημοσιοποίηση ή κοινοποίηση της πρόσκλησης σε επιπλέον Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (τοπικής ή εθνικής εμβέλειας) όπως και σε αντιπροσωπευτικό αριθμό τοπικών φορέων (όπως ενδεικτικά συνεταιρισμοί, επιμελητήρια) που μπορούν να συμβάλλουν στην ευρύτερη δυνατή ενημέρωση του πληθυσμού και όλων των υποψήφιων, χωρίς διακρίσεις.
- 5.3. Το κείμενο που δημοσιεύεται μπορεί να αποτελεί περίληψη της πλήρους πρόσκλησης και να παραπέμπει σε αναλυτικό πληροφοριακό υλικό, το οποίο τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων σε ηλεκτρονική μορφή μέσω του διαδικτύου.
- 5.4. Για τις ενέργειες δημοσιοποίησης η ΔΑΟΠ τηρεί σχετικό αρχείο με τα αποδεικτικά στοιχεία δημοσιοποίησης.
6. Με ευθύνη της ΕΥΕ ΠΑΑ τα στοιχεία της πρόσκλησης καταχωρίζονται στο ΟΠΣΑΑ και μεταφέρονται στο ΠΣΚΕ, ώστε να χρησιμοποιηθούν στην εφαρμογή που θα επιτρέπει την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων στήριξης.

Άρθρο 19

Υποβολή αιτήσεων στήριξης

1. Οι ενδιαφερόμενοι που επιθυμούν να ενταχθούν στη δράση 4.1.5 υποβάλλουν μία αίτηση στήριξης στον χρόνο που προσδιορίζεται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η αίτηση υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του ΠΣΚΕ στη διεύθυνση <https://www.ependyseis.gr>
2. Οι προδιαγραφές, τα περιεχόμενα (απαιτούμενα δικαιολογητικά κ.λπ.) και ο τρόπος παρουσίασης και υποβολής της αίτησης στήριξης καθορίζονται στην πρόσκληση.
3. Η αίτηση στήριξης συντάσσεται και υπογράφεται από γεωπόνο τακτικό μέλος του ΓΕΩΤΕΕ. Στην περίπτωση αιτήσεων στήριξης που προβλέπουν επενδύσεις για την εξυπηρέτηση κυρίως της ζωικής παραγωγής η αίτηση δύναται να υπογράφεται ή να συνυπογράφεται από κτηνίατρο, τακτικό μέλος του ΓΕΩΤΕΕ. Στην περίπτωση αιτήσεων στήριξης προϋπολογισμού έως 150.000 ευρώ η αίτηση στήριξης δύναται να υπογράφεται από τεχνολόγο γεωπονίας. Η ορθή καταχώρηση και υποβολή πλήρους ηλεκτρονικού φακέλου στη διαδικτυακή εφαρμογή του ΠΣΚΕ, η πληρότητα αυτού και η εμπρόθεσμη οριστικοποίησή του είναι αποκλειστική ευθύνη του αιτούντα.
4. Προκειμένου να οριστικοποιηθεί μια αίτηση στήριξης πρέπει να έχουν συμπληρωθεί όλα τα υποχρεωτικά πεδία καθώς και να έχει υποβληθεί ηλεκτρονικά το σύνολο των δικαιολογητικών και εγγράφων σε μορφή pdf. Σε κάθε περίπτωση, η ορθή καταχώρηση και εμπρόθεσμη οριστικοποίηση – υποβολή πλήρους αίτησης στήριξης στη διαδικτυακή εφαρμογή του ΠΣΚΕ, είναι στην αποκλειστική ευθύνη του αιτούντα και του συντάκτη της

αίτησης. Οι επικουρικοί έλεγχοι ορθότητας που διενεργούνται από το ΠΣΚΕ σε κάποια στοιχεία της αίτησης στήριξης δεν απαλλάσσουν τον αιτούντα και τον συντάκτη της αίτησης από τη συγκεκριμένη ευθύνη.

5. Κατά την οριστική υποβολή της ηλεκτρονικής αίτησης το ΠΣΚΕ καταγράφει την ημερομηνία και ώρα της οριστικοποίησης προκειμένου να αποδεικνύεται το εμπρόθεσμο της υποβολής. Μετά την λήξη της προθεσμίας υποβολής δεν είναι δυνατή η οριστικοποίηση της αίτησης και συνεπώς αυτή δεν μπορεί να αξιολογηθεί.
6. Μετά την οριστικοποίηση της ηλεκτρονικής υποβολής της αίτησης η οποιαδήποτε μεταβολή της είναι δυνατή μόνο ύστερα από έγκαιρη υποβολή αιτήματος από-οριστικοποίησης. Υλοποιούνται όλα τα αιτήματα αποριστικοποίησης που υποβάλλονται μέχρι και δύο εργάσιμες ημέρες πριν την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής. Για αιτήματα αποριστικοποίησης που υποβάλλονται μετά την προθεσμία αυτή θα καταβάλλεται κάθε προσπάθεια υλοποίησής τους χωρίς ωστόσο η Διοίκηση να δεσμεύεται για την διεκπεραίωσή τους. Μετά την αποριστικοποίηση, η αίτηση, προκειμένου να αξιολογηθεί πρέπει να οριστικοποιηθεί εκ νέου πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής.
7. Οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν μέσω του ΠΣΚΕ μεταφέρονται στο ΟΠΣΑΑ με ευθύνη των ΔΑΟΚ, μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας που παρέχεται από το ΟΠΣΑΑ.

Άρθρο 20

Αξιολόγηση αιτήσεων στήριξης

1. Σε κάθε Περιφέρεια δύναται να συσταθεί Μητρώο Αξιολογητών με απόφαση του Περιφερειάρχη. Εφόσον στο πλαίσιο των υπομέτρων 4.1 και 6.1 έχει ήδη συσταθεί Μητρώο Αξιολογητών, με όμοια απόφαση αυτό δύναται να συμπληρωθεί. Ειδικότερα:
 - 1.1. Στο μητρώο αξιολογητών δύνανται να συμμετέχουν, μετά από αίτησή τους, οι υπάλληλοι που αναφέρονται στις παρ. 3 και 12.
 - 1.2. Η αίτηση υποβάλλεται σε συνέχεια πρόσκλησης που εκδίδεται από τον Περιφερειάρχη ύστερα από εισήγηση της υπηρεσίας της Περιφέρειας που έχει οριστεί δικαιούχος ενεργειών τεχνικής βοήθειας του ΠΑΑ. Εκτός και αν διαφορετικά ορίζεται στην απόφαση του Περιφερειάρχη, η υποβολή των αιτήσεων γίνεται μέχρι και την ημερομηνία ολοκλήρωσης της υποβολής των αιτήσεων στήριξης.
 - 1.3. Η αίτηση αφορά αξιολόγηση αιτημάτων στήριξης που υποβάλλονται στην συγκεκριμένη Περιφέρεια. Στην αίτηση ο υπάλληλος πρέπει να αναφέρει αν έχει προηγούμενη εμπειρία στα υπομέτρα 4.1 και 6.1 του ΠΑΑ 2014-2020 ή στο μέτρο 121 του ΠΑΑ 2007-2013 ή αν έχει αξιολογήσει στο παρελθόν επενδυτικά σχέδια.
 - 1.4. Για την εξέταση των αιτημάτων εγγραφής στο μητρώο δύναται να συσταθεί με απόφαση Περιφερειάρχη επιτροπή αξιολόγησης αιτημάτων.
 - 1.5. Μέσω του Μητρώου Αξιολογητών δύναται να πραγματοποιούνται όλα τα στάδια της αξιολόγησης (αξιολόγηση, γνωμοδοτική επιτροπή, επιτροπή ενστάσεων) των προτάσεων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας δράσης.
 - 1.6. Η εγγραφή στο Μητρώο Αξιολογητών δεν είναι υποχρεωτική για τη συμμετοχή στα στάδια της αξιολόγησης, ωστόσο είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αποζημίωση όσων συμμετέχουν σε αυτά, εφόσον οι εργασίες αξιολόγησης πραγματοποιηθούν εκτός ωραρίου εργασίας και εκτός χρόνου που καλύπτεται από υπερωριακή απασχόληση για τα

υπηρεσιακά τους καθήκοντα και έχει προβλεφθεί σε σχετική κοινή υπουργική απόφαση καθορισμού αμοιβής τους.

2. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται με ευθύνη των Περιφερειών και των αρμοδίων Υπηρεσιών μέσω της συμπλήρωσης των αντίστοιχων ηλεκτρονικών φύλλων αξιολόγησης του ΠΣΚΕ. Τα ηλεκτρονικά φύλλα αξιολόγησης περιέχουν όλα τα απαραίτητα σημεία ελέγχου ώστε μαζί με τους, επικουρικά, διενεργούμενους από το ΠΣΚΕ ηλεκτρονικούς διασταυρωτικούς ελέγχους να επιτυγχάνεται ο πλήρης έλεγχος της επιλεξιμότητας της αίτησης, ο υπολογισμός της βαθμολογίας και ο καθορισμός της οικονομικής στήριξης.
3. Οι ανωτέρω αξιολογήσεις διενεργούνται από υπαλλήλους ΠΕ γεωτεχνικούς ή ΤΕ γεωπονίας ή ΠΕ οικονομικούς των Περιφερειών, από ΠΕ γεωτεχνικούς ή ΤΕ γεωπονίας, της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΑΑΤ, των Αποκεντρωμένων και Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΑΤ, των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων καθώς και από υπαλλήλους ΠΕ γεωτεχνικούς ή ΤΕ γεωπονίας ή ΠΕ οικονομικούς των ΕΥΔ και ΕΥΕ ΠΑΑ.
4. Η επιλογή των αξιολογητών, γίνεται με απόφαση του Περιφερειάρχη, βάσει εισήγησης της ΔΑΟΠ, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία των αξιολογητών στα υπομέτρα 4.1 και 6.1, την εμπειρία τους στην αξιολόγηση αιτήσεων επενδυτικών σχεδίων και το ότι, για λόγους αποτελεσματικότητας της αξιολόγησης, δεν επιτρέπεται η χρέωση λιγότερων από 20 αιτημάτων στήριξης σε κάθε αξιολογητή. Η απόφαση ορισμού των αξιολογητών αναρτάται στο Διαύγεια και στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας. Οι αξιολογητές υποχρεούνται να λάβουν γνώση του θεσμικού πλαισίου του μέτρου.
5. Οι αξιολογητές έχουν πρόσβαση στο ΠΣΚΕ και συνεπώς στα στοιχεία των υποψηφίων. Για το λόγο αυτό μέσω υποβολής κατάλληλης υπεύθυνης δήλωσης πρέπει να δηλώνεται από μέρους τους η τήρηση της εχεμύθειας καθώς και ότι σε περίπτωση ύπαρξης σύγκρουσης συμφερόντων δεν θα προβαίνουν στην αξιολόγηση της σχετικής αίτησης στήριξης με ενημέρωση των αρμοδίων υπηρεσιών.
6. Στην αξιολόγηση εξετάζεται το ηλεκτρονικό αίτημα στήριξης όπως αυτό έχει οριστικοποιηθεί στο ΠΣΚΕ. Η εμπρόθεσμη ηλεκτρονική οριστικοποίηση αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την αξιολόγηση της αίτησης στήριξης.
7. Αρχικά ελέγχεται η εμπρόθεσμη υποβολή, η πληρότητα και η συμμόρφωση των υποβληθεισών αιτήσεων ως προς τα κριτήρια επιλεξιμότητας.
8. Κατά τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου, ο αξιολογητής ή/και η ΔΑΟΚ δύνανται να ζητήσουν από τον υποψήφιο την υποβολή, εντός προθεσμίας η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 5 εργάσιμων ημερών, συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων καθώς και τη συμπλήρωση του αιτήματος με στοιχεία, την έλλειψη των οποίων κρίνουν ως προφανές σφάλμα κατά την έννοια της παρ. 2 άρθρου 25.
9. Στη συνέχεια όλες οι αιτήσεις βαθμολογούνται με βάση τα κριτήρια επιλογής και προσδιορίζεται το ποσό και η ένταση ενίσχυσης.
10. Η απόρριψη ή/και μεταβολή των αιτούμενων δαπανών ή μέρους αυτών, αιτιολογείται πλήρως από τον αξιολογητή και καταγράφεται στο πόρισμα αξιολόγησης με υποχρεωτική αναφορά στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Πορίσματα αξιολόγησης που δεν έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν θεωρούνται πλήρη και κατά συνέπεια η σχετική διαδικασία αξιολόγησης δεν μπορεί να θεωρηθεί ολοκληρωμένη.
11. Τα αποτελέσματα καταγράφονται στο ΠΣΚΕ σε κατάλληλο ηλεκτρονικό φύλλο διοικητικού

ελέγχου το οποίο παράγεται μετά την οριστικοποίηση της αξιολόγησης. Με την οριστικοποίηση της αξιολόγησης το φύλλο διοικητικού ελέγχου γίνεται άμεσα διαθέσιμο στην αρμόδια Γνωμοδοτική Επιτροπή για εξέταση.

12. Σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα συγκροτούνται μία ή περισσότερες Γνωμοδοτικές Επιτροπές Αξιολόγησης Αιτήσεων Στήριξης (εφεξής «γνωμοδοτικές επιτροπές»). Ειδικότερα:
 - 12.1. Κάθε επιτροπή αποτελείται από τρία μέλη με τους αναπληρωτές τους, ενώ μπορεί να συγκροτούνται Γνωμοδοτικές Επιτροπές και σε επίπεδο Περιφέρειας.
 - 12.2. Μέλη δύναται να είναι υπάλληλοι, κατά προτεραιότητα, γεωτεχνικοί ή ΤΕ γεωπονίας, οικονομικοί και μηχανικοί των υπηρεσιών της Περιφέρειας και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, ύστερα από πρόταση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
 - 12.3. Ο ορισμός των μελών γίνεται με απόφαση του Περιφερειάρχη, βάσει εισήγησης της ΔΑΟΠ στην οποία λαμβάνεται υπόψη η εμπειρία των μελών στα υπομέτρα 4.1 και 6.1. Η απόφαση αναρτάται στο Διαύγεια και στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας.
 - 12.4. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εξασφαλίζεται, ακόμα και με την κατάλληλη αξιοποίηση των αναπληρωματικών μελών, ότι άτομα που έχουν λειτουργήσει ως αξιολογητές της αίτησης στήριξης δεν συμμετέχουν στη συγκεκριμένη σύνθεση Γνωμοδοτικής Επιτροπής που εξετάζει τη συγκεκριμένη αίτηση. Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα άτομα που μετέχουν στην γνωμοδοτική επιτροπή τηρείται η εχεμύθεια και ότι δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης.
13. Το έργο της Γνωμοδοτικής Επιτροπής αφορά κυρίως:
 - 13.1. Τον έλεγχο της τήρησης των κριτηρίων επιλογής και της διαδικασίας αξιολόγησης.
 - 13.2. Την επικύρωση ή τροποποίηση του πορίσματος του εισηγητή.
 - 13.3. Τη σύνταξη και οριστικοποίηση ηλεκτρονικού φύλλου γνωμοδότησης για κάθε αίτημα ενίσχυσης στο οποίο καταγράφεται το πόρισμα του ελέγχου. Εφόσον υπάρχουν απορρίψεις επενδύσεων, περικοπές επενδύσεων, απόρριψη του αιτήματος ή τυχόν ειδικό όροι που πρέπει να τηρήσει ο υποψήφιος, αυτοί καταγράφονται με σαφή αναφορά στη νομική τους βάση.
 - 13.4. Οι αξιολογητές των αιτήσεων στήριξης δύναται να παρέχουν διευκρινήσεις στη Γνωμοδοτική Επιτροπή εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο από αυτήν.

Άρθρο 21

Βαθμολόγηση αιτήσεων στήριξης

1. Όλες οι αιτήσεις βαθμολογούνται και προσδιορίζεται το ποσό και η ένταση στήριξης ανεξάρτητα από το αν πληρούν ή όχι τα κριτήρια επιλεξιμότητας.
2. Για τον καθορισμό των κριτηρίων βαθμολόγησης των αιτήσεων στήριξης έχουν θεσπισθεί οι παρακάτω αρχές κριτηρίων:
 - 2.1. Ο προσανατολισμός της εκμετάλλευσης.
 - 2.2. Το οικονομικό μέγεθος της εκμετάλλευσης.
 - 2.3. Η δυναμική της εκμετάλλευσης.
 - 2.4. Οι επενδυτικές δαπάνες που καθιστούν ανθεκτική την εκμετάλλευση στους εξωγενείς κινδύνους.
 - 2.5. Η εισαγωγή/χρήση καινοτομίας με προτεραιότητα σε αυτές που αφορούν σε γεωργία ακριβείας και έξυπνη γεωργία.

- 2.6. Η συμμετοχή σε κλάδους που αναδεικνύονται στο πλαίσιο των ιδιαιτεροτήτων και αναγκών της κάθε Περιφέρειας.
- 2.7. Η επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις πυρόπληκτων περιοχών.
3. Τα κριτήρια και η μεθοδολογία της βαθμολόγησης καθορίζονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.
4. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, θα προτιμηθεί έναντι των υπολοίπων το αίτημα στήριξης με το χαμηλότερο αιτούμενο προϋπολογισμό.

Άρθρο 22

Πίνακες Αποτελεσμάτων Διοικητικού Ελέγχου και Ενημέρωση Δικαιούχων

1. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας και με βάση το όριο των διαθέσιμων πιστώσεων, με απόφαση Περιφερειάρχη ύστερα από εισήγηση της ΔΑΟΠ, συντάσσονται σύμφωνα με τα πορίσματα των Γνωμοδοτικών Επιτροπών οι Πίνακες Αποτελεσμάτων Διοικητικού Ελέγχου στους οποίους παρουσιάζονται οι αιτήσεις που επιλέγονται για στήριξη και αυτές που δεν επιλέγονται. Οι αιτήσεις, εξαιρουμένων εκείνων που έχουν απορριφθεί, κατατάσσονται με φθίνουσα βαθμολογική σειρά. Στους πίνακες επισημαίνονται:
 - 1.1. Οι αιτήσεις που επιλέγονται προς στήριξη και εντάσσονται στο υπομέτρο 4.1 των οποίων ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης δεν υπερβαίνει αθροιστικά τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη τυχόν ελάχιστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση (Πίνακας Δικαιούχων).
 - 1.2. Οι αιτήσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας αλλά δεν καλύπτονται από το όριο πίστωσης (Πίνακας αιτήσεων που δεν καλύπτονται από το όριο πίστωσης).
 - 1.3. Οι αιτήσεις που δεν επιλέγονται προς στήριξη διότι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας (Πίνακας Απορριπτόμενων).
 - 1.4. Ο επιλέξιμος προϋπολογισμός των αιτήσεων, έτσι όπως διαμορφώθηκε από το διοικητικό έλεγχο.
2. Οι ανωτέρω πίνακες συνοδεύονται από σαφείς πληροφορίες για την πρόσβαση των αιτούντων στο αναλυτικό αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου, όπως αυτό απεικονίζεται στο ΠΣΚΕ, για τη δυνατότητα, τον τρόπο και την προθεσμία υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 25 του Ν. 2690/1999.
3. Οι ανωτέρω πίνακες κοινοποιούνται στις ΔΑΟΚ, αναρτώνται στο «Διαύγεια» και δημοσιοποιούνται με κάθε πρόσφορο μέσο για την ενημέρωση των αιτούντων. Αναρτώνται επίσης στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ και στις σχετικές ιστοσελίδες των Περιφερειών με ευθύνη των ΔΑΟΠ. Με αυτόν τον τρόπο εκπληρώνεται η υποχρέωση του Δημοσίου για ενημέρωση του δικαιούχου.
4. Επικουρικά, με ευθύνη των οικείων ΔΑΟΚ, αποστέλλεται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις που έχουν δηλώσει στο ΠΣΚΕ ο υποψήφιος και ο συντάκτης της αίτησης, ενημέρωση σχετικά με την ανάρτηση των πινάκων και τον ΑΔΑ τους στο «Διαύγεια». Οι συντάκτες των αιτήσεων οφείλουν να ενημερώσουν σχετικά τους υποψήφιους.
5. Ο έλεγχος των ενδικοφανών προσφυγών διενεργείται σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 24.
6. Ο προϋπολογισμός του πίνακα δικαιούχων μετά την εξέταση των ενστάσεων δύναται να

υπερβαίνει το 100% του προϋπολογισμού της πρόσκλησης σε επίπεδο Περιφέρειας σύμφωνα με το Σ.Δ.Ε.

Άρθρο 23

Απόφαση Ένταξης Πράξεων

1. Ο Περιφερειάρχης εκδίδει απόφαση ένταξης πράξεων για τις αιτήσεις που επιλέχθηκαν προς στήριξη μετά από σχετική εισήγηση της ΔΑΟΠ. Η απόφαση ένταξης πράξεων αποτυπώνει τα αποτελέσματα της Γνωμοδοτικής Επιτροπής.
2. Το σχέδιο της απόφασης ένταξης παράγεται με βάση τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις σχετικές αιτήσεις και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης που έχουν καταχωρηθεί ήδη στο ΟΠΣΑΑ με ευθύνη της ΔΑΟΠ.
3. Η απόφαση ένταξης πράξεων περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα βασικά στοιχεία των αντίστοιχων πράξεων και ειδικά τα εξής:
 - 3.1. Τον κωδικό ΟΠΣΑΑ.
 - 3.2. Τον μοναδικό κωδικό ταυτοποίησης της αίτησης στο ΠΣΚΕ.
 - 3.3. Τον προϋπολογισμό (ποσό στήριξης) πράξης και ένταση στήριξης.Για λόγους πληροφόρησης των δικαιούχων στην απόφαση ένταξης πράξεων περιλαμβάνονται οι α) οι υποχρεώσεις/δεσμεύσεις των δικαιούχων, β) η διαδικασία χορήγησης της στήριξης και γ) οι έλεγχοι που διενεργούνται και οι αντίστοιχες κυρώσεις.

Σε κάθε περίπτωση η μη συμπερίληψη στην απόφαση ένταξης πράξεων του συνόλου των όρων και προϋποθέσεων της παρούσας δεν καθιστά αυτούς χωρίς εφαρμογή στους δικαιούχους, οι οποίοι οφείλουν να είναι ενήμεροι για αυτούς.
4. Με ευθύνη της ΔΑΟΠ οι εν λόγω αποφάσεις αναρτώνται υποχρεωτικά σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας και στο πρόγραμμα «Διαύγεια» και κοινοποιούνται στις ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων, στις Ειδικές Υπηρεσίες του ΠΑΑ (ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ και ΕΥΕ) καθώς και στον ΟΠΕΚΕΠΕ με ηλεκτρονικά μέσα, ενώ δύναται να δημοσιοποιούνται με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο (όπως ανάρτηση στις έδρες των ΔΑΟΠ, των ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων). Με αυτόν τον τρόπο εκπληρώνεται η υποχρέωση του Δημοσίου για ενημέρωση του δικαιούχου. Επικουρικά, οι οικείες ΔΑΟΚ κοινοποιούν την απόφαση ένταξης πράξεων ατομικά σε κάθε δικαιούχο με αποστολή ηλεκτρονικού μηνύματος στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αυτός έχει δηλώσει στο ΠΣΚΕ. Η απόφαση ένταξης πράξεων κοινοποιείται, επίσης με αποστολή μηνύματος, στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του συμβούλου που έχει συντάξει την αίτηση ενίσχυσης ο οποίος οφείλει να ενημερώσει σχετικά τον δικαιούχο.
5. Με ευθύνη της ΔΑΟΠ τηρείται αρχείο δημοσιοποίησης.
6. Μετά την έκδοση της απόφασης ένταξης, τα στοιχεία της (αριθμός και ημερομηνία πρωτοκόλλου, ΑΔΑ) καταχωρίζονται στο ΟΠΣΑΑ, με ευθύνη της ΔΑΟΠ. Με την έκδοση της εν λόγω απόφασης, για κάθε αίτηση που εντάσσεται, παράγεται από το ΟΠΣΑΑ σχετικό Τεχνικό Δελτίο Πράξης. Η απόφαση ένταξης πράξεων αποτελεί την πρόταση εγγραφής τους στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Η οριστική εγγραφή της πράξης στο ΠΔΕ γίνεται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Τα στοιχεία της απόφασης ένταξης πράξεων μεταφέρονται στο ΠΣΚΕ μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας που παρέχεται από το ΟΠΣΑΑ.
7. Η απόφαση ένταξης πράξεων καθίσταται αυτοδίκαια αποδεκτή από την ημερομηνία έκδοσής

της εκτός και αν ο δικαιούχος υποβάλει παραίτηση. Η υποβολή ενδικοφανούς προσφυγής επί επενδύσεων που έχουν απορριφθεί ή περικοπεί δεν οδηγεί σε αναστολή της ισχύος της απόφασης ένταξης.

Άρθρο 24

Υποβολή Ενδικοφανών Προσφυγών

1. Οι υποψήφιοι των οποίων οι αιτήσεις έχουν συμπεριληφθεί στους Πίνακες Αποτελεσμάτων της παρ. 1 του άρθρου 22 έχουν το δικαίωμα υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής, με την έννοια του άρθρου 25 του νόμου 2690/1999, κατά της σχετικής απόφασης των αποτελεσμάτων αξιολόγησης.
2. Οι ενδικοφανείς προσφυγές υποβάλλονται άπαξ, ηλεκτρονικά μέσω του ΠΣΚΕ, εντός αποκλειστικής προθεσμίας η οποία καθορίζεται με απόφαση του Περιφερειάρχη σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 22. Το εμπρόθεσμο της υποβολής προκύπτει από την ημερομηνία της ηλεκτρονικής οριστικοποίησης. Ενδικοφανείς προσφυγές που υποβάλλονται εκτός των προβλεπόμενων προθεσμιών δεν γίνονται παραδεκτές και δεν αξιολογούνται.
3. Η εξέταση των ενδικοφανών προσφυγών γίνεται από Επιτροπές Ενδικοφανών Προσφυγών (μία ή περισσότερες) οι οποίες αποτελούνται από τρία μέλη με τους αναπληρωτές τους. Μέλη δύναται να είναι κατά προτεραιότητα υπάλληλοι – γεωτεχνικοί ή ΤΕ γεωπονίας, οικονομικοί και μηχανικοί των αρμόδιων υπηρεσιών της Περιφέρειας, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του Συντονιστή της και την εγγραφή τους στο Μητρώο Αξιολογητών και των Αποκεντρωμένων και Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΑΤ, ύστερα από εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Αποκεντρωμένων Δομών του ΥΠΑΑΤ και την εγγραφή τους στο Μητρώο Αξιολογητών. Οι εν λόγω επιτροπές συστήνονται με απόφαση του Περιφερειάρχη η οποία αναρτάται στο Διαύγεια, στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας.
4. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εξασφαλίζεται ότι υπάλληλοι που έχουν αξιολογήσει ή γνωμοδοτήσει επί της αίτησης στήριξης δεν συμμετέχουν στη διαδικασία εξέτασης προσφυγής που αφορά τη συγκεκριμένη αίτηση. Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τους υπαλλήλους που μετέχουν στην εξέταση των ενδικοφανών προσφυγών τηρείται η εχεμύθεια και ότι δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης.
5. Οι Επιτροπές Ενδικοφανών Προσφυγών εξετάζουν το σύνολο των ενδικοφανών προσφυγών της οικείας Περιφέρειας. Οι ενδικοφανείς προσφυγές εξετάζονται ως προς τη νομιμότητα της πράξης κατά της οποίας στρέφονται όσο και ως προς την ουσία της υπόθεσης και συντάσσεται αιτιολογημένο πόρισμα επί του συνόλου των αντιρρήσεων με υποχρεωτική αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο της δράσης.
6. Η εξέταση των ενδικοφανών προσφυγών ολοκληρώνεται εντός προθεσμίας ενός μηνός από την παροχή της δυνατότητας ανάληψης για αξιολόγηση της ενδικοφανούς προσφυγής στο ΠΣΚΕ.
7. Μετά την ολοκλήρωση της εκδίκασης της υποβολής των ενστάσεων, σύμφωνα με τα σχετικά αποτελέσματα που είναι διαθέσιμα στο ΠΣΚΕ, με απόφαση του Περιφερειάρχη οι ΔΑΟΠ επικαιροποιούν τον Πίνακα Αποτελεσμάτων Αξιολόγησης όπου απεικονίζεται η νέα βαθμολογική κατάταξη των υποψηφίων. Οι Πίνακες Αποτελεσμάτων Αξιολόγησης είναι οι εξής:

7.1. Πίνακας Δικαιούχων.

7.2. Πίνακας Αιτήσεων που δεν καλύπτονται από το όριο πιστώσεων.

7.3. Πίνακας Απορριπτόμενων.

8. Για τους επικαιροποιημένους Πίνακες Αξιολόγησης Αποτελεσμάτων που προκύπτουν μέχρι εξάντλησης των πόρων, ακολουθούνται οι διαδικασίες δημοσιότητας σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 22 και, επικουρικά, με την παρ. 4 του άρθρου 22.
9. Με τη δημοσιοποίηση των πινάκων η απόφαση επί της ενδικοφανούς προσφυγής καθίσταται οριστική.
10. Οι Πίνακες Αποτελεσμάτων Αξιολόγησης οι οποίοι συντάσσονται στο ΠΣΚΕ, μεταφέρονται στο ΟΠΣΑΑ, μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας που παρέχεται από το ΟΠΣΑΑ. Μέσω της διαδικτυακής υπηρεσίας μεταφέρονται στο ΟΠΣΑΑ, οι αιτήσεις στήριξης και οι διοικητικοί έλεγχοι των αιτήσεων με τα φύλλα αξιολόγησης.
11. Με τη δημοσιοποίηση των πινάκων το πόρισμα της εξέτασης της ενδικοφανούς προσφυγής καθίσταται προσβάσιμο στον ενιστάμενο μέσα από το ΠΣΚΕ.

Άρθρο 25

Διόρθωση προφανών σφαλμάτων

1. Οι δικαιούχοι μπορούν, σε περιπτώσεις προφανών σφαλμάτων, να διορθώσουν και να προσαρμόσουν τις αιτήσεις τους ή/και τα αναρτόμενα δικαιολογητικά οποιαδήποτε στιγμή μετά την υποβολή τους, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Καν. (ΕΕ) 809/2014.
2. Οι αιτήσεις στήριξης, οι αιτήσεις πληρωμής, οι αιτήσεις τροποποίησης και τυχόν δικαιολογητικά έγγραφα που παρέχει ο δικαιούχος μπορούν να διορθώνονται και να προσαρμόζονται ανά πάσα στιγμή μετά την υποβολή τους σε περιπτώσεις προφανών σφαλμάτων τα οποία αναγνωρίζει η αρμόδια αρχή βάσει συνολικής αξιολόγησης της συγκεκριμένης περίπτωσης και υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος ενήργησε με καλή πίστη. Η διαδικασία διόρθωσης προφανών σφαλμάτων εφαρμόζεται από την υποβολή της αίτησης μέχρι την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας. Ως προφανή σφάλματα αναγνωρίζονται μόνον όσα μπορούν να διαπιστωθούν απευθείας στο πλαίσιο τυπικού ελέγχου.
3. Για το σκοπό αυτό υποβάλλουν στην οικεία ΔΑΟΚ αίτημα, συνοδευόμενο από τα κατά περίπτωση δικαιολογητικά, περιγράφοντας το προφανές σφάλμα. Ανάλογα με το χρόνο υποβολής, το αίτημα ελέγχεται και εγκρίνεται έως το στάδιο ένταξης από τα όργανα της αξιολόγησης ή, μετά την ένταξη, ελέγχεται από την επιτροπή παρακολούθησης και εγκρίνεται ή απορρίπτεται από τη ΔΑΟΠ.
4. Εφόσον αναγνωριστεί ότι πρόκειται για προφανές σφάλμα διενεργούνται οι απαραίτητες διορθώσεις.
5. Η αποδοχή προφανούς σφάλματος επί αιτήματος πληρωμής μπορεί να επιφέρει τα εξής:
 - 5.1. Αν ο διοικητικός έλεγχος έχει ολοκληρωθεί αλλά η αίτηση που περιέχει τα προφανή σφάλματα δεν έχει περιληφθεί σε παρτίδα πληρωμής, τότε τροποποιείται η εν λόγω αίτηση.
 - 5.2. Αν ο διοικητικός έλεγχος έχει ολοκληρωθεί και η αίτηση που περιέχει τα προφανή σφάλματα έχει περιληφθεί σε παρτίδα πληρωμής αλλά δεν έχει καταβληθεί η αναλογούσα στήριξη, τότε τροποποιείται η εν λόγω αίτηση, αφού αυτή εξαιρεθεί από την παρτίδα με ευθύνη του ΟΠΕΚΕΠΕ, κατόπιν σχετικής ενημέρωσής του από την οικεία ΔΑΟΠ.

- 5.3. Αν έχει καταβληθεί η αναλογούσα στήριξη στον δικαιούχο και με την εν λόγω διόρθωση προκαλείται καταβολή επιπλέον στήριξης τότε αυτή καταβάλλεται, εφόσον το συνολικό ποσό δεν υπερβαίνει το αρχικό αναλογούν ποσό της στήριξης.
 - 5.4. Αν έχει καταβληθεί η αναλογούσα ενίσχυση στον δικαιούχο και προκαλείται υποχρέωση επιστροφής μέρους ή του συνόλου της ενίσχυσης, τότε ακολουθείται διαδικασία ανάκτησης της καταβληθείσας ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένων των πιθανών τόκων. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την αποστολή στη ΔΑΟΠ του αποδεικτικού κατάθεσης του ανωτέρω ποσού στο σχετικό λογαριασμό που τηρεί ο ΟΠΕΚΕΠΕ. Το ανωτέρω αποδεικτικό κατάθεσης διαβιβάζεται από τη ΔΑΟΠ στον ΟΠΕΚΕΠΕ μαζί με τα στοιχεία του δικαιούχου και το λόγο της κατάθεσης.
6. Με ευθύνη της οικείας ΔΑΟΚ, για τη διόρθωση των προφανών σφαλμάτων ενημερώνονται και οι σχετικές καταχωρήσεις στο ΟΠΣΑΑ και στο ΠΣΚΕ.

Άρθρο 26

Τροποποίηση πράξης

1. Στην περίπτωση που το επενδυτικό σχέδιο υλοποιείται με ουσιώδη παρέκκλιση από την εγκεκριμένη πράξη, όπως αυτή αποτυπώνεται στην απόφαση ένταξης πράξεων, στο πρακτικό της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας γνωμοδοτικής επιτροπής και στο αντίστοιχο έντυπο γνωμοδότησης αίτησης στήριξης, καθώς και σε τυχόν προγενέστερες εγκεκριμένες τροποποιήσεις, ο δικαιούχος ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του ή ο ΕΦΔ οφείλει να υποβάλλει ηλεκτρονικά αίτηση τροποποίησης. Στο αίτημα επισημαίνονται τα σημεία της τροποποίησης της πράξης, με σαφή αιτιολόγηση των λόγων που οδηγούν στην αναγκαιότητα έγκρισής του και αναρτώνται όλα τα έγγραφα και δικαιολογητικά που το τεκμηριώνουν. Αντίστοιχο αίτημα υποβάλλεται και για τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Καν. 640/2014.
2. Ουσιώδης παρέκκλιση θεωρείται η οποιαδήποτε διαφοροποίηση από την εγκεκριμένη πράξη που επηρεάζει:
 - 2.1 Τους όρους υπαγωγής της αίτησης στήριξης και της έγκρισης των επενδύσεων.
 - 2.2 Τη σκοπιμότητα, τη λειτουργική προσαρμογή, το μέγεθος και τη δυναμικότητα των επενδύσεων σε σχέση με την παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης.
 - 2.3 Την ένταση στήριξης.
3. Η ανάγκη τροποποίησης της εγκεκριμένης πράξης, μπορεί να προκύψει:
 - 3.1 Κατά τη διαδικασία παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης της εγκεκριμένης πράξης, στην περίπτωση που διαπιστώνονται αλλαγές στα στοιχεία της ή αποκλίσεις κατά την υλοποίησή της (λόγω διαχειριστικών προβλημάτων, εμπλοκών στην εκτέλεση της πράξης κ.α.).
 - 3.2 Κατά τη διαδικασία ελέγχου της εγκεκριμένης πράξης, στην περίπτωση που διαπιστώνονται αλλαγές στα στοιχεία της σε σχέση με αυτά που αποτυπώνονται στην απόφαση ένταξης.
4. Με την επιφύλαξη όλων των ανωτέρω, η υποχρέωση υποβολής αιτήματος τροποποίησης δημιουργείται οπωσδήποτε στις εξής περιπτώσεις:
 - 4.1 Αλλαγή του είδους του δικαιούχου από φυσικό σε νομικό πρόσωπο υπό τις προϋποθέσεις της παρ. 14.
 - 4.2 Αλλαγή νόμιμου εκπροσώπου, έδρας, επωνυμίας, νομικής μορφής, ΑΦΜ δικαιούχου.

- 4.3 Αλλαγή φυσικού – οικονομικού αντικείμενου των επενδύσεων, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που αναφέρονται στην παρ. 13.
- 4.4 Προσθήκη νέων επενδύσεων με μεταφορά δαπανών από άλλες εγκεκριμένες επενδύσεις.
- 4.5 Μεταφορά δαπανών από εγκεκριμένες επενδύσεις των οποίων το φυσικό αντικείμενο δεν έχει ολοκληρωθεί αλλά το υλοποιημένο τμήμα της επένδυσης είναι λειτουργικό, προς νέες επενδύσεις.
Παράδειγμα κατανόησης: Σε εγκεκριμένη δαπάνη εγκατάστασης φυτείας 20 στρεμμάτων, όπου σε αίτημα πληρωμής έχει συμπεριληφθεί η ολοκληρωμένη εγκατάσταση 12 στρεμμάτων, επιτρέπεται η υποβολή αιτήματος τροποποίησης με το οποίο ο δικαιούχος αιτείται τη μη υλοποίηση των υπολοίπων 8 στρεμμάτων προκειμένου να εγκριθεί νέα επενδυτική δαπάνη.
- 4.6 Διόρθωση προφανών σφαλμάτων, με την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 25.
- 4.7 Ολοκλήρωση επενδυτικού σχεδίου χωρίς την υποβολή αιτήματος πληρωμής για την υπολειπόμενη δημόσια δαπάνη.
5. Με το αίτημα τροποποίησης πρέπει να τεκμηριώνονται, προσκομίζοντας τα αντίστοιχα δικαιολογητικά που προβλέπονται και για την αρχική έγκριση, ιδίως τα εξής:
 - 5.1 Η αναγκαιότητα της τροποποίησης.
 - 5.2 Το εύλογο κόστος αυτής.
 - 5.3 Ότι, στην μελλοντική κατάσταση, α) τα νέα μεγέθη ή οι δυναμικότητες των επενδύσεων που προκύπτουν μετά από ενδεχόμενη μείωση επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών της εκμετάλλευσης και β) ότι η ενδεχόμενη αύξηση των μεγεθών ή της δυναμικότητας των επενδύσεων είναι απαραίτητη προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες λειτουργίας της εκμετάλλευσης.
 - 5.4 Ότι με το αίτημα τροποποίησης, δεν επηρεάζονται τα σημεία που ελήφθησαν υπόψη κατά τη διαδικασία αξιολόγησης – γνωμοδότησης (όπως το ελάχιστο οικονομικό μέγεθος σε όρους τυπικής απόδοσης, η ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία, κ.λπ.) σε βαθμό που να καθιστούν την πράξη μη επιλέξιμη.
 - 5.5 Ότι η αιτούμενη τροποποίηση δεν έρχεται σε αντίθεση με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της δράσης.
 - 5.6 Ότι στην περίπτωση μη υλοποίησης των εγκεκριμένων επενδύσεων που υπολείπονται για την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, αποδεικνύεται α) η λειτουργικότητα των επενδύσεων που έχουν ήδη αποκτηθεί μέσω της δράσης, β) η λειτουργικότητα και η νόμιμη λειτουργία της εκμετάλλευσης, όπως απαιτείται κατά περίπτωση προκειμένου το έργο να θεωρείται ολοκληρωμένο.
 - 5.7 Στην περίπτωση του αιτήματος ολοκλήρωσης προσκομίζονται τα κατά περίπτωση δικαιολογητικά που αναφέρονται στην παρ. 7 της ενότητας Β του Παραρτήματος 1 της παρούσας.
6. Δεν επιτρέπεται με το αίτημα τροποποίησης:
 - 6.1 Η μεταφορά ποσών προς επενδύσεις των οποίων ο αιτούμενος προϋπολογισμός είχε μειωθεί κατά την εγκριτική διαδικασία εφόσον το φυσικό τους αντικείμενο δεν διαφοροποιείται από την έγκριση.
 - 6.2 Η μεταφορά ποσών προς ήδη εγκεκριμένες γενικές δαπάνες.

- 6.3 Η αύξηση του επιλέξιμου κόστους μίας εγκεκριμένης επενδυτικής δαπάνης εξ αιτίας της αύξησης της τιμής των εισροών ή/και υπηρεσιών που απαιτούνται για την κατασκευή της.
- 6.4 Αλλαγή κατηγορίας επενδύσεων (εκτός φυτειών και ΑΠΕ) για τους δικαιούχους που εντάχθηκαν βάσει της παρ. 4 του άρθρου 7 της ΥΑ. Στην περίπτωση αυτή επιτρέπονται οι τροποποιήσεις τόσο εντός όσο και μεταξύ των δύο αυτών κατηγοριών.
7. Ο μέγιστος αριθμός τροποποιήσεων που υποβάλλονται από τον δικαιούχο δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις, μη συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων διόρθωσης προφανών σφαλμάτων, των τροποποιήσεων που αφορούν στα στοιχεία του δικαιούχου, των αυτοδίκαιων τροποποιήσεων και των τροποποιήσεων ολοκλήρωσης.
8. Δεν γίνονται δεκτές τροποποιήσεις που:
- 8.1 Συνεπάγονται την υπέρβαση του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου και την υπέρβαση των περιορισμών στο ανώτατο ύψος του επιλέξιμου προϋπολογισμού που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της δημόσιας δαπάνης των αιτήσεων στήριξης ανά δικαιούχο και ανά κατηγορία επενδυτικής δαπάνης.
- 8.2 Έχουν ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση της βαθμολογίας κάτω από τη βαθμολογία της αίτησης που συγκέντρωσε τη μεγαλύτερη βαθμολογία αλλά δεν καλύφθηκε από τις πιστώσεις της Περιφέρειας ή τη βαθμολογική βάση της Περιφέρειας.
9. Η εξέταση του αιτήματος γίνεται μέσω του ΠΣΚΕ από την επιτροπή παρακολούθησης της παρ. 3 του άρθρου 30 (εφεξής επιτροπή παρακολούθησης) η οποία συντάσσει, ηλεκτρονικά, αιτιολογημένη γνωμοδότηση. Μετά την οριστικοποίησή της η γνωμοδότηση καθίσταται προσβάσιμη στη ΔΑΟΠ η οποία την επικυρώνει ή προβαίνει αιτιολογημένα σε αλλαγές, οριστικοποιώντας σε κάθε περίπτωση σχετικό πόρισμα.
10. Τα αποτελέσματα εξέτασης των τροποποιήσεων (αποδοχή, αποδοχή με αλλαγές, απόρριψη) καταχωρίζονται στο ΠΣΚΕ με αιτιολογημένη αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο και μεταφέρονται στο ΟΠΣΑΑ. Ο δικαιούχος, με ευθύνη του, ενημερώνεται για το αποτέλεσμα της εξέτασης του αιτήματος τροποποίησης μέσω της πρόσβασής του στην ηλεκτρονική του καρτέλα στο www.ependyseis.gr στην οποία βρίσκεται αναρτημένο το πόρισμα της ΔΑΟΠ. Επικουρικά, ο δικαιούχος ενημερώνεται για την ολοκλήρωση της εξέτασης του αιτήματος τροποποίησης μέσω αποστολής ηλεκτρονικού μηνύματος στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που έχει δηλώσει στο ΠΣΚΕ με κοινοποίηση του μηνύματος στον σύμβουλό του.
11. Στην περίπτωση που από την αποδοχή του αιτήματος τροποποίησης προκύπτει η ανάγκη τροποποίησης της απόφασης ένταξης πράξεων, η ΔΑΟΠ εισηγείται τη σχετική τροποποίηση στον Περιφερειάρχη, σύμφωνα με τις διαδικασίες και τα λοιπά οριζόμενα για την απόφαση ένταξης πράξεων στο άρθρο 23.
12. Οι επενδύσεις, όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά την έγκριση της τροποποίησης, είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση εφόσον έχουν υλοποιηθεί από την ημερομηνία οριστικής υποβολής της ηλεκτρονικής αίτησης στήριξης και μετά. Ενδεχόμενη υλοποίηση των επενδύσεων στο διάστημα από την κατάθεση του αρχικού αιτήματος στήριξης μέχρι την έγκριση της τροποποίησης γίνεται με απόλυτη ευθύνη του επενδυτή και δεν συνεπάγεται την υποχρέωση συγχρηματοδότησής τους αν το αίτημα τροποποίησης απορριφθεί ή εγκριθεί με αλλαγές.
13. Δεν θεωρούνται ουσιώδεις παρεκκλίσεις και συνεπώς δεν απαιτείται τροποποίηση της απόφασης ένταξης πράξης, υπό την προϋπόθεση ότι με το αίτημα πληρωμής προσκομίζονται

τα αντίστοιχα δικαιολογητικά που απαιτούνταν κατά την εγκριτική διαδικασία, οι παρακάτω περιπτώσεις:

- 13.1 Γεωργικά κτίσματα, κατασκευές και φυτείες:
 - 13.1.1 Οι περιπτώσεις μείωσης του χώρου σταβλισμού των ζώων, με την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι εθνικές και κοινοτικές προδιαγραφές, όπου προβλέπονται, χωρίς να μειώνεται η δυναμικότητά του.
 - 13.1.2 Αλλαγή χωροθέτησης επιλέξιμων επενδύσεων χωρίς αλλαγή της δυναμικότητάς τους, υπό την προϋπόθεση απόδειξης της νόμιμης κατοχής στη νέα χωροθέτηση.
 - 13.1.3 Με την επιφύλαξη της παρ. 4, όλες οι υπόλοιπες περιπτώσεις διαφοροποίησης, με την προϋπόθεση ότι δεν επηρεάζεται η δυναμικότητα της εκμετάλλευσης.
 - 13.2 Γεωργικοί ελκυστήρες:
 - 13.2.1 Όταν η επένδυση υλοποιείται με διαφοροποίηση της υποδύναμης και εφόσον η νέα υποδύναμη δεν υπερβαίνει την υποδύναμη της μελέτης προσδιορισμού υποδύναμης ελκυστήρα του Παραρτήματος 3 (Μεθοδολογία Εκλογής Ελκυστήρα). Στην περίπτωση αυτή η δαπάνη είναι επιλέξιμη μέχρι του ποσού της αρχικής έγκρισης.
 - 13.2.2 Οι υποδυνάμεις των ελκυστήρων εγκρίνονται σύμφωνα με το ισχύον κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στήριξης επίπεδο εκπομπών ρύπων: «ΦΑΣΗ». Τροποποιούμενης της σχετικής «ΦΑΣΗΣ» προσαρμόζονται ανάλογα και οι εγκεκριμένες υποδυνάμεις χωρίς να απαιτείται η τροποποίηση της απόφασης ένταξης πράξης. Για το σκοπό αυτό, προσκομίζεται από τον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο η αντίστοιχη βεβαίωση.
 - 13.3 Μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός: Όταν η επενδυτική δαπάνη υλοποιείται με διαφοροποίηση του μεγέθους ή της δυναμικότητάς της εντός της αυτής κατηγορίας/υποκατηγορίας επενδυτικών δαπανών, χωρίς ωστόσο να μεταβάλλεται η παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης.
 - 13.4 Όλες οι περιπτώσεις υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου σύμφωνα με την απόφαση ένταξης πράξης, αλλά με δαπάνη μικρότερη της επιλέξιμης.
14. Κατά την υποβολή αιτήματος τροποποίησης του είδους του δικαιούχου από φυσικό πρόσωπο σε νομικό πρόσωπο, πρέπει να πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις από την αίτηση της τροποποίησης και μέχρι το τέλος της περιόδου των μακροχρονίων υποχρεώσεων:
- 14.1 Το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής του δικαιούχου φυσικού προσώπου στο νομικό πρόσωπο πρέπει να υπερβαίνει το 50%.
 - 14.2 Το φυσικό πρόσωπο που αιτείται την τροποποίηση απαιτείται να είναι ο μοναδικός νόμιμος εκπρόσωπος του νομικού προσώπου.
 - 14.3 Το φυσικό πρόσωπο μεταβιβάζει το σύνολο της γεωργικής του εκμετάλλευσης στο νομικό πρόσωπο και δεν επιτρέπεται να διατηρεί ξεχωριστή γεωργική εκμετάλλευση.
15. Μετά την τελική πληρωμή ενός επενδυτικού σχεδίου παρέχεται η δυνατότητα υποβολής αιτήματος τροποποίησης, η οποία αφορά μόνο το καλλιεργητικό σχήμα και τις εκτροφές της εκμετάλλευσης κατά την μελλοντική της κατάσταση. Σε κάθε περίπτωση, για να γίνει δεκτή η τροποποίηση, πρέπει από την τροποποίηση της μελλοντικής κατάστασης να μην επηρεάζεται η επιλεξιμότητα των επενδύσεων για τις οποίες έχει ληφθεί στήριξη. Σε καμία περίπτωση η τροποποιημένη τυπική απόδοση της μελλοντικής κατάστασης δεν μπορεί να υπολείπεται της

τυπικής απόδοσης της υφιστάμενης κατάστασης της εκμετάλλευσης, όπως αυτή υπολογίστηκε στο ΠΣΚΕ, σύμφωνα με την Ενιαία Δήλωση Εκμετάλλευσης του 2022.

Άρθρο 27

Αίτηση προκαταβολής / πληρωμής

1. Για την διευκόλυνση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με την παρ. 3.1 του άρθρου 16 και την ενότητα Α του Παραρτήματος 1, δύναται να χορηγείται προκαταβολή ύστερα από προσκόμιση ισόποσης εγγυητικής επιστολής. Οι αιτήσεις προκαταβολής υποβάλλονται ηλεκτρονικά στο ΠΣΚΕ και στη συνέχεια, εντός δέκα εργάσιμων ημερών από την οριστικοποίηση της ηλεκτρονικής αίτησης, προσκομίζονται στη ΔΑΟΚ της Περιφερειακής Ενότητας της έδρας του δικαιούχου. Οι αιτήσεις προκαταβολής διαβιβάζονται από τη ΔΑΟΚ στη ΔΑΟΠ, η οποία και αποφασίζει επί αυτών. Οι αιτήσεις προκαταβολής δεν προσμετρώνται στον ανώτατο επιτρεπόμενο αριθμό αιτήσεων πληρωμής και συντάσσονται βάσει τυποποιημένου υποδείγματος.
2. Η εγγυητική επιστολή αποδεσμεύεται όταν το συνολικό προς καταβολή ποσό που αντιστοιχεί στα αιτήματα πληρωμής που έχουν εκκαθαριστεί:
 - 2.1. Είναι τουλάχιστον ίσο ή υπερβαίνει το ποσό της εγγυητικής επιστολής, οπότε αποδεσμεύεται συνολικά.
 - 2.2. Υπολείπεται του ποσού της εγγυητικής επιστολής, οπότε αποδεσμεύεται τμηματικά.
 - 2.3. Υπολείπεται του ποσού της εγγυητικής επιστολής και ο υποψήφιος επιστρέφει τη διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος ποσού και της εγγυητικής επιστολής.
3. Για την καταβολή της αναλογούσας δημόσιας οικονομικής στήριξης του επενδυτικού σχεδίου, ο δικαιούχος υποβάλλει ηλεκτρονικά μέσω ΠΣΚΕ τυποποιημένη αίτηση πληρωμής, σύμφωνα με όλα όσα ορίζονται στην ενότητα Β του Παραρτήματος 1. Η ορθή καταχώρηση και υποβολή της αίτησης πληρωμής στη διαδικτυακή εφαρμογή του ΠΣΚΕ, η πληρότητα αυτής και η εμπρόθεσμη οριστικοποίησή της είναι αποκλειστική ευθύνη του αιτούντα. Εφόσον η αίτηση πληρωμής υποβληθεί οριστικώς, λαμβάνει μοναδικό κωδικό και ημερομηνία οριστικοποίησης από το ΠΣΚΕ από την οποία τεκμαίρεται το εμπρόθεσμό της.
4. Ο δικαιούχος με βάση την πρόοδο υλοποίησης του επενδυτικού του σχεδίου, δύναται να καταθέσει έως και τρεις αιτήσεις πληρωμής. Κάθε αίτηση μερικής πληρωμής γίνεται δεκτή εφόσον αφορά υλοποίηση προϋπολογισμού που δεν υπολείπεται του 20% του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού και μετά την υποβολή της απομένει προς υλοποίηση τουλάχιστον 20% του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού.
5. Οι γενικές δαπάνες μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κάθε αιτήματος πληρωμής μέχρι του ποσοστού που αναφέρεται στο σημείο 10.1.1 της παρ. 10 του άρθρου 9 με εξαίρεση το τελικό αίτημα πληρωμής, στο οποίο μπορεί να αιτηθεί και μεγαλύτερο ποσοστό γενικών δαπανών σε σχέση με το εν λόγω αίτημα πληρωμής, με την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει στο σύνολο του επενδυτικού σχεδίου τα ποσοστά του σημείου 10.1.1 της παρ. 10 του άρθρου 9.
6. Η πρώτη αίτηση πληρωμής υποβάλλεται ηλεκτρονικά στο ΠΣΚΕ από τον δικαιούχο το αργότερο εντός εννέα μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης ένταξης πράξεων.
7. Οι αιτήσεις πληρωμής ανατίθενται σε επιτροπή παρακολούθησης του άρθρου 30 (εφεξής επιτροπή παρακολούθησης). Στις περιπτώσεις όπου οι επενδύσεις πραγματοποιούνται σε διαφορετική Περιφερειακή Ενότητα από εκείνη της έδρας του δικαιούχου, ο επιτόπιος έλεγχος για την παραλαβή των επενδύσεων πραγματοποιείται από επιτροπή παρακολούθησης της

Περιφερειακής Ενότητας όπου υλοποιούνται οι επενδύσεις. Για τον σκοπό αυτό η επιτροπή παρακολούθησης της οικείας, ως προς την έδρα του δικαιούχου, Περιφερειακής Ενότητας αποστέλλει στην επιτροπή παρακολούθησης του τόπου υλοποίησης το πρακτικό επιτόπιου ελέγχου προς συμπλήρωση καθώς και όλα τα απαραίτητα έγγραφα. Μετά την ολοκλήρωση του επιτόπιου ελέγχου, το συμπληρωμένο πρακτικό αποστέλλεται στην οικεία επιτροπή παρακολούθησης για ανάρτηση στο ΠΣΚΕ.

8. Στις περιπτώσεις που η αίτηση πληρωμής παρουσιάζει πρόδηλες ελλείψεις που διαπιστώνονται από την επιτροπή παρακολούθησης ενημερώνεται ο δικαιούχος για το μη παραδεκτό του αιτήματος προκειμένου να το επανυποβάλλει.
9. Όταν κατά τον διοικητικό έλεγχο της αίτησης πληρωμής διαπιστώνονται προφανή σφάλματα, η επιτροπή παρακολούθησης μπορεί να ζητήσει από τον δικαιούχο να υποβάλει διευκρινήσεις και τυχόν απαιτούμενα δικαιολογητικά εντός προθεσμίας 15 εργάσιμων ημερών. Η ανωτέρω προθεσμία των δεκαπέντε εργάσιμων ημερών χορηγείται με την επιφύλαξη γενικότερων προθεσμιών υποβολής αιτημάτων πληρωμής οι οποίες δεν δύναται να παρατείνονται λόγω υπαιτιότητας του δικαιούχου.
10. Η αποδοχή προφανούς σφάλματος επί αιτήματος πληρωμής επιφέρει όσα προβλέπονται στην παρ. 5 του άρθρου 25, ανάλογα με το στάδιο του ελέγχου στο οποίο βρίσκεται το αίτημα.
11. Η παραλαβή (πιστοποίηση υλοποίησης) των αιτούμενων επενδύσεων γίνεται με έλεγχο των παραστατικών και των λοιπών συνοδευτικών εγγράφων της αίτησης πληρωμής και με επιτόπια επίσκεψη. Κατά την επιτόπια επίσκεψη και στο πλαίσιο της ορθής εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, η επιτροπή παρακολούθησης ελέγχει και ταυτοποιεί τον προς στήριξη εξοπλισμό σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά (π.χ. ύπαρξη σειριακών αριθμών στα παραστατικά δαπανών). Αδυναμία ταυτοποίησης του εξοπλισμού οδηγεί την επιτροπή στη μη πιστοποίηση της ορθής εκτέλεσης του φυσικού αντικειμένου της συγκεκριμένης επενδυτικής δαπάνης.
12. Η παραλαβή των αιτούμενων επενδύσεων ολοκληρώνεται με τη συμπλήρωση του πρακτικού επιτόπιας επίσκεψης, το οποίο συνοψογράφεται από όλα τα μέλη της επιτροπής παρακολούθησης καθώς και από τον δικαιούχο ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του και συμπεριλαμβάνεται στο σχετικό πρακτικό διοικητικού ελέγχου που συντάσσεται για τη συγκεκριμένη αίτηση πληρωμής.
13. Η παραλαβή των αιτούμενων επενδύσεων δεν πραγματοποιείται εφόσον ο δικαιούχος ή ο εκπρόσωπός του εμποδίζει τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας.
14. Για την πιστοποίηση της ορθής εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου η επιτροπή παρακολούθησης ελέγχει:
 - 14.1. Την τήρηση των όρων της απόφασης ένταξης πράξης του δικαιούχου.
 - 14.2. Την τήρηση της νομοθεσίας για την πιστοποίηση της ορθής εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου.
 - 14.3. Την ορθή υλοποίηση του εγκεκριμένου φυσικού αντικειμένου.
 - 14.4. Τη λειτουργικότητα του φυσικού αντικειμένου.
 - 14.5. Το εύλογο του κόστους υλοποίησης των αιτούμενων επενδύσεων.

15. Η μερική υλοποίηση μιας επένδυσης και η πιστοποίηση της σχετικής δαπάνης είναι δυνατή στην περίπτωση κατά την οποία η επένδυση πραγματοποιείται εν μέρει και είναι πλήρως λειτουργική. Για παράδειγμα, είναι δυνατή η παραλαβή 6 στρεμμάτων φυτείας συνολικής εγκεκριμένης επένδυσης έκτασης 15 στρεμμάτων. Με το αίτημα πληρωμής ο δικαιούχος αιτείται την παραλαβή του υλοποιημένου φυσικού αντικειμένου για την ποσότητα / δυναμικότητα για την οποία αυτό είναι λειτουργικό και την πιστοποίηση της ανάλογης δαπάνης υλοποίησης.
16. Η παραλαβή μιας ή περισσότερων διακριτών και αυτοτελών φάσεων μερικής υλοποίησης μιας επένδυσης και η πιστοποίηση της σχετικής δαπάνης είναι δυνατή στην περίπτωση κατά την οποία μπορεί να ελεγχθεί και να πιστοποιηθεί από το αρμόδιο όργανο η ορθή υλοποίηση του εγκεκριμένου φυσικού αντικειμένου και το εύλογο κόστους υλοποίησής του. Ενδεικτικά αναφέρουμε διακριτές και αυτοτελείς φάσεις υλοποίησης στην κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως π.χ. οι εργασίες εκσκαφών, οι εργασίες του σκελετού, οι εργασίες τοιχοποιίας, οι εργασίες ηλεκτρικών ή/και υδραυλικών εγκαταστάσεων κ.λπ. Για τις παραπάνω αναφερόμενες διακριτές φάσεις τεκμηριώνονται:
- 16.1. Η ολοκλήρωσή τους με επιτόπια επίσκεψη βάσει της άδειας δόμησης και των αρχιτεκτονικών σχεδίων.
- 16.2. Η εργασία και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν βάσει επιμετρήσεων και παραστατικών.
- 16.3. Το εύλογο κόστος υλοποίησης κάθε φάσης βάσει των παραστατικών και των συμφωνητικών έργου του δικαιούχου με τον ή τους εργολάβους οι οποίοι έχουν αναλάβει την κατασκευή.
- Στις περιπτώσεις παραλαβής διακριτών φάσεων μερικής υλοποίησης δεν απαιτείται να πιστοποιηθεί η λειτουργικότητα του φυσικού αντικειμένου.
17. Σε κάθε περίπτωση όπου το επενδυτικό σχέδιο υλοποιείται με παρέκκλιση από το εγκεκριμένο χωρίς σύμφωνα με το άρθρο 26 να απαιτείται τροποποίηση, η αίτηση πληρωμής συνοδεύεται από τεχνική έκθεση με την οποία τεκμηριώνεται η καταλληλότητα και λειτουργικότητα της υλοποιημένης επένδυσης και η τήρηση των προϋποθέσεων ένταξής της.
18. Κάθε επενδυτικό αγαθό το οποίο ανήκει στην υποκατηγορία της περίπτωσης 2.1.1 (εξοπλισμός ο οποίος ενσωματώνεται σε κτιριακές εγκαταστάσεις ή επί γηπέδων) του άρθρου 9, παραλαμβάνεται από την επιτροπή παρακολούθησης με την προϋπόθεση ότι αυτό είναι εγκατεστημένο και λειτουργικό. Η ορθή εκτέλεση του φυσικού αντικειμένου της συγκεκριμένης επενδυτικής δαπάνης πιστοποιείται από την επιτροπή παρακολούθησης όταν ο υπό παραλαβή εξοπλισμός είναι εγκατεστημένος, δηλαδή είναι εγκατεστημένος εντός γεωργικών κτιρίων και κατασκευών των οποίων τεκμηριώνεται η νόμιμη κατοχή και είναι συνδεδεμένος με τις απαραίτητες παροχές (ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, αποχέτευση, κ.ά.). Δεν πιστοποιείται η ορθή εκτέλεση του φυσικού αντικειμένου της συγκεκριμένης επενδυτικής δαπάνης από την επιτροπή παρακολούθησης όταν ο υπό παραλαβή εξοπλισμός βρίσκεται σε συσκευασία, ή είναι εγκατεστημένος εντός κτιρίου ή κατασκευής της οποίας ο δικαιούχος δεν έχει την νόμιμη κατοχή.
19. Για τα παρελκόμενα του ελκυστήρα, συρόμενα ή αναρτώμενα, συγχρηματοδοτούμενης αξίας άνω των 1.000 ευρώ, απαιτείται η ανάγλυφη αποτύπωση σε αυτά του αριθμού ΣΒΕΛ, όπως αυτός έχει παραχθεί από το ΠΣΚΕ. Η ανάγλυφη αποτύπωση πρέπει να είναι πενταψήφια (π.χ. για το ΣΒΕΛ 194 αποτυπώνεται ο αριθμός 00194), δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση σήμανσης που προβλέπεται στο ΠΔ 57/2010 (Α' 97) (όπως έχει τροποποιηθεί με το ΠΔ 81/2011

(Α' 197) και ισχύει), αλλά αποτελεί επιπλέον μέσο ταυτοποίησης κατά την παρακολούθηση υλοποίησης καθώς και κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων του δικαιούχου. Κατά τον επιτόπιο έλεγχο, με ευθύνη της επιτροπής παρακολούθησης, ο αριθμός ΣΒΕΛ αποτυπώνεται μόνιμα με κατάλληλο μέσο και στη συνέχεια φωτογραφίζεται η ανάγλυφη αποτύπωση για το συγκεκριμένο επενδυτικό αγαθό. Οι σχετικές φωτογραφίες αναρτώνται στο ΠΣΚΕ.

20. Ακολούθως, η επιτροπή παρακολούθησης γνωμοδοτεί συντάσσοντας, ηλεκτρονικά, πρακτικό ελέγχου πληρωμής (εφεξής γνωμοδότηση). Μετά την οριστικοποίησή του, το πρακτικό μαζί με τα σχετικά συνοδευτικά έγγραφα και δικαιολογητικά, καθίσταται διαθέσιμο στη ΔΑΟΠ για έγκριση. Οι διαπιστώσεις - παρατηρήσεις των επιτροπών παρακολούθησης μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών και την επιτόπια επίσκεψη αποτυπώνονται, με ευθύνη τους, στη γνωμοδότηση. Γνωμοδότηση στην οποία γίνεται αναφορά ότι δεν έχει γίνει ορθά η υλοποίηση του φυσικού ή/και του οικονομικού αντικειμένου των αιτούμενων προς παραλαβή επενδύσεων ή μέρους αυτών, αιτιολογείται πλήρως από την επιτροπή παρακολούθησης με σαφή αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο. Γνωμοδότηση στην οποία δεν πιστοποιείται η ορθή εκτέλεση του φυσικού ή/και του οικονομικού αντικειμένου των αιτούμενων προς παραλαβή επενδύσεων ή μέρους αυτών, χωρίς την αναγραφή της σχετικής αιτιολογίας και αναφοράς στο θεσμικό πλαίσιο, δεν θεωρείται πλήρης και κατά συνέπεια η σχετική διαδικασία παραλαβής επενδύσεων δεν μπορεί να θεωρηθεί ολοκληρωμένη και δε γίνεται αποδεκτή από τη ΔΑΟΠ. Η ΔΑΟΠ, λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω γνωμοδότηση συντάσσει στο ΠΣΚΕ το πόρισμα του διοικητικού ελέγχου της πληρωμής. Σε περίπτωση διαφωνίας με την ανωτέρω γνωμοδότηση, αιτιολογεί τη διαφοροποίηση με σαφή αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο.

21. Στο πλαίσιο της πιστοποίησης της ορθής εκτέλεσης του φυσικού ή/και του οικονομικού αντικειμένου και της παραλαβής των επενδύσεων, παραβάσεις της ισχύουσας φορολογικής και άλλης σχετικής νομοθεσίας από τους δικαιούχους ή/και τους προμηθευτές τους, όπως αποτυπώνονται στα παραστατικά και στα δικαιολογητικά τα οποία υποβάλλονται με τις αιτήσεις πληρωμής και διαπιστώνονται από τα αρμόδια όργανα, δεν αίρουν την επιλεξιμότητα των αιτούμενων δαπανών, εφ' όσον:

21.1. Οι παραβάσεις αυτές, κατά την ισχύουσα νομοθεσία, δεν επιφέρουν ακυρότητα της συναλλαγής ή πλαστότητα-εικονικότητα των παραστατικών και

21.2. Τα διαλαμβανόμενα στα παραστατικά και στα δικαιολογητικά είναι σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο θεσμικό πλαίσιο.

Τα σχετικά ευρήματα (ενδεικτικά, λάθος υπολογισμός παρακρατούμενου φόρου επί τιμολογίου) διαβιβάζονται από το αρμόδιο όργανο στην αρμόδια δημόσια αρχή προς έλεγχο των ανωτέρω παραστατικών – δικαιολογητικών παράλληλα και ανεξάρτητα με την παραλαβή και εκκαθάριση των αιτούμενων δαπανών.

22. Οι αιτήσεις στήριξης, που υποβλήθηκαν μέσω του ΠΣΚΕ, και οι αντίστοιχοι διοικητικοί έλεγχοι αυτών μεταφέρονται στο ΟΠΣΑΑ μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας που παρέχεται από αυτό.

23. Ο δικαιούχος έχει το δικαίωμα να υποβάλει ενδικοφανή προσφυγή επί των αποτελεσμάτων του ελέγχου του αιτήματος πληρωμής. Συγκεκριμένα:

23.1. Η ενδικοφανής προσφυγή υποβάλλεται στην οικεία ΔΑΟΠ εντός δύο μηνών από την καταβολή της οικονομικής ενίσχυσης στον δικαιούχο, συνοδευόμενη από όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που στοιχειοθετούν τις αντιρρήσεις του δικαιούχου.

- 23.2. Την ενδικοφανή προσφυγή εξετάζουν εντός διμήνου οι επιτροπές που έχουν συσταθεί στο πλαίσιο του άρθρου 24 οι οποίες συντάσσουν πόρισμα. Στη σύνθεση της επιτροπής δεν δύναται να συμμετέχει υπάλληλος που έχει λάβει μέρος στον διοικητικό έλεγχο του αιτήματος πληρωμής για το οποίο έχει υποβληθεί η προσφυγή.
- 23.3. Εφόσον από την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής προκύπτει η καταβολή οικονομικής ενίσχυσης, το πόρισμα διαβιβάζεται στη ΔΑΟΚ και εκκινείται η διαδικασία της αυτοδίκαιης τροποποίησης στο ΠΣΚΕ, σύμφωνα με το πόρισμα της επιτροπής, αυξάνοντας τον προϋπολογισμό της δαπάνης ή των δαπανών για οποίες έχει δικαιωθεί ο προσφεύγων. Τόσο η ενδικοφανής προσφυγή όσο και το πόρισμα της επιτροπής αναρτώνται στο ΠΣΚΕ ως δικαιολογητικά της αυτοδίκαιης τροποποίησης. Στη συνέχεια οι δαπάνες αυτές καθίστανται επιλέξιμες για να επιλεγούν σε αίτημα πληρωμής από το δικαιούχο μέσω του ΠΣΚΕ. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας της αυτοδίκαιης τροποποίησης, ο δικαιούχος ενημερώνεται άμεσα μέσω αποστολής ηλεκτρονικού μηνύματος στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που έχει δηλωθεί στο ΠΣΚΕ με κοινοποίηση του μηνύματος στον σύμβουλό του και μέσω της πρόσβασής του στην ηλεκτρονική του καρτέλα στο www.ependyseis.gr.
- 23.4. Σε περίπτωση απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής, με ευθύνη της ΔΑΟΠ, ο δικαιούχος ενημερώνεται άμεσα για το αποτέλεσμα της εξέτασης της προσφυγής του μέσω αποστολής ηλεκτρονικού μηνύματος στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που έχει δηλωθεί στο ΠΣΚΕ με κοινοποίηση του μηνύματος στον σύμβουλό του.

Άρθρο 28

Ανάκληση της αίτησης πληρωμής

1. Οι δικαιούχοι μπορούν να ανακαλέσουν την αίτηση προκαταβολής/πληρωμής οποιαδήποτε στιγμή μετά την υποβολή της και μέχρι την ολοκλήρωση της πράξης. Δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό αίτημα ανάκλησης ως προς τα μέρη που έχουν ελεγχθεί και για τα οποία έχουν διαπιστωθεί ευρήματα ή εφόσον έχει αναγγελθεί επιτόπια επίσκεψη στον δικαιούχο. Σε αυτήν την περίπτωση η ΔΑΟΚ απορρίπτει το αίτημα ανάκλησης.
2. Το αίτημα ανάκλησης της αίτησης προκαταβολής/πληρωμής υποβάλλεται εγγράφως στην οικεία ΔΑΟΚ, υπογεγραμμένο από τον δικαιούχο ή το νόμιμο εκπρόσωπό του συνοδευόμενο από όλα τα κατά περίπτωση δικαιολογητικά.
3. Η ΔΑΟΠ, προκειμένου να αποδεσμευτεί το αίτημα πληρωμής, σημαίνει τον έλεγχο ως περαιωμένο στο ΠΣΚΕ και ο επενδυτής μπορεί να συμπεριλάβει οποιαδήποτε από τις επενδυτικές δαπάνες που περιλαμβάνονταν σε αυτό το αίτημα πληρωμής σε νέο αίτημα πληρωμής.
4. Αν το αίτημα ανάκλησης υποβληθεί μετά την ηλεκτρονική οριστικοποίηση του διοικητικού ελέγχου από τη ΔΑΟΠ και πριν την έκδοση της εντολής πληρωμής προς το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα τότε, εφόσον δεν έχει υπάρξει εύρημα, η διαδικασία επιστρέφει στο αμέσως προηγούμενο στάδιο του διοικητικού ελέγχου.

Άρθρο 29

Ανάκληση ένταξης πράξης

1. Σε οποιαδήποτε στιγμή ο δικαιούχος μπορεί να αιτηθεί την αποχώρησή του από το υπομέτρο υποβάλλοντας μέσω του ΠΣΚΕ αίτημα οικειοθελούς αποχώρησης θεωρημένο ως προς το γνήσιο της υπογραφής.

2. Εφόσον προκύπτει λόγος απένταξης του δικαιούχου, σύμφωνα με τα άρθρα 37 και 38, η διαδικασία ανάκλησης της ένταξης πράξης εκκινείται από τη ΔΑΟΠ.
3. Η ΔΑΟΠ οριστικοποιεί την ανάκληση ένταξης πράξης στο ΠΣΚΕ και τα στοιχεία μεταφέρονται στο ΟΠΣΑΑ, μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας. Στη συνέχεια η ΔΑΟΠ εκδίδει την απόφαση ανάκλησης η οποία αναρτάται στο «Διαύγεια» και κοινοποιείται ατομικά, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στον δικαιούχο και εισηγείται την τροποποίηση της απόφασης ένταξης πράξεων της παρ. 1 του άρθρου 23.
4. Σε περίπτωση που πριν την ανάκληση της πράξης έχει πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε πληρωμή, ο δικαιούχος οφείλει να επιστρέψει το σύνολο της ενίσχυσης που του έχει καταβληθεί, εκτός των περιπτώσεων ανωτέρας βίας. Για τον σκοπό αυτό εφαρμόζεται από τη ΔΑΟΠ η διαδικασία ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών στο ΟΠΣΑΑ, σύμφωνα με το άρθρο 4 Καν (ΕΕ) 640/2014.

Άρθρο 30

Παρακολούθηση υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων

1. Η παρακολούθηση της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων αφορά α) στην πιστοποίηση της ορθής εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου του επενδυτικού σχεδίου σύμφωνα με όσα ορίζονται στην απόφαση ένταξης πράξης του δικαιούχου και στη σχετική νομοθεσία και β) στην πιστοποίηση της ολοκλήρωσης της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου του δικαιούχου.
2. Η παρακολούθηση της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων των δικαιούχων γίνεται με ευθύνη των ΔΑΟΠ με την υποστήριξη Επιτροπών Παρακολούθησης. Την ευθύνη για την παρακολούθηση της διαδικασίας και το συντονισμό των ανωτέρω έχει η ΕΥΕ ΠΑΑ. Αν κατά την παρακολούθηση της υλοποίησης προκύψουν παρατυπίες οι οποίες επισείουν την αναστολή της χρηματοδότησης της πράξης, αυτές αποτυπώνονται στο πρακτικό ελέγχου ώστε να εφαρμοστούν τα προβλεπόμενα στο σύστημα δημοσιονομικών διορθώσεων.
3. Σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα συγκροτείται κατά κανόνα μία επιτροπή παρακολούθησης. Στην περίπτωση που κριθεί απαραίτητο από τη ΔΑΟΠ, δύναται σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας να συγκροτούνται περισσότερες από μία επιτροπές. Τα μέλη της επιτροπής είναι υπάλληλοι των Περιφερειακών Ενοτήτων ή/και της Περιφέρειας ή/και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή/και των Διευθύνσεων Αποκεντρωμένων Υπηρεσιών του ΥΠΑΑΤ. Για τους υπαλλήλους της Αποκεντρωμένης Διοίκησης απαιτείται εισήγηση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οικεία ΔΑΟΠ, ενώ για τους υπαλλήλους των Διευθύνσεων Αποκεντρωμένων Υπηρεσιών του ΥΠΑΑΤ, αντίστοιχα εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Αποκεντρωμένων Δομών του ΥΠΑΑΤ. Η κάθε επιτροπή συγκροτείται από τρία κύρια μέλη με τους αναπληρωτές τους ενώ σε κάθε επιτροπή συμμετέχει υποχρεωτικά τουλάχιστον ένας γεωπόνος της ΔΑΟΚ, ως πρόεδρος, ενώ για τα άλλα μέλη, λαμβανομένης υπόψη της φύσης του υπό παρακολούθηση έργου, επιλέγονται γεωτεχνικοί, πολιτικοί μηχανικοί, μηχανολόγοι μηχανικοί, οικονομολόγοι και υπάλληλοι κατηγορίας (ΠΕ) ή (ΤΕ) κατά προτεραιότητα με προηγούμενη εμπειρία σε συγχρηματοδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα. Η συγκρότηση των επιτροπών γίνεται με απόφαση του αρμόδιου Περιφερειάρχη μετά από εισήγηση της οικείας ΔΑΟΠ. Η εν λόγω απόφαση αποστέλλεται στη ΔΑΟΚ και κοινοποιείται στην ΕΥΕ ΠΑΑ. Για τα άτομα που μετέχουν στην επιτροπή παρακολούθησης εξασφαλίζεται ότι τηρείται η εχεμύθεια και ότι δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης.
4. Το έργο των επιτροπών αφορά:

- 4.1 Στη διασφάλιση της διαδικασίας ελέγχου των παραστατικών που συνοδεύουν την αίτηση πληρωμής.
 - 4.2 Στην παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων.
 - 4.3 Στη γνωμοδότηση επί αιτημάτων τροποποίησης και πληρωμής.
 - 4.4 Στην γνωμοδότηση επί αιτημάτων ολοκλήρωσης της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων σύμφωνα με τα οριζόμενα στις αποφάσεις ένταξης πράξεων.
5. Στις περιπτώσεις αποπληρωμής όπου μέρος των επενδύσεων έχει υλοποιηθεί κατά παρέκκλιση της απόφασης ένταξης πράξης ή δεν υλοποιήθηκε μέρος των επενδύσεων καθώς και στις περιπτώσεις που ο δικαιούχος αιτείται ολοκλήρωση του σχεδίου χωρίς υποβολή νέου αιτήματος πληρωμής, για την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου απαιτείται η τεκμηρίωση της καταλληλότητας και λειτουργικότητας των υλοποιημένων επενδύσεων και η τήρηση των προϋποθέσεων ένταξης καθώς και η ύπαρξη των απαραίτητων αδειοδοτήσεων. Η αρμόδια επιτροπή εξετάζει την αναγκαιότητα υποβολής αιτήματος τροποποίησης σύμφωνα με το άρθρο 26.
 6. Για υλοποιημένες επενδύσεις που περιγράφονται στο Παράρτημα 9 (Εύλογο κόστος) και εφόσον αυτές υλοποιούνται με μείωση του μεγέθους ή της δυναμικότητάς τους, γίνεται κατ' αναλογία μείωση της πιστοποιούμενης δαπάνης εκτός και αν η επένδυση έχει εγκριθεί με προϋπολογισμό μικρότερο από τις ανώτατες επιλέξιμες δαπάνες όπως ορίζονται στο Παράρτημα 9 (Εύλογο κόστος).
 7. Σε κάθε περίπτωση παρέκκλισης από την απόφαση ένταξης πράξης είτε αυτή είναι μη ουσιώδης παρέκκλιση, είτε ουσιώδης και άρα απαιτείται τροποποίησή της σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 26, πρέπει απαραίτητα να ελέγχεται αν η παρέκκλιση αυτή οδηγεί σε μεταβολή που επηρεάζει τους όρους ένταξης του επενδυτικού σχεδίου, έτσι ώστε η αίτηση ενίσχυσης του δικαιούχου ή οι επενδύσεις που σχετίζονται με την παρέκκλιση να καθίστανται μη επιλέξιμες σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 37.

Άρθρο 31

Εκκαθάριση δαπάνης

1. Η ΔΑΟΠ, σε τακτά χρονικά διαστήματα, εκδίδει απόφαση έγκρισης διάθεσης πίστωσης στην οποία αναγράφονται ιδίως το συνολικό ποσό που πρέπει να καταβληθεί στους δικαιούχους με βάση τις προβλέψεις πληρωμών, η Συλλογική Απόφαση (Σ.Α.Ε.), ο ενάριθμος (Κ.Α.Ε.) και ο τίτλος του έργου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων από το οποίο θα πραγματοποιηθεί η διάθεση της πίστωσης. Η Απόφαση Έγκρισης Διάθεσης Πίστωσης καταχωρίζεται στο ΟΠΣΑΑ και διαβιβάζεται στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών, Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης του ΥΠΑΑΤ.
2. Η Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης του ΥΠΑΑΤ, σε συνέχεια της ανωτέρω απόφασης, εκδίδει εντολή κατανομής πίστωσης με την οποία μεταφέρονται οι πιστώσεις στον Ειδικό Λογαριασμό Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ). Την εντολή αυτή διαβιβάζει στην Τράπεζα της Ελλάδος, την αναρτά στο «Διαύγεια» και την καταχωρίζει στο ΟΠΣΑΑ.
3. Οι γνωμοδοτήσεις των επιτροπών παρακολούθησης επί των αιτημάτων πληρωμής λαμβάνονται υπόψη από τη ΔΑΟΠ μαζί με άλλα στοιχεία, όπως πορίσματα ελέγχων, αποτελέσματα μηχανογραφικών και διασταυρωτικών ελέγχων κ.ά., προκειμένου να προβεί στην αναγνώριση - εκκαθάριση της δαπάνης για την καταβολή της οικονομικής στήριξης στον δικαιούχο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα σε σχετική εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ. Η ΔΑΟΠ συγκεντρώνει τις αιτήσεις

- πληρωμής, όπως έχουν διαμορφωθεί και εγκριθεί με το διοικητικό έλεγχο, σε κατάλληλες παρτίδες πληρωμής που καταχωρίζει στο ΟΠΣΑΑ.
4. Η οικονομική στήριξη καταβάλλεται απολογιστικά από τον ΟΠΕΚΕΠΕ με απ' ευθείας κατάθεση στον λογαριασμό του δικαιούχου της στήριξης. Ο λογαριασμός αυτός δηλώνεται σε κάθε αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής. Ο δικαιούχος της στήριξης πρέπει να είναι κάτοχος ή συνδικαιούχος αυτού του τραπεζικού λογαριασμού. Επιπλέον, όταν ο κάτοχος του λογαριασμού είναι νομικό πρόσωπο, ο λογαριασμός αυτός πρέπει να είναι εταιρικός.
 5. Σε περιπτώσεις λήψης προκαταβολής, σύμφωνα με την παρ. 3.1 του άρθρου 16, η εγγυητική επιστολή προκαταβολής επιστρέφεται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ στο αντίστοιχο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στο άρθρο 27 και τη σχετική εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ.
 6. Η δημόσια δαπάνη υπολογίζεται στον επιλέξιμο υλοποιημένο προϋπολογισμό που πραγματοποιήθηκε από τον δικαιούχο. Ως επιλέξιμος υλοποιημένος προϋπολογισμός, νοούνται οι δαπάνες που έχουν ήδη υλοποιηθεί και εξοφληθεί και οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας.
 7. Η καταβολή της τελικής δόσης (αποπληρωμή) της οικονομικής στήριξης γίνεται με την προϋπόθεση της προσκόμισης από τον δικαιούχο των απαραίτητων αδειών που βεβαιώνουν τη νόμιμη λειτουργία της εκμετάλλευσης, εφόσον αυτές απαιτούνται, ανεξάρτητα εάν η παραλαβή του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της τελικής αίτησης πληρωμής από την επιτροπή πραγματοποιήθηκε πριν την έκδοσή τους. Στην περίπτωση αυτή πρέπει το πρακτικό διοικητικού ελέγχου να ολοκληρώνεται μετά την υποβολή και τον έλεγχο των σχετικών αδειοδοτήσεων. Η καθυστέρηση στην υποβολή των αδειοδοτήσεων δεν παρατείνει τις προθεσμίες πληρωμής των ενισχύσεων, όπως αυτές προβλέπονται στην παρούσα και στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.
 8. Η καταβολή της οικονομικής στήριξης πραγματοποιείται με την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερος. Όταν υφίστανται παρακρατήσεις ποσών υπέρ Δημοσίου ή/και ασφαλιστικών ταμείων, αυτές εκτελούνται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
 9. Δικαιούχοι που δηλώνουν εκ προθέσεως ψευδή ή ανακριβή στοιχεία ή δημιουργούν τεχνητά τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την καταβολή της ενίσχυσης με στόχο να αποκομίσουν οφέλη αντίθετα με τους στόχους των δράσεων υφίστανται τις κυρώσεις του άρθρου 38.
 10. Στις περιπτώσεις επιβολής μειώσεων στην αιτούμενη δαπάνη του αιτήματος πληρωμής, όταν ο λόγος $(Y-X)/X$ είναι μεγαλύτερος ή ίσος του 10,00%, όπου (Y) το αιτούμενο ποσό και (X) το ποσό που πιστοποιείται από την υπηρεσία, τότε στο ποσό που εκκαθαρίζεται προς πληρωμή επιβάλλεται ποινή κατά το ποσό της διαφοράς Y-X. Η ποινή επιβάλλεται αποκλειστικά στο ποσό που πιστοποιεί η υπηρεσία στην υπό εξέταση αίτηση πληρωμής εφ' όσον αυτό επαρκεί. Η επιβολή της ανωτέρω ποινής δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που ο δικαιούχος της στήριξης μπορεί να αποδείξει ότι δεν ευθύνεται για την προσθήκη του ποσού που υπερβαίνει το πιστοποιημένο από την υπηρεσία.
 11. Στις περιπτώσεις επιβολής μειώσεων ή ποινών, οι δικαιούχοι ενημερώνονται με ευθύνη της ΔΑΟΠ, με κάθε πρόσφορο μέσο για τους λόγους μειώσεων ή ποινών και τη δυνατότητα υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής, σε εφαρμογή του άρθρου 25 του Ν. 2690/1999 (ΦΕΚ Α' 45). Η υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής γίνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 23 του άρθρου 27.

Άρθρο 32

Τρόπος εξόφλησης παραστατικών

Η εξόφληση κάθε δαπάνης (τμηματική ή ολική), για να είναι επιλέξιμη, πρέπει να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας και μπορεί να γίνει ως ακολούθως:

1. Κάθε είδους δαπάνη για την οποία έχει εκδοθεί νόμιμο φορολογικό στοιχείο καθαρής αξίας έως πεντακοσίων ευρώ προ ΦΠΑ, μπορεί να εξοφλείται χωρίς τη χρήση τραπεζικού μέσου πληρωμής.
2. Για κάθε φορολογικό στοιχείο που αφορά σε αγορά επενδυτικών αγαθών καθαρής αξίας άνω των πεντακοσίων ευρώ προ ΦΠΑ, η τμηματική ή ολική εξόφλησή του, γίνεται με τη χρήση τραπεζικού μέσου πληρωμής.
3. Ως τραπεζικό μέσο πληρωμής, για την εφαρμογή των ανωτέρω, νοείται:
 - 3.1. Η μεταφορά των ποσών από τον λογαριασμό του δικαιούχου προς εκείνον του προμηθευτή.
 - 3.2. Η έκδοση και παράδοση επιταγών του λογαριασμού του δικαιούχου, σε προμηθευτή και η εξόφληση τους μέσω τραπεζής.
 - 3.3. Η αποδοχή από τον δικαιούχο συναλλαγματικών έκδοσης του προμηθευτή, και η εξόφληση τους στην τράπεζα με χρέωση του λογαριασμού του δικαιούχου.
4. Αποδεκτοί τρόποι πιστοποίησης της εξόφλησης / πληρωμής είναι :
 - 4.1. Για την πιστοποίηση της εξόφλησης με μεταφορά ποσού από τον λογαριασμό του δικαιούχου της στήριξης σε λογαριασμό του προμηθευτή απαιτείται: (α) αντίγραφο του εγγράφου της τράπεζας για επιτυχή εκτέλεση μεταφοράς χρημάτων ή αντίγραφο της ολοκληρωμένης ηλεκτρονικής συναλλαγής από το οποίο προκύπτει ο λήπτης του ποσού πληρωμής (προμηθευτής) και ο καταθέτης (δικαιούχος της στήριξης) και (β) απόδειξη είσπραξης του προμηθευτή.
 - 4.2. Για την πιστοποίηση της εξόφλησης με έκδοση επιταγών από τον λογαριασμό του δικαιούχου της στήριξης προς τον προμηθευτή, οι οποίες πρέπει να έχουν πληρωθεί από την Τράπεζα σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της αίτησης πληρωμής, απαιτούνται: (α) βεβαίωση από την τράπεζα ή αντίγραφο κίνησης του λογαριασμού του δικαιούχου (extrait) ή άλλο έγγραφο θεωρημένο από την τράπεζα έκδοσης, που να αποδεικνύει την πληρωμή για κάθε επιταγή (β) φωτοαντίγραφο δύο όψεων του σώματος κάθε επιταγής (γ) απόδειξη είσπραξης του προμηθευτή.
 - 4.3. Για την πιστοποίηση της αποδοχής από τον δικαιούχο συναλλαγματικών έκδοσης του προμηθευτή απαιτούνται: α) αυτές να έχουν εξοφληθεί μέσω τραπεζής με χρέωση του λογαριασμού του δικαιούχου (και όχι απ' ευθείας με μετρητά στον προμηθευτή) σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της αίτησης πληρωμής, (β) βεβαίωση από την τράπεζα ή αντίγραφο εξοφλητικής συναλλαγματικών της τράπεζας στην οποία έχουν κατατεθεί οι συναλλαγματικές ή άλλο έγγραφο θεωρημένο από την τράπεζα έκδοσης, που να δείχνει την πληρωμή για κάθε συναλλαγματική (γ) φωτοαντίγραφο δύο όψεων του σώματος κάθε συναλλαγματικής (δ) απόδειξη είσπραξης του προμηθευτή.
 - 4.4. Για την πιστοποίηση της εξόφλησης με έκδοση τραπεζικής επιταγής από τον δικαιούχο της στήριξης και την παράδοσή της στον προμηθευτή απαιτούνται: α) η τραπεζική επιταγή να έχει εκδοθεί σε διαταγή του δικαιούχου της στήριξης και να έχει οπισθογραφηθεί από αυτόν κατά την μεταβίβασή της στον προμηθευτή ή να έχει εκδοθεί σε διαταγή του προμηθευτή, β) το αντίγραφο της κίνησης έκδοσης της τραπεζικής επιταγής όπου αναφέρεται ο λογαριασμός ως λογαριασμός χρέωσης και ο δικαιούχος της στήριξης ως εκδότης της επιταγής, γ) φωτοτυπία διπλής όψης του σώματος της επιταγής και δ) απόδειξη είσπραξης του προμηθευτή.

- 4.5. Για την πιστοποίηση της εξόφλησης με παράδοση επιταγών τρίτων (πελατείας) από τον δικαιούχο της στήριξης σε προμηθευτή, οι οποίες πρέπει να έχουν πληρωθεί από την Τράπεζα σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της αίτησης πληρωμής, απαιτούνται: (α) φωτοαντίγραφα των επιταγών (δύο όψεις), (β) απόδειξη παράδοσης / εκχώρησης επιταγών που εκδίδει ο δικαιούχος της στήριξης ή απόδειξη παραλαβής των επιταγών που εκδίδει ο προμηθευτής, όπου αναγράφονται για κάθε επιταγή ο αριθμός, η τράπεζα, ο εκδότης, ο πελάτης, το ποσό, η ημερομηνία, (γ) βεβαίωση από την τράπεζα ή αντίγραφο κίνησης του λογαριασμού του εκδότη ή άλλο έγγραφο θεωρημένο από την τράπεζα έκδοσης που να δείχνει την πληρωμή για κάθε επιταγή. Τα παραπάνω είναι απαραίτητα συνοδευτικά της απόδειξης. Η παραπάνω τεκμηρίωση αφορά το παραστατικό εξόφλησης στο σύνολό του δηλαδή δεν μπορεί να γίνει δεκτή μερική τεκμηρίωση. Το συνολικό ποσό των επιταγών ενδέχεται να μην συμπίπτει με το ποσό του παραστατικού το οποίο εξοφλείται αλλά να το υπερκαλύπτει. Η απόδειξη εκδίδεται πάντα για το ποσό της πληρωμής και όχι για το ποσό του εξοφλούμενου παραστατικού. Ο δικαιούχος χρησιμοποιεί επιταγές τρίτων ως μέσο εξόφλησης με δική του ευθύνη και μόνο όταν είναι βέβαιος ότι μπορεί να προσκομίσει τα σχετικά τραπεζικά έγγραφα της (γ) τα οποία πιστοποιούν την πληρωμή για κάθε επιταγή.
5. Δεν επιτρέπεται κατακερματισμός της δαπάνης που οδηγεί σε αποφυγή των παραπάνω υποχρεώσεων για την εξόφληση τιμολογίων άνω των 500 ευρώ δηλαδή, δεν επιτρέπεται τμηματική τιμολόγηση ενιαίας δαπάνης π.χ. ενιαίο μηχάνημα το οποίο τιμολογείται ξεχωριστά σε παραπάνω από ένα τιμολόγια.
 6. Σε περίπτωση που καταβάλλονται προκαταβολές έναντι της αξίας του προς αγορά επενδυτικού αγαθού ή όταν πραγματοποιούνται τμηματικές καταβολές που αφορούν παραστατικό καθαρής αξίας άνω των πεντακοσίων ευρώ, απαιτείται η χρήση τραπεζικού μέσου πληρωμής, ανεξαρτήτως του ποσού της κάθε τμηματικής καταβολής ή προκαταβολής και για κάθε μέρος αυτής.
 7. Σε κάθε περίπτωση υποβάλλεται η απόδειξης είσπραξης ή εξοφλητική βεβαίωση του προμηθευτή, η οποία αποτελεί το παραστατικό της συνολικής εξόφλησης. Η ένδειξη «εξοφλήθη» πάνω στα τιμολόγια δεν τεκμηριώνει εξόφληση και δεν αντικαθιστά την εξοφλητική απόδειξη. Απαιτείται ο συσχετισμός της εξόφλησης με τις επενδυτικές δαπάνες με την αναγραφή των στοιχείων των τιμολογίων και των μέσων εξόφλησής τους (επιταγές / συναλλαγματικές και στοιχεία τραπεζικών κινήσεων) στις αποδείξεις είσπραξης ή στις βεβαιώσεις εξόφλησης.
 8. Δεν είναι αποδεκτή η πληρωμή του προμηθευτή με τη χρήση τραπεζικών μέσων πληρωμής άλλων προσώπων πέραν του δικαιούχου της στήριξης, και σε περίπτωση δικαιούχου της στήριξης νομικού προσώπου, με τη χρήση τραπεζικών μέσων πληρωμής άλλων προσώπων. Για την εξόφληση προμηθευτών, είναι αποδεκτή η χρήση κοινών λογαριασμών τους οποίους διατηρεί ο δικαιούχος της στήριξης.
 9. Σε περίπτωση εξόφλησης παραστατικού καθαρής αξίας έως και πεντακοσίων ευρώ μέσω μετρητών τα απαιτούμενα στοιχεία και δικαιολογητικά για τις συναλλαγές αυτές είναι: απόδειξη είσπραξης από τον προμηθευτή ή έγγραφο ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας π.χ. βεβαίωση προμηθευτή περί εξόφλησης της συναλλαγής.
 10. Σε όλες τις περιπτώσεις και για κάθε συναλλαγή, πρέπει να υπάρχει επαρκής διαδρομή ελέγχου, δηλαδή να αποδεικνύεται η αγορά των αντίστοιχων επενδυτικών αγαθών και η πληρωμή τους από τον δικαιούχο της στήριξης, ανεξάρτητα εάν η συναλλαγή αυτή πραγματοποιείται με δόσεις ή με εφάπαξ καταβολή.

11. Το σύνολο των ως άνω συναλλαγών πρέπει να αποτυπώνεται στις, κατά περίπτωση και σύμφωνα με την τηρούμενη κατηγορία λογιστικών βιβλίων του δικαιούχου, λογιστικές καταχωρήσεις βάσει των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (Ν. 4308/2014).
12. Ο δικαιούχος μπορεί να λαμβάνει και να εκδίδει ηλεκτρονικά τιμολόγια. Ηλεκτρονικό τιμολόγιο είναι οποιοδήποτε τιμολόγιο περιέχει τις πληροφορίες που απαιτούνται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ν. 4308/2014) και το οποίο έχει εκδοθεί και ληφθεί σε ηλεκτρονική μορφή. Για τους σκοπούς πιστοποίησης των δαπανών της επένδυσης, τα ηλεκτρονικά τιμολόγια πρέπει σε κάθε περίπτωση να εκτυπώνονται.
13. Σε περίπτωση κατά την οποία οι προμηθευτές είναι νομικά πρόσωπα και οι καταθέσεις από τον δικαιούχο της στήριξης πραγματοποιούνται σε προσωπικό λογαριασμό και όχι σε εταιρικό του προμηθευτή, οι εξοφλούμενες δαπάνες δεν πιστοποιούνται.
14. Εφόσον ζητηθεί, οι δικαιούχοι υποχρεούνται να προσκομίζουν πλήρη στοιχεία της κίνησης των προσωπικών ή επαγγελματικών λογαριασμών τους που έχουν χρησιμοποιήσει για τις ανάγκες του επενδυτικού σχεδίου .

Άρθρο 33

Επιτόπιοι δειγματοληπτικοί έλεγχοι και εκ των υστέρων έλεγχοι

1. Οι εκ των υστέρων έλεγχοι πραγματοποιούνται σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου εντός του χρονικού διαστήματος των μακροχρονίων υποχρεώσεων του δικαιούχου, σε επενδυτικές ενέργειες προκειμένου να εξακριβωθεί ότι η πράξη που περιλαμβάνει επένδυση συνεχίζει να δικαιούται χρηματοδότηση από το ΠΑΑ.
2. Στις περιπτώσεις που από τη διενέργεια των ελέγχων προκύπτουν παρατυπίες που επισείουν την ακύρωση της χρηματοδότησης της πράξης, εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο σύστημα δημοσιονομικών διορθώσεων. Τα στοιχεία των εκθέσεων ελέγχου, οι τυχόν παρατυπίες αλλά και η συμμόρφωση των δικαιούχων καταχωρίζονται στο ΟΠΣΑΑ, με ευθύνη του φορέα που διενήργησε τον εν λόγω έλεγχο, σε ειδικά πεδία ελέγχων και κοινοποιείται στον ΟΠΕΚΕΠΕ.
3. Τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά ενισχύσεων θα ανακτώνται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 34

Έκτακτοι έλεγχοι

1. Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ εφόσον υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη παραβάσεων εθνικού ή ενωσιακού δικαίου και ειδικά κατόπιν καταγγελιών ή εισαγγελικών παραγγελιών, προβαίνει στη διενέργεια έκτακτου επιτόπιου ελέγχου και όπου απαιτείται ζητείται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ η αναστολή της χρηματοδότησης της πράξης.
2. Το σύνολο των απαραίτητων πληροφοριών σχετικών με την εξέταση της καταγγελίας και του πορίσματος του ελέγχου εισάγονται από την αρμόδια αρχή που διενήργησε τον έλεγχο στο ΟΠΣΑΑ.

Άρθρο 35

Έλεγχοι εποπτείας

1. Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή ο ΟΠΕΚΕΠΕ διενεργούν ελέγχους εποπτείας για τον έλεγχο και την παρακολούθηση της εκπλήρωσης των καθηκόντων που εκχωρούνται στους φορείς, όπως αυτά περιγράφονται στις αποφάσεις εκχώρησης.
2. Στους ελέγχους εποπτείας που αφορούν στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ συνδράμει η ΕΥΕ ΠΑΑ.

Άρθρο 36

Αναστολή της στήριξης

1. Σύμφωνα με το άρθρο 36 του Καν. (ΕΕ) 640/2014, ο ΟΠΕΚΕΠΕ μπορεί να αναστείλει τη στήριξη όταν κατόπιν ελέγχου εντοπίζεται μη συμμόρφωση η οποία έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή διοικητικής κύρωσης. Η αναστολή αίρεται από τον οργανισμό πληρωμών μόλις ο δικαιούχος εκπληρώσει τις ενέργειες συμμόρφωσης έναντι των συστάσεων της αρμόδιας αρχής που διενήργησε τον έλεγχο.
2. Η μέγιστη περίοδος αναστολής δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

Άρθρο 37

Υποχρεώσεις δικαιούχων

Ο δικαιούχος αναλαμβάνει τις παρακάτω δεσμεύσεις καθώς και τις επί μέρους χρονικές προθεσμίες επίτευξής τους:

1. Από το έτος υφιστάμενης κατάστασης του επενδυτικού σχεδίου και μέχρι την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου να μην προβεί σε ενέργειες που έχουν ως αποτέλεσμα η βαθμολογία της πρότασης να υπολείπεται της βαθμολογίας της αίτησης που συγκέντρωσε τη μεγαλύτερη βαθμολογία αλλά δεν καλύφθηκε από τις πιστώσεις της Περιφέρειας. Εφόσον καλύφθηκε το σύνολο των επιλέξιμων αιτήσεων, ο δικαιούχος οφείλει να μην προβεί σε ενέργειες που έχουν ως αποτέλεσμα η βαθμολογία της πρότασης να υπολείπεται της βαθμολογικής βάσης της Περιφέρειας.
2. Από το έτος υφιστάμενης κατάστασης του επενδυτικού σχεδίου και μέχρι την ολοκλήρωση των μακροχρονίων υποχρεώσεών του να υποβάλει Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης κατ' έτος και να τηρεί τις υποχρεώσεις σε σχέση με το ΟΣΔΕ και τα Μητρώα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.
3. Από το έτος υφιστάμενης κατάστασης του επενδυτικού σχεδίου και μέχρι την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου να διατηρεί την τυπική απόδοση της εκμετάλλευσης όχι μικρότερη από το ελάχιστο όριο της παρ. 2 του άρθρου 6 που τον αφορά. Κατά την ολοκλήρωση του σχεδίου οφείλει η τυπική απόδοση της εκμετάλλευσης να είναι τουλάχιστον ίση με αυτή της υφιστάμενης.
4. Από το έτος υφιστάμενης κατάστασης του επενδυτικού σχεδίου και μέχρι την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου οι νέοι γεωργοί του υπομέτρου 6.1 οφείλουν να μην απενταχτούν από αυτό.
5. Κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων να διατηρήσει την τυπική απόδοση σε επίπεδο τουλάχιστον ίσο με την τυπική απόδοση που έχει δηλωθεί στη μελλοντική κατάσταση. Σε περίπτωση παραβίασης αυτού του όρου η ΔΑΟΚ απευθύνει σύσταση. Σε περίπτωση επανάληψης της παραβίασης εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 38.
6. Από το έτος υφιστάμενης κατάστασης και μέχρι την ολοκλήρωση της περιόδου τήρησης των μακροχρονίων υποχρεώσεων να διατηρηθεί ο τόπος μόνιμης κατοικίας του φυσικού προσώπου ή η έδρα του νομικού προσώπου σε περιοχή εφαρμογής της δράσης με τους ίδιους όρους ένταξης. Επιπλέον, μέχρι την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου δεν επιτρέπεται η μόνιμη κατοικία του φυσικού προσώπου ή η έδρα του νομικού προσώπου να μεταφερθεί σε άλλη Περιφέρεια. Σε περίπτωση αλλαγής του τόπου μόνιμης κατοικίας του φυσικού προσώπου ή της έδρας του νομικού προσώπου κατά τη διάρκεια υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, ο

δικαιούχος υποχρεούται να υποβάλλει τροποποίηση του επενδυτικού σχεδίου ενώ όταν η αλλαγή γίνεται κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων απαιτείται η γνωστοποίηση της αλλαγής αυτής στην οικεία ΔΑΟΚ.

7. Ο δικαιούχος, κατά την διάρκεια της περιόδου υλοποίησης αλλά και της περιόδου τήρησης των μακροχρονίων υποχρεώσεων, οφείλει να διατηρεί τους όρους και τις προϋποθέσεις έγκρισης των επενδύσεων και να μην προβαίνει στις παρακάτω ενέργειες:
 - 7.1. Παύση της παραγωγικής δραστηριότητας ή μετεγκατάστασή της εκτός περιοχής προγράμματος.
 - 7.2. Αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει στον δικαιούχο αδικαιολόγητο πλεονέκτημα (π.χ. πώληση, παραχώρηση, μη εύρεση κατά τη διενέργεια ελέγχου επένδυσης η οποία έχει συγχρηματοδοτηθεί).
 - 7.3. Ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση, τους στόχους ή την εφαρμογή των όρων που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους.
8. Να αναρτούν πριν από το πρώτο αίτημα πληρωμής, πινακίδα στον χώρο πραγματοποίησης των εργασιών, όπου να επιδεικνύεται η συμβολή του προγράμματος ενίσχυσης της επένδυσης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Οδηγού Επικοινωνίας και Δημοσιότητας του ΠΑΑ 2014-2020. Η πινακίδα πρέπει να παραμένει μέχρι την ολοκλήρωση των μακροχρονίων υποχρεώσεων.
9. Να ανταποκριθούν σε πρόσκληση κατάρτισης εφόσον τέτοια τους αποσταλεί.
10. Υποβολή της πρώτης αίτησης πληρωμής σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 27.
11. Ολοκλήρωση του φυσικού αντικειμένου και υποβολή του τελικού αιτήματος πληρωμής μέχρι τις 15/10/2025.
12. Διατήρηση σε ξεχωριστό αρχείο όλων των παραστατικών που σχετίζονται με την υλοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του επενδυτικού σχεδίου τους προκειμένου να είναι δυνατή από τα αρμόδια όργανα η επαλήθευση και ο έλεγχος των πληρωμών. Τα παραστατικά διατηρούνται τουλάχιστον για 5 χρόνια από την ολοκλήρωση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου. Ειδικότερα σε περίπτωση παρατυπιών ή παραλείψεων, τα ανωτέρω παραστατικά φυλάσσονται στη διάθεση των αρμοδίων οργάνων τουλάχιστον για 3 χρόνια μετά από το έτος κατά το οποίο διαπιστώθηκαν.
13. Ο δικαιούχος οφείλει να είναι ενήμερος για:
 - 13.1. Τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη χορηγούμενη στήριξη.
 - 13.2. Την υποχρέωσή του να παρέχει στοιχεία στο πρόγραμμα RICA, εφόσον του ζητηθούν.
14. Να καταχωρίζει στα λογιστικά του βιβλία σύμφωνα με τη νομοθεσία όλες τις πράξεις που σχετίζονται με την υλοποίηση του οικονομικού αντικειμένου του επενδυτικού του σχεδίου και να παρέχει πρόσβαση στα αρμόδια ελεγκτικά όργανα.
15. Να αποδέχεται τους ελέγχους που προβλέπονται στο πλαίσιο της παρούσας, να διευκολύνει τα αρμόδια όργανα προσκομίζοντας οποιαδήποτε επιπλέον παραστατικά ζητηθούν και να παρέχει κάθε σχετική πληροφορία με το επενδυτικό του σχέδιο που μπορεί να του ζητηθεί από τις Υπηρεσίες του άρθρου 17.

Επιπτώσεις από την αθέτηση όρων, προϋποθέσεων και υποχρεώσεων

1. Αθέτηση των δεσμεύσεων των παρ. 1, 2, 3, 7.1, 7.3, 10, 11, 15 του άρθρου 37 οδηγεί σε απένταξη από την παρούσα δράση. Η δημόσια οικονομική ενίσχυση που τυχόν έχει καταβληθεί ανακτάται στο σύνολό της εντόκως ως αχρεωστήτως καταβληθείσα σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Στην περίπτωση που η αθέτηση διαπιστωθεί κατά την διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων το σύνολο της δημόσιας δαπάνης που του έχει καταβληθεί επιστρέφεται εντόκως.
2. Αθέτηση της δέσμευσης της παρ. 4 του άρθρου 37, οδηγεί σε απώλεια της βαθμολογίας από το κριτήριο 3.2. Εφόσον ο δικαιούχος εξακολουθεί να έχει μεγαλύτερη βαθμολογία από αυτή της αίτησης που συγκέντρωσε τη μεγαλύτερη βαθμολογία αλλά δεν καλύφθηκε από τις πιστώσεις της Περιφέρειας, η ένταση στήριξής του διαμορφώνεται σύμφωνα με το χαρακτηρισμό της περιοχής της έδρας της εκμετάλλευσης.
3. Αθέτηση της δέσμευσης της παρ. 5 του άρθρου 37 οδηγεί σε υποχρέωση επιστροφής ποσού ίσου με το γινόμενο του ποσοστού της απόκλισης επί την καταβληθείσα δημόσια δαπάνη για κάθε έτος που η τυπική του απόδοση υπολείπεται της δηλωθείσας τυπικής απόδοσης για την μελλοντική κατάσταση. Δεν επιστρέφονται ποσά που, με βάση τα ανωτέρω, δεν υπερβαίνουν τα 2.000 ευρώ.
4. Σε περίπτωση αλλαγής του τύπου μόνιμης κατοικίας του φυσικού προσώπου ή της έδρας του νομικού προσώπου κατά τη διάρκεια υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου και εφόσον η αλλαγή αυτή οδηγεί σε μείωση την ένταση ενίσχυσης ο δικαιούχος υποχρεούται να επιστρέψει, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, τυχόν ποσά που έχει λάβει. Το ποσό επιστροφής ισούται με το γινόμενο της ενίσχυσης που έχει καταβληθεί επί τη διαφορά στην ένταση στήριξης. Ποσά που συμπεριλαμβάνονται σε αίτημα πληρωμής που υποβάλλεται μετά την έγκριση της σχετικής τροποποίησης υπολογίζονται σύμφωνα με τον νέο τύπο μόνιμης κατοικίας ή έδρας της εκμετάλλευσης.
5. Αθέτηση της δέσμευσης της παρ. 7.2 του άρθρου 37 έχει ως ελάχιστη συνέπεια την επιστροφή ποσού ίσο με το διπλάσιο της ενίσχυσης που καταβλήθηκε για το στοιχείο υποδομής του οποίου έχει αλλάξει το ιδιοκτησιακό καθεστώς και με ανώτατο όριο επιστροφής το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που έχει καταβληθεί στον δικαιούχο. Ωστόσο στην περίπτωση που από την αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος προκύπτει ότι καθίστανται μη λειτουργικές και άλλες επενδύσεις που έχουν συγχρηματοδοτηθεί από το παρόν καθεστώς ενισχύσεων, ο δικαιούχος οφείλει να επιστρέψει τη δημόσια δαπάνη που του έχει καταβληθεί και για εκείνες τις επενδύσεις που καθίστανται μη λειτουργικές.
6. Αθέτηση της δέσμευσης της παρ. 8 του άρθρου 37 έχει ως συνέπεια τη μη εκκαθάριση του αιτήματος πληρωμής έως ότου αναρτηθεί η πινακίδα, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές κατασκευής της. Σε περίπτωση που η παρατυπία διαπιστωθεί κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων η ΔΑΟΚ απευθύνει σύσταση. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης επιστρέφεται το 5 % της εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης.
7. Αθέτηση της δέσμευσης της παρ. 9 του άρθρου 37 έχει ως συνέπεια:
 - 7.1. Σε περίπτωση που η κλίση για κατάρτιση γίνει πριν την αποπληρωμή του επενδυτικού σχεδίου και ο δικαιούχος δεν ανταποκριθεί, χωρίς να συντρέχουν λόγοι ανώτερης βίας, μειώνεται η συνολική δημόσια δαπάνη που του αναλογεί κατά 10%.
 - 7.2. Σε περίπτωση που η κλίση για κατάρτιση γίνει μετά την αποπληρωμή του επενδυτικού του σχεδίου και ο δικαιούχος δεν ανταποκριθεί, χωρίς να συντρέχουν λόγοι ανώτερης βίας, επιστρέφει το 10% της ενίσχυσης που του έχει καταβληθεί ως αχρεωστήτως καταβληθείσα.
8. Αθέτηση της δέσμευσης της παρ. 12 του άρθρου 37 ως προς τη διατήρηση των παραστατικών

σε ξεχωριστό αρχείο οδηγεί σε σύσταση από τη ΔΑΟΚ. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης κατά τον επανέλεγχο επιβάλλεται μείωση κατά την υλοποίηση ή επιστροφή κατά την περίοδο των μακροχρονίων υποχρεώσεων ποσού που αντιστοιχεί στο 2% της υλοποιημένης δημόσιας δαπάνης εφόσον το 2% υπερβαίνει τα 500 ευρώ. Στην περίπτωση μη εύρεσης των παραστατικών κατά την υλοποίηση επιβάλλεται μείωση ποσού ίσου με το 100% της δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στο μη ευρεθέν παραστατικό. Στην περίπτωση μη εύρεσης των παραστατικών κατά την περίοδο των μακροχρονίων υποχρεώσεων επιβάλλεται επιστροφή ποσού ίσου με το 30% της δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στο μη ευρεθέν παραστατικό εφόσον το 30% υπερβαίνει το ποσό των 500 ευρώ.

9. Σε περίπτωση μη ανταπόκρισης σε κλίση για παροχή στοιχείων στο πρόγραμμα RICA, η δημόσια δαπάνη μειώνεται κατά 2% κατά τη διάρκεια της υλοποίησης ή επιστρέφεται το 2% αυτής ως αχρεωστήτως καταβληθείσα στην περίπτωση που η άρνηση της συνεργασίας συμβεί κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων.
10. Αθέτησης της δέσμευσης της παρ. 14 του άρθρου 37 ως προς την τήρηση των λογιστικών βιβλίων οδηγεί σε σύσταση από τη ΔΑΟΚ προκειμένου να συμμορφωθεί εντός τριμήνου. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης κατά τον επανέλεγχο, επιβάλλεται κύρωση ίση με το 2% της εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης εφόσον το 2% υπερβαίνει τα 500 ευρώ. Αθέτηση της δέσμευσης της παρ. 14 του άρθρου 37 ως προς την παροχή πρόσβασης στα αρμόδια ελεγκτικά όργανα έχει ως συνέπεια την απένταξη από το υπομέτρο ενώ η δημόσια οικονομική ενίσχυση που τυχόν του έχει καταβληθεί ανακτάται ως αχρεωστήτως καταβληθείσα σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 39

Ανώτερη βία και εξαιρετικές περιστάσεις

1. Λόγος ανώτερης βίας συντρέχει όταν η ανθρώπινη σκέψη και πρόνοια δεν μπορεί να προβλέψει και να προλάβει το επιζήμιο γεγονός. Ως περιπτώσεις ανωτέρας βίας και εξαιρετικών περιστάσεων είναι δυνατόν να χαρακτηριστούν οι ακόλουθες ιδίως περιπτώσεις:
 - 1.1. Θάνατος του δικαιούχου,
 - 1.2. Μακροχρόνια ανικανότητα του δικαιούχου προς εργασία ,
 - 1.3. Απαλλοτρίωση του συνόλου ή σημαντικού τμήματος της εκμετάλλευσης, εφόσον δεν ήταν προβλέψιμη κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης.
 - 1.4. Σοβαρή φυσική καταστροφή που προκαλεί σημαντική ζημιά στην εκμετάλλευση.
 - 1.5. Καταστροφή, λόγω ατυχήματος, των κτιρίων της εκμετάλλευσης που προορίζονταν για την παραγωγή προϊόντων ή την εκτροφή των ζώων.
 - 1.6. Επιζωοτία ή νόσος των φυτών, που πλήττει αντιστοίχως ένα μέρος ή το σύνολο των ζώων ή των καλλιεργειών του δικαιούχου.
2. Οι αποφάσεις σχετικά με τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας και εξαιρετικών περιστάσεων λαμβάνονται κατά περίπτωση, βάσει αποδεικτικών στοιχείων και εφαρμόζοντας την αρχή της ανωτέρας βίας στο πλαίσιο του γεωργικού δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της νομολογίας του Δικαστηρίου.
3. Οι περιπτώσεις ανωτέρας βίας και οι εξαιρετικές περιπτώσεις εξετάζονται μόνο στην περίπτωση που κοινοποιούνται εγγράφως στην οικεία ΔΑΟΚ της Περιφέρειας μαζί με τα αποδεικτικά στοιχεία που κρίνονται ικανοποιητικά από τον εν λόγω φορέα.
4. Με απόφαση του Περιφερειάρχη, μετά από εισήγηση της ΔΑΟΚ και αποδοχή της από τη ΔΑΟ της Περιφέρειας, αναγνωρίζονται οι περιπτώσεις ανωτέρας βίας ή οι εξαιρετικές περιπτώσεις και εκδίδονται οι σχετικές αποφάσεις.

5. Κατά την περίοδο της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας όπως, ο θάνατος του δικαιούχου, η πλήρης δικαιοπρακτική ανικανότητα του δικαιούχου (άρθρο 128 του Αστικού Κώδικα, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει), η περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα του δικαιούχου (άρθρο 129 του Αστικού Κώδικα, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει) ή η ανικανότητα του δικαιούχου προς εργασία λόγω ποσοστού αναπηρίας από 67% και άνω, επιτρέπεται η μεταβίβαση όλων των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ένταξη του δικαιούχου στην παρούσα δράση για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου σε νέο δικαιούχο (διάδοχο), υπό τον όρο ότι ο διάδοχος έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, υποβάλει Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης εντός της αμέσως επόμενης προθεσμίας υποβολής, εγγράφεται στο ΜΑΑΕ ως νεοεισερχόμενος ή ως επαγγελματίας γεωργός, δεν εκτίει ποινή φυλάκισης, πληροί της προϋποθέσεις της παρ. 1.4 του άρθρου 5 και αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ένταξη στην παρούσα δράση.
6. Ως διάδοχος δύναται να οριστεί μόνο ένα πρόσωπο, φυσικό ή νομικό. Σε αυτές τις περιπτώσεις η προθεσμία της παρ. 6 του άρθρου 27 παρατείνεται κατά έξι μήνες, εφόσον η παράταση δεν προσκρούει στην προθεσμία λήξης επιλεξιμότητας δαπανών του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.
Για τον ορισμό διαδόχου υποβάλλεται αίτημα τροποποίησης. Το αίτημα υποβάλλεται,
 - α) σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου από τον κληρονόμο της εκμετάλλευσης του δικαιούχου. Στις περιπτώσεις που υπάρχουν περισσότεροι του ενός κληρονόμοι, απαιτείται η έγγραφη συναίνεση των λοιπών κληρονόμων,
 - β) σε περίπτωση δικαιοπρακτικής ανικανότητας του δικαιούχου από τον δικαστικό συμπαραστάτη του δικαιούχου και
 - γ) σε περίπτωση αναπηρίας του δικαιούχου, από 67% και άνω, από τον ίδιο τον δικαιούχο. Με το αίτημα τροποποίησης, συνυποβάλλονται:
 - 6.1 Για τις ανωτέρω περιπτώσεις (α), (β) και (γ), αντίστοιχα,
 - α) Ληξιαρχική πράξη θανάτου του δικαιούχου, πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών στο οποίο συμπεριλαμβάνεται ο διάδοχος.,
 - β) Απόφαση διορισμού του δικαστικού συμπαραστάτη,
 - γ) Υπεύθυνη δήλωση του δικαιούχου συνοδευόμενη από πιστοποιητικό Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ).
 - 6.2 Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου διαδόχου, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής, στην οποία δηλώνεται χωρίς επιφυλάξεις ότι, α) αναλαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την έννομη σχέση μεταξύ του αρχικού δικαιούχου και της αρμόδιας αρχής ως προς τη δράση 4.1.5 του ΠΑΑ 2014-2020 και β) καθίσταται υπόλογος στην περίπτωση αναζήτησης ποσών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων.
 - 6.3 Η τελευταία Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του διαδόχου καθώς και όλα τα απαραίτητα κατά περίπτωση δικαιολογητικά για την τεκμηρίωση της επιλεξιμότητας του διαδόχου σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6.
 7. Για τις περιπτώσεις που υλοποιούνται ή έχουν υλοποιηθεί εγκεκριμένες επενδύσεις σε αγροτεμάχια τα οποία κατέχονταν νόμιμα από τον παλαιό δικαιούχο, αυτά πρέπει απαραίτητα να έρθουν στη νόμιμη κατοχή του διαδόχου το αργότερο μέχρι την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.
 8. Υλοποιημένες δαπάνες οι οποίες τεκμηριώνονται με παραστατικά που έχουν εκδοθεί στο όνομα του παλαιού δικαιούχου είναι επιλέξιμες και δύναται να περιληφθούν σε αιτήματα πληρωμής τα οποία υποβάλλονται από το διάδοχο, μετά από την τροποποίηση της απόφασης ένταξης πράξης.
 9. Οι συμβάσεις οι οποίες δεν έχουν εκτελεστεί (εργολαβικά, κ.λπ.) πρέπει να περιέλθουν στο όνομα του διαδόχου δικαιούχου. Αντίστοιχα οι άδειες εργασιών που δεν έχουν ολοκληρωθεί πρέπει να επανεκδοθούν στο όνομα του διαδόχου δικαιούχου. Οι άδειες (π.χ. άδεια

λειτουργίας) και τα λοιπά δικαιολογητικά (π.χ. μισθωτήρια) με τα οποία τεκμηριώνεται η νόμιμη λειτουργία της εκμετάλλευσης πρέπει να επανεκδοθούν στο όνομα του διάδοχου.

Άρθρο 40

Επιβολή κυρώσεων

1. Στην περίπτωση που από τη διενέργεια ελέγχων προκύπτουν παρατυπίες που επισύρουν την επιβολή κυρώσεων, το όργανο που διενήργησε τον έλεγχο προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την έκδοση απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης και ενημερώνει το ΟΠΣΑΑ προκειμένου να ανακτηθούν τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά.
2. Τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά δημόσιας οικονομικής ενίσχυσης ανακτώνται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 41

Τελικές διατάξεις

1. Η ΕΥΕ ΠΑΑ και ο ΟΠΕΚΕΠΕ διατηρούν το δικαίωμα συμμετοχής στις επιτόπιες επισκέψεις των Επιτροπών Παρακολούθησης. Επιπλέον, η ΕΥΕ ΠΑΑ και ο ΟΠΕΚΕΠΕ δύνανται να πραγματοποιήσουν επιτόπιες επισκέψεις στις επενδύσεις μετά την αποστολή των Πρακτικών των Ελέγχων των Επιτροπών και πριν την εκκαθάριση της δαπάνης. Για τα ανωτέρω, η ΕΥΕ ΠΑΑ συμμετέχει στις επιτόπιες επισκέψεις ύστερα από εντολή του Προϊσταμένου της με τουλάχιστον δύο υπαλλήλους της.
2. Η παρούσα να αναρτηθεί στο «ΔΙΑΥΓΕΙΑ», στην ιστοσελίδα του ΕΣΠΑ, του ΠΑΑ, του ΥΠΑΑΤ και στις σχετικές ιστοσελίδες των Περιφερειών.
3. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΥΛΙΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

(Το παράρτημα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ, ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Ενότητα Α. Αίτηση Προκαταβολής - Φάκελος αίτησης και Δικαιολογητικά

Οι δικαιούχοι της δράσης 4.1.5 του υπομέτρου 4.1, έχουν δικαίωμα να υποβάλλουν αίτηση προκαταβολής σύμφωνα με το άρθρο 26 της ΥΑ, η μορφή και τα περιεχόμενα του οποίου είναι σύμφωνα με τυποποιημένα υποδείγματα. Ο φάκελος προκαταβολής πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα:

- 1. Αίτηση προκαταβολής**, συμπληρωμένη όπως εκτυπώνεται μετά την ηλεκτρονική της υποβολή στο ΠΣΚΕ, υπογεγραμμένη από τον υποψήφιο ή το νόμιμο εκπρόσωπο του νομικού προσώπου ο οποίος ορίστηκε για τους σκοπούς του προγράμματος και από τον συντάκτη του αιτήματος πληρωμής. Η αίτηση επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 (ΦΕΚ 75 Α'). Συνεπώς, πρέπει να εμφανίζει ταυτότητα περιεχομένου με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.
- 2. Πρωτότυπη εγγυητική επιστολή** η οποία είναι συμπληρωμένη σύμφωνα με υπόδειγμα εγκυκλίου του ΟΠΕΚΕΠΕ και έχει εκδοθεί α) από τράπεζα ή άλλο χρηματοπιστωτικό οργανισμό που έχει από το νόμο το δικαίωμα έκδοσης εγγυητικών επιστολών, β) υπέρ του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., γ) με διάρκεια αορίστου χρόνου και δ) για ποσό ίσο με το 100% του ποσού της αιτούμενης προκαταβολής.
- 3. Στοιχεία τραπεζικού λογαριασμού πίστωσης** της προκαταβολής, τα οποία υποβάλλονται με βεβαίωση της τράπεζας για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού για τους σκοπούς της προκαταβολής στην οποία εμφανίζονται με ευκρίνεια ο αριθμός του λογαριασμού σε μορφή IBAN και τα στοιχεία του δικαιούχου του λογαριασμού. Σημειώνεται πως για την αίτηση προκαταβολής ο δικαιούχος πρέπει να ανοίξει τραπεζικό λογαριασμό ο οποίος θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά για τη διαχείριση της προκαταβολής και για την εξόφληση δαπανών για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου. Ο δικαιούχος αναλαμβάνει την υποχρέωση με την πρώτη αίτηση πληρωμής να καταβάλει τους τόκους που θα δημιουργηθούν από τη διαχείριση της προκαταβολής με κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό υπέρ Ε.Λ.Ε.Γ.Ε.Π. που τηρεί ο Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. προκειμένου να αποδεσμευτεί η εγγυητική επιστολή. Ο λογαριασμός πίστωσης της προκαταβολής δύναται να είναι άτοκος.
- 4.** Για την απόδειξη της φερεγγυότητας του δικαιούχου προσκομίζεται ενιαίο πιστοποιητικό δικαστικής φερεγγυότητας σε ισχύ.

Ενότητα Β. Αίτηση Πληρωμής και Δικαιολογητικά

Οι δικαιούχοι της Δράσης 4.1.5, για την καταβολή της αναλογούσας δημόσιας οικονομικής στήριξης του επενδυτικού σχεδίου υποβάλουν ηλεκτρονικά αίτηση πληρωμής. Τα περιεχόμενα (απαιτούμενα δικαιολογητικά) που πρέπει επισυναφτούν (αναρτηθούν ηλεκτρονικά) είναι τα ακόλουθα:

- 1. Αίτηση πληρωμής** όπως δημιουργείται μετά την ηλεκτρονική της υποβολή (οριστικοποίηση) στο ΠΣΚΕ, υπογεγραμμένη από το συντάκτη του αιτήματος πληρωμής και από τον δικαιούχο ή από τον νόμιμο εκπρόσωπο που έχει οριστεί για τους σκοπούς του προγράμματος εφόσον πρόκειται για νομικό πρόσωπο με θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής. Η αίτηση επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 (ΦΕΚ 75 Α') για τα στοιχεία που αναφέρονται σε αυτή. Συνεπώς, πρέπει να εμφανίζει ταυτότητα περιεχομένου με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τα στοιχεία της να επαληθευτούν σε περίπτωση διασταυρωτικών ελέγχων. Η ανακρίβεια των στοιχείων που δηλώνονται στην αίτηση επισύρει τις προβλεπόμενες κυρώσεις του Ν. 1599/1986 (ΦΕΚ 75 Α').
- 2. Γενικά νομιμοποιητικά δικαιολογητικά δικαιούχου.**

- 2.1. Στοιχεία δηλούμενου λογαριασμού πίστωσης της πληρωμής, τα οποία υποβάλλονται με φωτοαντίγραφο της 1ης σελίδας του τραπεζικού βιβλιαρίου ή σχετική βεβαίωση της τράπεζας ή αντίγραφο κίνησης λογαριασμού (extrait) ή σχετική εκτύπωση μέσω του web-banking της τράπεζας, όπου εμφανίζονται με ευκρίνεια ο αριθμός του λογαριασμού σε μορφή IBAN και τα στοιχεία του δικαιούχου του λογαριασμού.
- 2.2. Για τα φυσικά πρόσωπα, βεβαίωση μόνιμου κατοικίας η οποία εκδίδεται ηλεκτρονικά μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης ή βεβαίωση Δημάρχου για το μόνιμο της κατοικίας με αριθμό πρωτοκόλλου και ημερομηνία έκδοσης όχι προγενέστερη του ενός εξαμήνου.
- 2.3. Βεβαίωση εγγραφής στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων (ΜΑΑΕ) ως επαγγελματία αγρότη (όχι νεοεισερχόμενου) για τους δικαιούχους φυσικά πρόσωπα, η οποία να έχει εκδοθεί το ίδιο ημερολογιακό έτος με εκείνο της υποβολής της αίτησης πληρωμής.
- 2.4. Βεβαίωση μεταβολών του καταστατικού στο ΓΕΜΗ (απαιτείται μόνο για τα νομικά πρόσωπα του εμπορικού δικαίου).
- 2.5. Αντίγραφο του τελευταίου ισχύοντος καταστατικού εφόσον έχει τροποποιηθεί σε σχέση με αυτό που προσκομίστηκε με την αίτηση στήριξης (απαιτείται για τα νομικά πρόσωπα του εμπορικού δικαίου).

3. Δικαιολογητικά φερεγγυότητας δικαιούχου.

Για την απόδειξη της φερεγγυότητας του δικαιούχου προσκομίζεται ενιαίο πιστοποιητικό δικαστικής φερεγγυότητας σε ισχύ.

4. Δικαιολογητικά πιστοποίησης του φυσικού αντικειμένου.

4.1. Γεωργικές κτιριακές κατασκευές, εγκαταστάσεις και σιλό.

4.1.1. **Εγκεκριμένη άδεια δόμησης (οικοδομική άδεια)**, συνοδευόμενη από τα εγκεκριμένα αρχιτεκτονικά σχέδια. Στην περίπτωση που για κάποια κατασκευή δεν προβλέπεται η έκδοση άδειας δόμησης, προσκομίζεται άδεια εργασιών μικρής κλίμακας σύμφωνα με το άρθρο 29 του νόμου 4495/2017 (ΦΕΚ 167 Α΄) «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις» ή έγγραφη γνωστοποίηση στις ΥΔΟΜ ή βεβαίωση απαλλαγής από τις ΥΔΟΜ, σύμφωνα με το άρθρο 48 του νόμου 4178/2013 (ΦΕΚ 174 Α΄) «Αντιμετώπιση της αυθαίρετης δόμησης, περιβαλλοντικό ισοζύγιο και άλλες διατάξεις». Εφόσον η αίτηση πληρωμής αφορά σε μέρος των οικοδομικών εργασιών, τότε προσκομίζεται η άδεια δόμησης χωρίς θεώρηση από την Υπηρεσία Δόμησης, συνοδευόμενη από πλήρη σειρά θεωρημένων αρχιτεκτονικών σχεδίων. Στην περίπτωση αυτή, η θεωρημένη άδεια δόμησης, προσκομίζεται με την αίτηση πληρωμής η οποία συμπεριλαμβάνει τις εργασίες ολοκλήρωσης της κατασκευής, χωρίς να απαιτείται εκ νέου η προσκόμιση των αρχιτεκτονικών σχεδίων εκτός εάν έχουν τροποποιηθεί. Η άδεια δόμησης πρέπει να εκδίδεται στο όνομα του δικαιούχου της στήριξης.

4.1.2. Στην περίπτωση διαφοροποίησης του κατασκευασθέντος κτιρίου από το εγκεκριμένο, προσκομίζεται θεωρημένος συγκριτικός πίνακας λειτουργικότητας και προδιαγραφών σύμφωνα με τον οποίον οι εγκαταστάσεις τηρούν τις κατά περίπτωση προδιαγραφές των παραρτημάτων 5 και 6. Στην περίπτωση εγκαταστάσεων για τις οποίες στα παραρτήματα 5 και 6 δεν προβλέπονται προδιαγραφές, προσκομίζεται θεωρημένος συγκριτικός πίνακας λειτουργικότητας και δυναμικότητας όπου θα αναφέρεται ότι οι εγκαταστάσεις είναι λειτουργικές και προσαρμόζονται στη δυναμικότητα της εκμετάλλευσης. Οι ανωτέρω πίνακες θεωρούνται από το αρμόδιο τμήμα για την έκδοση αδειών λειτουργίας με βάση τα αρχιτεκτονικά σχέδια που υποβάλλονται στην Υπηρεσία Δόμησης.

- 4.1.3. **Αναλυτική επιμέτρηση** υπογεγραμμένη και σφραγισμένη από τον επιβλέποντα μηχανικό στην οποία καταγράφονται όλα τα ποσοτικά στοιχεία των εργασιών που έχουν ήδη εκτελεστεί για κάθε διακριτό τμήμα των εγκαταστάσεων και αφορούν στο εγκεκριμένο φυσικό αντικείμενο του έργου. Δεν καταγράφονται εργασίες οι οποίες δεν έχουν εκτελεστεί, ακόμα και στην περίπτωση που αυτές έχουν προτιμολογηθεί.
- 4.2. Κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις που κατασκευάζονται με σκελετό θερμοκηπίου.
- 4.2.1. Η **έγκριση κατασκευής**, σύμφωνα με την εγκύκλιο 5888/3-2-2004 και τον Ν. 4056/2012 (ΦΕΚ 52 Α'), για κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις που κατασκευάζονται με σκελετό θερμοκηπίου και για τις οποίες υπάρχει έγκριση τύπου, από την οποία πρέπει να προκύπτει α) το είδος των ζώων για το οποίο έχει εκδοθεί και β) ο μέγιστος αριθμός ζώων που δύνανται να σταβλιστούν προκειμένου οι εγκαταστάσεις να συμμορφώνονται με τα κοινοτικά πρότυπα ή/και τις εθνικές προδιαγραφές.
- 4.2.2. **Αναλυτική επιμέτρηση** υπογεγραμμένη και σφραγισμένη από τον κατασκευαστή στην οποία καταγράφονται όλα τα ποσοτικά στοιχεία των εργασιών που έχουν ήδη εκτελεστεί για κάθε διακριτό τμήμα των εγκαταστάσεων και αφορούν στο εγκεκριμένο φυσικό αντικείμενο του έργου. Δεν καταγράφονται εργασίες οι οποίες δεν έχουν εκτελεστεί, ακόμα και στην περίπτωση που αυτές έχουν προ-τιμολογηθεί.
- 4.3. Θερμοκήπια.
- 4.3.1. Ο δικαιούχος τεκμηριώνει ότι τα θερμοκήπια και οι κατασκευές θερμοκηπιακού τύπου πληρούν τις εθνικές προδιαγραφές προσκομίζοντας **έγκριση τύπου** του αρμόδιου φορέα.
- 4.3.2. **Αναλυτική επιμέτρηση** υπογεγραμμένη και σφραγισμένη από τον κατασκευαστή στην οποία καταγράφονται όλα τα ποσοτικά στοιχεία των εργασιών που έχουν ήδη εκτελεστεί και αφορούν στο εγκεκριμένο φυσικό αντικείμενο του έργου. Δεν καταγράφονται εργασίες οι οποίες δεν έχουν εκτελεστεί, ακόμα και στην περίπτωση που αυτές έχουν προ-τιμολογηθεί. Το συγκεκριμένο δικαιολογητικό δεν απαιτείται στην περίπτωση κατασκευής θερμοκηπίου χωρικού τύπου.
- 4.4. Περιφράξεις.
- 4.4.1. **Εγκεκριμένη οικοδομική άδεια** για την περίφραξη ή άδεια εργασιών μικρής κλίμακας σύμφωνα με το άρθρο 29 του Ν. 4495/2017 (ΦΕΚ 167 Α') «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει κάθε φορά, ή έγγραφη γνωστοποίηση στις ΥΔΟΜ ή βεβαίωση απαλλαγής από τις ΥΔΟΜ σύμφωνα με το άρθρο 48 του Ν. 4178/2013 (ΦΕΚ 174 Α') «Αντιμετώπιση της αυθαίρετης δόμησης, περιβαλλοντικό ισοζύγιο και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει κάθε φορά, είτε πρόκειται για περιφράξεις αγροτεμαχίων επί των οποίων προβλέπεται η ανέγερση κτισμάτων/ κατασκευών είτε πρόκειται για περιφράξεις αγροτεμαχίων μονίμων φυτειών.
- 4.4.2. **Τοπογραφικό διάγραμμα** του αγροτεμαχίου με επισήμανση των πλευρών που έχουν περιφραχθεί, εφόσον η επένδυση που υλοποιήθηκε διαφοροποιείται από την εγκεκριμένη.
- 4.5. Ελκυστήρες.
- 4.5.1. **Άδεια κυκλοφορίας** του ελκυστήρα στο όνομα του δικαιούχου. Εφόσον η ιπποδύναμη του κινητήρα του ελκυστήρα που αναγράφεται στην άδεια κυκλοφορίας δεν είναι η κανονική (μέγιστη καθαρή ισχύς σε standard λειτουργία) ιπποδύναμη λειτουργίας του, αλλά αντί αυτής αναγράφεται η boosted ιπποδύναμη, τότε πρέπει να προσκομίζεται επιπλέον, βεβαίωση του κατασκευαστή του ελκυστήρα όπου να αναφέρεται η κανονική (μέγιστη καθαρή ισχύς σε

standard λειτουργία) υποδύναμη λειτουργίας του, συνοδευόμενη από το αντίστοιχο τεχνικό φυλλάδιο (prospectus).

4.5.2. **Δελτίο αποστολής** προς τον δικαιούχο ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή με τα πλήρη στοιχεία του ελκυστήρα: είδος - τύπο - υποδύναμη - αριθμός πλαισίου - αριθμός κινητήρα και ότι είναι καινούριο και απαλλαγμένο βαρών. Στην περίπτωση που προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή για τα στοιχεία αυτά, εκτός των ανωτέρω στοιχείων θα αναφέρεται και ο αριθμός του παραστατικού δαπάνης (τιμολόγιο).

4.5.3. **Δελτίο ταξινόμησης** του ελκυστήρα. Το δελτίο ταξινόμησης του ελκυστήρα πρέπει να έχει εκδοθεί το πολύ 36 μήνες πριν από την έκδοση της άδειας κυκλοφορίας του. Το περιθώριο αυτό, δηλαδή από την ημερομηνία ταξινόμησης έως την ημερομηνία έκδοσης της άδειας, υπολογίζεται ημερολογιακά (π.χ. 3/3/2020 έως 2/3/2023).

4.6. Φ.Ι.Χ. Μελισσοκομικό αυτοκίνητο ή αυτοκίνητο – ψυγείο για μεταφορά, ανθοκομικών προϊόντων, μανιταριών.

4.6.1. **Άδεια κυκλοφορίας** του Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτου στο όνομα του δικαιούχου.

4.6.2. **Δελτίο Αποστολής** προς τον δικαιούχο ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή με τα πλήρη στοιχεία του οχήματος: είδος - τύπο - υποδύναμη - δυναμικότητα (εφόσον αυτή αναφέρεται στην ατομική απόφαση έγκρισης) - αριθμός πλαισίου - αριθμός κινητήρα και ότι είναι καινούριο και απαλλαγμένο βαρών. Στην περίπτωση που προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή για τα στοιχεία αυτά, εκτός των ανωτέρω στοιχείων θα αναφέρεται και ο αριθμός του παραστατικού δαπάνης (τιμολόγιο).

4.6.3. **Δελτίο ταξινόμησης** του Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτου. Το δελτίο ταξινόμησης του οχήματος πρέπει να έχει εκδοθεί το πολύ 36 μήνες πριν από την έκδοση της άδειας κυκλοφορίας του. Το περιθώριο αυτό, δηλαδή από την ημερομηνία ταξινόμησης έως την ημερομηνία έκδοσης της άδειας, υπολογίζεται ημερολογιακά (π.χ. 3/3/2020 έως 2/3/2023).

4.7. Ρυμουλκούμενα οχήματα και μηχανήματα.

4.7.1. **Δελτίο Αποστολής** προς τον δικαιούχο ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή με τα πλήρη στοιχεία του οχήματος/μηχανήματος: είδος - τύπο - δυναμικότητα (εφόσον αυτή αναφέρεται στην ατομική απόφαση έγκρισης) - σειριακός αριθμός (εφόσον υπάρχει) και ότι είναι καινούριο και απαλλαγμένο βαρών. Στην περίπτωση που προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή για τα στοιχεία αυτά, εκτός των ανωτέρω στοιχείων θα αναφέρεται και ο αριθμός του παραστατικού δαπάνης (τιμολόγιο).

4.7.2. Δήλωση Συμμόρφωσης ΕΚ του κατασκευαστή (CE), η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το Παράρτημα II, μέρος 1, τμήμα Α του ΠΔ 57/2010 όπως ισχύει και στην οποία δηλώνεται ρητά ότι το μηχανήμα ανταποκρίνεται στις σχετικές διατάξεις της οδηγίας 2006/42/ΕΚ και, εφόσον συντρέχει λόγος, παρεμφερή αναφορά στην οποία θα δηλώνεται η συμμόρφωση προς άλλες οδηγίες ή/και συναφείς διατάξεις τις οποίες πληροί το μηχανήμα.

4.7.3. Βεβαίωση του κατασκευαστή ή του προμηθευτή του ρυμουλκούμενου, ή μηχανολόγου μηχανικού περί συμμόρφωσης αυτού με τις βασικές διατάξεις του Κ.Ο.Κ. που διέπουν όλα τα ρυμουλκούμενα που κυκλοφορούν στο οδικό δίκτυο (φωτισμός, ανακλαστήρες, πέδηση, διαστάσεις και βάρη) και με το ΠΔ 238/94 (ΦΕΚ 135/Α) σχετικά με τον καθορισμό των μεγίστων ορίων διαστάσεων και βαρών των αγροτικών μηχανημάτων και των υπ' αυτών ρυμουλκούμενων οχημάτων.

4.8. Μηχανήματα και λοιπός εξοπλισμός (περιλαμβάνεται και ο εξοπλισμός που ενσωματώνεται σε κτίρια και κατασκευές).

4.8.1. **Δελτίο αποστολής** προς τον δικαιούχο ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή με τα πλήρη στοιχεία του εξοπλισμού: είδος - τύπο - δυναμικότητα

(εφόσον αυτή αναφέρεται στην ατομική απόφαση έγκρισης) - σειριακός αριθμός (εφόσον υπάρχει) και ότι είναι καινούριο και απαλλαγμένο βαρών. Στην περίπτωση που προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή για τα στοιχεία αυτά, εκτός των ανωτέρω στοιχείων θα αναφέρεται και ο αριθμός του παραστατικού δαπάνης (τιμολόγιο). Στις περιπτώσεις που ένα μηχάνημα αποτελείται από περισσότερα τμήματα τα οποία έχουν ξεχωριστούς αριθμούς σειράς, τότε αναγράφονται οι αριθμοί σειράς των βασικών τμημάτων του μηχανήματος. Στις περιπτώσεις που το επενδυτικό αγαθό πωλείται ως σετ οι αριθμοί σειράς των διακριτών μερών αναγράφονται στο εγγράφου διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή όπου υπάρχει η αναλυτική περιγραφή ανά κωδικό.

- 4.8.2. **Δήλωση Συμμόρφωσης ΕΚ** του κατασκευαστή (CE) για κάθε επενδυτικό αγαθό της κατηγορίας αξίας άνω των 500 ευρώ.
 - 4.8.3. **Πιστοποιητικό επιθεώρησης** και αυτοκόλλητο σήμα καταλληλότητας με τα οποία πρέπει να είναι εφοδιασμένα τα ψεκαστικά μηχανήματα με ευθύνη του πωλητή. Εναλλακτικά γίνεται δεκτή η πιστοποίηση του τύπου του ψεκαστικού μηχανήματος κατά ISO 16119 από αρμόδιο πιστοποιημένο φορέα, σύμφωνα με την ΥΑ Ε8/1831/3976/21-04-2015 (ΦΕΚ 671 Β'), όπως ισχύει κάθε φορά. Στην εναλλακτική αυτή περίπτωση, κάθε ψεκαστικό πρέπει να συνοδεύεται από Βεβαίωση Συμμόρφωσης του κατασκευαστή του, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος VIII της παραπάνω απόφασης.
 - 4.8.4. Για τον εξοπλισμό μετεωρολογικών προειδοποιήσεων και φυτοπροστασίας, υποβάλλεται επιπλέον **μελέτη εφαρμογής**.
 - 4.8.5. **Άδεια χρήσης λογισμικού** στο όνομα του δικαιούχου καθώς και οι σχετικές βεβαιώσεις του οίκου κατασκευής ή του προμηθευτή υποβάλλονται για το λογισμικό διαχείρισης της εκμετάλλευσης και το λειτουργικό σύστημα το οποίο μπορεί να παραδίδεται στον δικαιούχο εγκατεστημένο στον υπολογιστή του ή/και σε μορφή ψηφιακών αποθηκευτικών μέσων ή/και ως δικαίωμα πρόσβασης και αντιγραφής / χρήσης μέσω διαδικτύου, και για το οποίο ο δικαιούχος πρέπει να είναι νόμιμος κάτοχος ή αδειοδοτημένος χρήστης.
 - 4.8.6. Στην περίπτωση διαφοροποίησης της διάταξης του εξοπλισμού που ενσωματώνεται εντός του χώρου σταβλισμού από την εγκεκριμένη διάταξη, υποβάλλεται βεβαίωση της οικείας ΔΑΟΚ ότι, βάσει κάτοψης με διάταξη εξοπλισμού η οποία βασίζεται στα αρχιτεκτονικά σχέδια που υποβάλλονται στην Υπηρεσία Δόμησης, οι εγκαταστάσεις μετά την ενσωμάτωση του εξοπλισμού τηρούν τις κατά περίπτωση εθνικές προδιαγραφές ή/και κοινοτικά πρότυπα. Η θεώρηση γίνεται από το αρμόδιο τμήμα για την έκδοση αδειών λειτουργίας.
- 4.9. Αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση πολυετών φυτειών.
- 4.9.1. **Συνοδευτικό μεταφοράς**, κατά την πώληση του πολλαπλασιαστικού υλικού από τον πωλητή προς το δικαιούχο. Ο εκδότης του πρέπει να είναι ο πωλητής του πολλαπλασιαστικού υλικού και όχι τρίτος (π.χ. φυτώριο παραγωγής) ο οποίος διαθέτει το φυτωριακό υλικό στον πωλητή.
 - 4.9.2. **Φυτοϋγειονομικό διαβατήριο** για τα διακινούμενα, εντός της χώρας και την ΕΕ, φυτά, φυτικά προϊόντα και λοιπά αντικείμενα τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V, Μέρος Α, του Π.Δ. 365/2002 (ΦΕΚ 307 Α').
 - 4.9.3. **Άδειες φύτευσης**, για όσες παραγωγικές δραστηριότητες αυτές απαιτούνται.
 - 4.9.4. **Πιστοποιητικό φυτοϋγείας** για τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες φυτά, φυτικά προϊόντα και λοιπά αντικείμενα τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V, Μέρος Β, του Π.Δ. 365/2002 (ΦΕΚ 307 Α').

4.9.5. **Κάθε επιπλέον δικαιολογητικό** που μπορεί να ορίζεται από την εφαρμογή του Καν. (ΕΕ) 2016/2031 σχετικά με προστατευτικά μέτρα κατά των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών, την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 228/2013, (ΕΕ) αριθ. 652/2014 και (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 και την κατάργηση των οδηγιών του Συμβουλίου 69/464/ΕΟΚ, 74/647/ΕΟΚ, 93/85/ΕΟΚ, 98/57/ΕΚ, 2000/29/ΕΚ, 2006/91/ΕΚ και 2007/33/ΕΚ ο οποίος εφαρμόζεται από τις 14 Δεκεμβρίου 2019 ή/και τροποποιεί τα παραπάνω οριζόμενα στις παραγράφους 5.9.1 και 5.9.2.

4.10. Επενδύσεις που συμβάλλουν στη χρήση ΑΠΕ.

4.10.1. **Υπογεγραμμένη** σύμβαση για αυτοπαραγωγό με ενεργειακό συμψηφισμό (netmetering).

4.10.2. **Ιδιωτικό συμφωνητικό** που έχει συναφθεί με την εταιρεία που έχει αναλάβει την προμήθεια ή/και εγκατάσταση του συστήματος, κατατεθειμένο σύμφωνα με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις. Στο ιδιωτικό συμφωνητικό πρέπει να αναφέρονται επιπλέον ο κατασκευαστής, οι τύποι και οι αριθμοί σειράς για τα διακριτά μέρη του συστήματος, τον πίνακα σύνδεσης, η εγγύηση και τα στοιχεία ασφάλειας (περίφραξη, κάμερες, συναγερμοί) και ότι ο εξοπλισμός είναι καινούριος και απαλλαγμένος βαρών. Εφόσον δεν υπάρχει ιδιωτικό συμφωνητικό, τότε προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή στην οποία αναφέρονται όλα τα παραπάνω στοιχεία.

6. Δικαιολογητικά πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου

6.1. **Γενικά δικαιολογητικά πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου.** Τα οριζόμενα στην παρούσα παράγραφο ισχύουν για την πιστοποίηση του οικονομικού αντικειμένου του συνόλου των επενδυτικών δαπανών και για τον σκοπό αυτό, εκτός κι αν διαφορετικά ορίζεται κατά περίπτωση, ο δικαιούχος προσκομίζει τα εξής δικαιολογητικά:

6.1.1. **Φορολογικά στοιχεία** (παραστατικά δαπάνης) όπως, ενδεικτικά, τιμολόγια πώλησης, τιμολόγια έργου, δελτία παροχής υπηρεσιών, παραστατικά διακίνησης και λοιπά δικαιολογητικά όπως αυτά ορίζονται σε κάθε περίπτωση.

6.1.2. **Αποδεικτικά εξόφλησης των παραστατικών δαπάνης.**

6.1.2.1. Όλα τα παραστατικά δαπανών, ανεξαρτήτως του αν έχουν εκδοθεί με την ένδειξη «εξοφλήθη» ή «επί πιστώσει», θα πρέπει να συνοδεύονται από εξοφλητική απόδειξη ή από βεβαίωση είσπραξης του πωλητή, στην οποία θα αναγράφεται ο αριθμός των παραστατικών τα οποία αυτή αφορά και η οποία θα φέρει την σφραγίδα και την υπογραφή του πωλητή.

6.1.2.2. Στα δικαιολογητικά εξόφλησης τα οποία αφορούν παραστατικά δαπάνης άνω των 500 ευρώ προ ΦΠΑ πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία των τραπεζικών μέσων εξόφλησης τα οποία συνυποβάλλονται. Σε περίπτωση τμηματικής εξόφλησης, το άθροισμα των ποσών των τμηματικών καταβολών οι οποίες αναφέρονται επί της εξοφλητικής απόδειξης πρέπει να μην υπολείπονται του συνολικού πληρωτέου ποσού το οποίο αναφέρεται στα παραστατικών δαπάνης, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.

6.1.2.3. Σε παραστατικά δαπάνης άνω των 500 ευρώ προ ΦΠΑ, με την επιφύλαξη της επόμενης περίπτωσης 6.1.2.4, δεν γίνεται δεκτή η κατάθεση μετρητών από τον δικαιούχο απ' ευθείας στον λογαριασμό του προμηθευτή.

6.1.2.4. Τα δικαιολογητικά εξόφλησης είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν την πληρωμή ποσών προκαταβολών (δηλαδή τμηματικές πληρωμές σε προγενέστερο χρόνο από την έκδοση των σχετικών τιμολογίων) που γίνεται για εμπορικούς λόγους. Οι προκαταβολές αυτές γίνονται δεκτές και συνυπολογίζονται στην εξόφληση του συνολικού ποσού της επενδυτικής δαπάνης. Στην περίπτωση που οι προκαταβολές πραγματοποιήθηκαν σε χρόνο προγενέστερο της οριστικής υποβολής της αίτησης στήριξης (δηλαδή πριν την

ημερομηνία επιλεξιμότητας των δαπανών του δικαιούχου) γίνονται δεκτές με την προϋπόθεση ότι α) πραγματοποιήθηκαν μετά την ημερομηνία δημοσίευσης της πρόσκλησης της δράσης και β) δεν υπερβαίνουν το 15% της συνολικής δαπάνης του επενδυτικού αγαθού, μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ. Η παρούσα παράγραφος έχει εφαρμογή και στις περιπτώσεις των αποδείξεων λιανικής πώλησης καθώς και στις περιπτώσεις των αγορών από το εξωτερικό.

6.1.2.5. Τα δικαιολογητικά εξόφλησης είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν βεβαιώσεις του αρμόδιου Οικονομικού Εφόρου περί απαλλαγής του δικαιούχου από την καταβολή του αναλογούντος ΦΠΑ σύμφωνα με την υπ. αριθμ Π.2869/2389/ΠΟΛ. 137/04-05-1987 (ΦΕΚ 236 Β') απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών. Τα ανωτέρω ποσά απαλλαγής από την καταβολή ΦΠΑ συνυπολογίζονται στην εξόφληση των παραστατικών πώλησης τα οποία έχουν εκδοθεί από την προμηθευτή επιχείρηση (τιμολόγιο πώλησης ή τιμολόγιο πώλησης-δελτίο αποστολής), στα οποία έχει χρεώσει τον αναλογούντα ΦΠΑ, τον οποίο δε θα εισπράξει, αναγράφοντας σ' αυτά την ένδειξη «Δεν εισπράττεται ΦΠΑ-Υπόχρεος για την καταβολή του είναι ο αγοραστής με την προσωρινή δήλωση βάσει της απόφασης Π.2869/2389/04-05-1987».

6.1.3. **Ιδιωτικά συμφωνητικά** τα οποία συνάπτει ο δικαιούχος με προμηθευτές του σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Τα ιδιωτικά συμφωνητικά τα οποία προσκομίζει ο δικαιούχος πρέπει να είναι θεωρημένα από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. ή να έχουν περιληφθεί σε τριμηνιαία κατάσταση συμφωνητικών ή τα στοιχεία τους να έχουν γνωστοποιηθεί στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Οι περιπτώσεις όπου το ιδιωτικό συμφωνητικό απαιτείται ως επιπλέον δικαιολογητικό πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου είναι οι εξής:

- α. Ανάθεση εργολαβιών ή υπερεργολαβιών τεχνικών έργων άνω των 6.000 ευρώ, κατατεθειμένο στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.
- β. Απασχόληση και αμοιβή εργατών γης από τον δικαιούχο.
- γ. Ανάθεση σε σύμβουλο – μελετητή της εκπόνησης μελέτης για τους σκοπούς της υποβολής ή/και της παραλαβής των επενδύσεων του σχεδίου.
- δ. Ανάθεση στον συντάκτη – γεωτεχνικό των εργασιών τόσο για τη σύνταξη του φακέλου υποψηφιότητας όσο και για την παροχή τεχνικής στήριξης στον δικαιούχο.

Τα σχετικά παραστατικά δαπάνης (Απόδειξη Παροχής Υπηρεσιών - ΑΠΥ, Τιμολόγιο Παροχής Υπηρεσιών, τιμολόγια έργου, κ.λπ.) τα οποία τιμολογούν τα παραπάνω υποβληθέντα ιδιωτικά συμφωνητικά πρέπει να εκδίδονται υποχρεωτικά από τον συμβαλλόμενο προμηθευτή.

6.2 Συμπληρωματικά, για τα γενικά δικαιολογητικά πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου της παραγράφου 6.1 προβλέπονται τα εξής:

6.2.1 Όλα τα παραστατικά δαπανών και τα σχετικά δικαιολογητικά εξόφλησης για να γίνονται δεκτά, πρέπει να έχουν ημερομηνία έκδοσης ίδια ή μεταγενέστερη της ημερομηνίας οριστικής υποβολής της ηλεκτρονικής αίτησης στήριξης, με την επιφύλαξη της ανωτέρω παρ. 6.1.2.4.

6.2.2 Σε περιπτώσεις απώλειας πρωτότυπων παραστατικών δαπανών ζητείται συμπληρωματικά η προσκόμιση των παρακάτω:

- α. Υπεύθυνη Δήλωση του δικαιούχου. Σε αυτή δηλώνεται η απώλεια του πρωτότυπου παραστατικού καθώς και τα πλήρη στοιχεία του (εκδότης, τύπος, αριθμός και ημερομηνία έκδοσης παραστατικού). Δηλώνεται επίσης ότι το παραστατικό δεν θα

κατατεθεί ούτε έχει κατατεθεί σε άλλη Υπηρεσία για λήψη ενίσχυσης και ότι θα προσκομισθεί στην περίπτωση ανεύρεσης.

β. Το στέλεχος του παραστατικού από το αρχείο που διατηρεί ο προμηθευτής ο οποίος βεβαιώνει επ' αυτού ότι αποτελεί ακριβές αντίγραφο του παραστατικού που τηρείται στο αρχείο του.

6.2.3 Σε περίπτωση κατά την οποία η προμήθεια επενδυτικών αγαθών γίνεται απευθείας από το εξωτερικό, απαιτείται να υποβληθούν:

α) Τα τιμολόγια πώλησης που έχουν εκδοθεί από τους οίκους του εξωτερικού και η επίσημη μετάφραση τους.

β) Τα εκάστοτε προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία φορολογικά και εμπορικά έγγραφα κατά περίπτωση σύμφωνα με το είδος του διακανονισμού και της διακίνησης (π.χ. δελτία αποστολής, ΑΠΥ μεταφορικών, φορτωτικές, ναύλος μεταφοράς, ασφάλιστρα μεταφοράς, B/L, CMR κ.λπ.).

γ) Αντίγραφο αποδεικτικών εξόφλησης των παραστατικών από τη μεσολαβούσα τράπεζα και εφόσον απαιτείται εκτελωνισμός (χώρες εκτός Ε.Ε.), αντίγραφο της σχετικής άδειας εκτελωνισμού. Σημειώνεται ότι για τιμολόγια που έχουν εκδοθεί στην Αγγλική γλώσσα δεν απαιτείται μετάφραση, εκτός αν αυτό ζητηθεί κατά την διάρκεια του διοικητικού ελέγχου.

6.2.4 Σε περίπτωση κατά την οποία η αγορά των επενδυτικών αγαθών πραγματοποιείται επί τόπου από τον δικαιούχο εντός χώρας της Ε.Ε. και η μεταφορά τους γίνεται με ίδια μέσα, απαιτείται η προσκόμιση τιμολογίου πώλησης του οίκου του εξωτερικού και αντίγραφο του σχετικού αποδεικτικού εξόφλησης. Για ποσά τιμολογίων άνω των 500 ευρώ απαιτείται και η προσκόμιση των σχετικών τραπεζικών παραστατικών.

6.2.5 Οι αποδείξεις λιανικής πώλησης γίνονται δεκτές μόνον εφόσον η αξία δεν υπερβαίνει τα 500 ευρώ προ ΦΠΑ. Συνοδεύονται απαραίτητως από δικαιολογητικό διακίνησης στο οποίο αναγράφεται ο αριθμός και η ημερομηνία έκδοσης της απόδειξης, τα πλήρη στοιχεία των συναλλασσομένων (ονοματεπώνυμο/επωνυμία, ΑΦΜ, Δ.Ο.Υ., ταχυδρομική διεύθυνση εκδότη και πελάτη) καθώς και η πλήρης περιγραφή του προϊόντος (είδος, τύπος, δυναμικότητα και σειριακό αριθμό).

6.2.6 Η καταβολή της στήριξης για την αμοιβή του συντάκτη γεωτεχνικού, τόσο για τη σύνταξη του φακέλου υποψηφιότητας όσο και για την παροχή τεχνικής στήριξης στον δικαιούχο, γίνεται κατόπιν της προσκόμισης α) του ιδιωτικού συμφωνητικού ανάθεσης των συγκεκριμένων εργασιών, β) των αντίστοιχων αποδείξεων παροχής υπηρεσιών και γ) των δικαιολογητικών εξόφλησής τους.

6.2.7 Η αίτηση για την καταβολή της στήριξης που αφορά στη δαπάνη τεχνικής στήριξης μπορεί να γίνεται σε κάθε δόση πληρωμής με την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει το $\frac{1}{3}$ της συγκεκριμένης συνολικής επιλέξιμης δαπάνης (όπως αυτή αναφέρεται στην οριστική απόφαση έγκρισης). Συνεπάγεται ότι στην περίπτωση που η αίτηση αφορά σε τελική αίτηση πληρωμής είναι επιλέξιμο το σύνολο της υπολειπόμενης επιλέξιμης δαπάνης.

6.2.8 Στην περίπτωση κατά την οποία η σύνταξη του φακέλου υποψηφιότητας ή/και η παροχή τεχνικής στήριξης γίνεται από μελετητή – γεωτεχνικό ο οποίος δεσμεύεται με σχέση εργασίας με μια εταιρεία είναι δυνατόν ο συμβαλλόμενος στο συμφωνητικό με τον υποψήφιο και ο εκδότης των σχετικών ΑΠΥ να είναι η εταιρεία αυτή με την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται η προαναφερθείσα σχέση εργασίας. Η τεκμηρίωση της σχέσης εξαρτημένης εργασίας που μπορεί να αφορά μισθωτούς αλλά και συνεργάτες ελεύθερους επαγγελματίες ή /και εταίρους εταιρειών γίνεται με βεβαίωση απασχόλησης από την εταιρεία – εργοδότη. Οι περιπτώσεις μη εξαρτημένης εργασίας, δηλαδή παροχής

υπηρεσιών τρίτων προς την εταιρεία η οποία συμβάλλεται με τον υποψήφιο δικαιούχο αποκλείονται.

- 6.2.9 Η καταβολή της στήριξης για εκπόνηση και παράδοση μελετών, εκτός της παραπάνω περίπτωσης 6.2.7, γίνεται με την προσκόμιση α) το ιδιωτικό συμφωνητικό ανάθεσης των συγκεκριμένων μελετών στο οποίο αναφέρονται οι όροι της ανάθεσης και τα παραδοτέα της μελέτης και β) οι αντίστοιχες αποδείξεις παροχής υπηρεσιών και των σχετικών δικαιολογητικών εξόφλησης. Τα παραδοτέα της μελέτης πρέπει να βρίσκονται στην εκμετάλλευση και να είναι διαθέσιμα κατά την παραλαβή των σχετικών επενδύσεων.
- 6.2.10 Τα έξοδα έκδοσης άδειας δόμησης, μελέτης και επίβλεψης του έργου τεκμηριώνονται με την εξοφλημένη Απόδειξη Παροχής Υπηρεσιών ή με το εξοφλημένο Τιμολόγιο Παροχής Υπηρεσιών του μηχανικού καθώς και τα αποδεικτικά καταβολής από τον δικαιούχο των εισφορών ΕΦΚΑ. Επισημαίνεται ότι οι εισφορές υπέρ τρίτων που καταβάλλουν οι δικαιούχοι για την έκδοση της άδειας δόμησης δεν περιλαμβάνονται στις επιλέξιμες δαπάνες. Για τις δαπάνες της παραγράφου αυτής δεν απαιτείται η υποβολή ιδιωτικού συμφωνητικού ανάθεσης των συγκεκριμένων εργασιών.
- 6.2.11 Όταν υποβάλλονται παραστατικά για την πιστοποίηση του οικονομικού αντικειμένου έργων γεωργικών κτιρίων και κατασκευών και το συνολικό ποσό των παραστατικών υπερβαίνει τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό της επένδυσης, ο δικαιούχος δύναται να εξαιρέσει από την υποβολή παραστατικά συνολικού ποσού ίσου με το ποσό της υπέρβασης της υλοποίησης με την προϋπόθεση ότι αυτά δεν αφορούν σε αμοιβές προσωπικού και ασφαλιστικές εισφορές.
- 6.2.12 Οι παρακρατούμενοι φόροι που υπολογίζονται επί των τιμολογίων παροχής υπηρεσιών ορισμένων ελευθέρων επαγγελματιών όπως και επί των τιμολογίων έργου των εργολάβων, αποδίδονται στο Δημόσιο από τον λήπτη της υπηρεσίας. Το τμήμα αυτό της αξίας των παραστατικών παροχής υπηρεσιών είναι επιλέξιμο για στήριξη με την προϋπόθεση ότι προσκομίζεται η δήλωση απόδοσης φόρου από τον δικαιούχο.

Παράδειγμα κατανόησης: Η παρακράτηση φόρου 20% για αμοιβές έχει εφαρμογή για ΑΠΥ ανεξαρτήτως ποσού. Ο παρακρατούμενος φόρος υπολογίζεται στην καθαρή αξία της ΑΠΥ, π.χ. για αμοιβή 1.000€ έχουμε:

$$1.000\text{€} \times 20\% \text{ παρακρατούμενος φόρος} = 200\text{€}$$

$$1.000\text{€} \times 24\% \text{ ΦΠΑ} = 240\text{€}.$$

Ο μελετητής εισπράττει $1.000\text{€} - 200\text{€} + 240\text{€} = 1.040\text{€}$ και ο δικαιούχος αποδίδει στην εφορία 200€ με την δήλωση απόδοσης φόρου.

Στο παραπάνω παράδειγμα το συνολικό επιλέξιμο ποσό για στήριξη είναι 1.000€ καθώς ο παρακρατούμενος φόρος 20% είναι προκαταβολή του φόρου εισοδήματος του μελετητή σύμφωνα με την αμοιβή που έχει λάβει.

6.3 Ειδικά δικαιολογητικά πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου έργων γεωργικών κτιρίων και κατασκευών, επιπλέον των γενικών δικαιολογητικών της παραγράφου 6.1., κατά τον τρόπο ανάθεσης /εκτέλεσης του έργου.

6.3.1 Αυτεπιστασία έργου (χωρίς ανάθεση σε εργολάβο).

1. Οι δαπάνες υλικών πιστοποιούνται με τα σχετικά τιμολόγια αγοράς και τα παραστατικά εξόφλησης τα οποία έχουν εκδοθεί στην επωνυμία του δικαιούχου.
2. Για τις περιπτώσεις απασχόλησης και αμοιβής εργατών γης από τον δικαιούχο, προσκομίζεται i) Ιδιωτικό συμφωνητικό για κάθε εργάτη, θεωρημένο για το γνήσιο της υπογραφής των συμβαλλομένων. Το ιδιωτικό συμφωνητικό, περιλαμβάνει οπωσδήποτε

τα στοιχεία των συμβαλλομένων (συμπεριλαμβανομένου και του ΑΜΚΑ του εργάτη), την ακριβή περιγραφή της εργασίας, τον τόπο και τον χρόνο απασχόλησης και την αξία της συναλλαγής και ii) Αντίτυπο καταβολής του εργόσημου για τον εργοδότη, συμπληρωμένο με τα στοιχεία του εργαζόμενου, την ημερομηνία πληρωμής και την υπογραφή του.

3. Για τις περιπτώσεις απασχόλησης και αμοιβής εργατοτεχνικού προσωπικού από τον δικαιούχο, προσκομίζεται i) Κατάσταση ημερομισθίων εργατοτεχνικού προσωπικού υπογεγραμμένη από τους εργαζόμενους και τον εργοδότη, ii) ηλεκτρονική εκτύπωση αναλυτικής περιοδικής δήλωσης οικοδομοτεχνικού έργου (ΑΠΔ) όπου ως κύριος του έργου αναγράφεται ο δικαιούχος και iii) Αντίγραφα παραστατικών πληρωμής εισφορών του ΕΦΚΑ για το συνολικό ποσό των εισφορών της ΑΠΔ οικοδομοτεχνικού έργου.

6.3.2 Ανάθεση εκτέλεσης του έργου σε εργολάβο.

1. Προσκομίζεται το σχετικό ιδιωτικό συμφωνητικό έργου το οποίο i) έχει κατατεθεί, σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία, ii) αφορά σε ολοκληρωμένο έργο ή σε ολοκληρωμένη διακριτή φάση του έργου, iii) περιγράφει αναλυτικά τις εργασίες που έχει συμφωνηθεί να γίνουν και τα υλικά που τυχόν θα χρησιμοποιηθούν και προσδιορίζει το κόστος ανά μέρος του έργου ή/και ανά διακριτή φάση καθώς και το συνολικό τίμημα, iv) ορίζει το χρονοδιάγραμμα του έργου (έναρξη, ενδιάμεσες παραδόσεις, ολοκλήρωση) και τον τρόπο εξόφλησης του εργολάβου (προκαταβολή, μερικές καταβολές, εξόφληση).
2. Προσκομίζονται φωτοαντίγραφα των τιμολογίων έργου (παραστατικά δαπάνης) τα οποία αναφέρουν τα στοιχεία του σχετικού ιδιωτικού συμφωνητικού και έχουν εκδοθεί σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία καθώς και τα σχετικά δικαιολογητικά με τα οποία αποδεικνύεται η εξόφληση των τιμολογίων έργου, συμπεριλαμβανομένων και των παρακρατούμενων φόρων.
3. Ανάλογα με τον τρόπο ανάθεσης του έργου από τον δικαιούχο στον εργολάβο, μπορεί να ορίζεται ότι το τίμημα το οποίο προβλέπεται στο ιδιωτικό συμφωνητικό, εκτός από την αμοιβή του εργολάβου περιλαμβάνει ή δεν περιλαμβάνει την αγορά των υλικών, την αμοιβή του εργατοτεχνικού προσωπικού, τις ασφαλιστικές εισφορές του προσωπικού και τις εργοδοτικές εισφορές.

α) Όταν στο συμφωνηθέν τίμημα δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες αγοράς υλικών αυτές είναι επιλέξιμες και είναι δυνατόν να ενισχυθούν ανεξάρτητα από το τίμημα του εργολαβικού συμφωνητικού και για τον σκοπό αυτό εφαρμόζονται τα οριζόμενα στις παραγράφους 6.1 και 6.2.

β) Όταν στο συμφωνηθέν τίμημα δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες του εργατοτεχνικού προσωπικού, αυτές είναι επιλέξιμες και είναι δυνατόν να ενισχυθούν ανεξάρτητα από το τίμημα του εργολαβικού συμφωνητικού και για τον σκοπό αυτό εφαρμόζονται τα οριζόμενα στις περιπτώσεις (β) και (γ) της παραγράφου 6.3.1.

γ) Όταν στο συμφωνηθέν τίμημα περιλαμβάνονται τα υλικά και οι αμοιβές του εργατοτεχνικού προσωπικού, επιλέξιμη προς στήριξη είναι μόνο η δαπάνη που πιστοποιείται με το τιμολόγιο έργου χωρίς να απαιτείται η προσκόμιση παραστατικών δαπάνης και διακίνησης και δικαιολογητικών εξόφλησης για την αγορά των υλικών, τις αμοιβές του προσωπικού και τις ασφαλιστικές εισφορές.

Επιλέξιμες δαπάνες προς ενίσχυση ανεξάρτητα από το τίμημα του εργολαβικού συμφωνητικού είναι το ποσό των εργοδοτικών εισφορών που έχει καταβληθεί από τον δικαιούχο στον ΕΦΚΑ. Για τον σκοπό αυτό προσκομίζεται η αναλυτική περιοδική δήλωση οικοδομοτεχνικού έργου (ΑΠΔ) όπου ως κύριος του έργου (κωδικός 4 ΑΠΔ) αναγράφεται ο δικαιούχος και τα αντίγραφα των παραστατικών πληρωμής εισφορών του ΕΦΚΑ με τα οποία έχουν καταβληθεί από τον δικαιούχο οι εργοδοτικές εισφορές της ΑΠΔ οικοδομοτεχνικού έργου (κωδικός 45 ΑΠΔ).

δ) Όταν στο συμφωνητικό αναφέρεται ρητώς ότι στο συμφωνηθέν τίμημα δεν συμπεριλαμβάνονται οι ασφαλιστικές εισφορές του εργατοτεχνικού προσωπικού, οι σχετικές δαπάνες είναι επιλέξιμες και είναι δυνατόν να ενισχυθούν ανεξάρτητα από το τίμημα του εργολαβικού συμφωνητικού. Για τον σκοπό αυτό προσκομίζεται η αναλυτική περιοδική δήλωση οικοδομοτεχνικού έργου (ΑΠΔ) όπου ως κύριος του έργου αναγράφεται ο δικαιούχος και τα αντίγραφα των παραστατικών πληρωμής εισφορών του ΕΦΚΑ με τα οποία έχουν καταβληθεί από τον δικαιούχο οι συνολικές εισφορές της ΑΠΔ οικοδομοτεχνικού έργου .

7. Δικαιολογητικά νόμιμης λειτουργίας εκμετάλλευσης και παραγωγικής ικανότητας κατά την ολοκλήρωση.

7.1 Κατά την υποβολή της τελικής αίτησης πληρωμής, οι δικαιούχοι πρέπει να υποβάλλουν κατά περίπτωση, τα εξής δικαιολογητικά ολοκλήρωσης:

7.1.1 Δικαιολογητικά που αφορούν στην νόμιμη λειτουργία της εκμετάλλευσης (Άδεια εγκατάστασης, άδεια λειτουργίας, άδεια παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού, μελισσοκομικό βιβλιάριο κ.λπ.).

7.1.2 Στην περίπτωση συστεγαζόμενης γεωργικής εκμετάλλευσης, τεχνική έκθεση, αρχιτεκτονικά σχέδια, άδειες εγκατάστασης και όποιο άλλο αποδεικτικό θεωρείται κατάλληλο για την τεκμηρίωση της λειτουργικής αυτοτέλειας.

7.1.3 Σε εκμεταλλεύσεις των οποίων το επενδυτικό σχέδιο προβλέπει την αγορά παρελκόμενων χωρίς ο δικαιούχος να κατέχει κατά την έγκριση ελκυστήρα, υποχρεούται να προσκομίσει στον τελευταίο φάκελο πληρωμής την σχετική άδεια κυκλοφορίας ελκυστήρα στο όνομά του εκτός αν αυτός έχει αποκτηθεί ως εγκεκριμένη δαπάνη του επενδυτικού σχεδίου και η άδεια έχει προσκομισθεί σε προγενέστερο αίτημα πληρωμής.

7.2 Στην περίπτωση όπου υπάρχει διαφοροποίηση στην υλοποίηση από το εγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο και χωρίς η διαφοροποίηση αυτή να έχει αποτελέσει αντικείμενο εγκεκριμένης τροποποίησης, υποβάλλεται τεχνική έκθεση του μελετητή, συνοδευόμενη από τα κατά περίπτωση δικαιολογητικά, με την οποία τεκμηριώνεται η ορθή υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου. Σε όλες τις περιπτώσεις η υλοποίηση κατά παρέκκλιση του εγκεκριμένου επενδυτικού σχεδίου γίνεται με ευθύνη του δικαιούχου.

8. Στην περίπτωση όπου κατά την έγκριση της αίτησης ενίσχυσης έχουν βαθμολογηθεί κάποια από τα κριτήρια που αφορούν στην μελλοντική κατάσταση με το αίτημα πληρωμής συνοποβάλλεται τεχνική έκθεση στην οποία τεκμηριώνεται ότι η βαθμολογία του δικαιούχου δεν διαμορφώνεται χαμηλότερα από τη βαθμολογία του πρώτου επιλαχόντα στην οικεία περιφέρεια.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Συντελεστές τυπικής απόδοσης
(Το παράρτημα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

Ζωική Παραγωγή

Κωδικός Συντελεστή Τυπικής Απόδοσης	Περιγραφή Προϊόντων για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων (Καν. 1166/2008 του Ευρ. Κοινοβουλίου και Καν. 1242/2008 της Επιτροπής)	Σταθμισμένοι Συντελεστές Τυπικής Απόδοσης (€ / Μονάδα*)	
C 1	Ιπποειδή (κάθε ηλικίας)	Ίπποι, ημίονοι και όνοι	358
C_2_1	Βοοειδή και βουβάλια ηλικίας κάτω του ενός (1) έτους	Αρσενικά και Θηλυκά	435
C_2_2	Βοοειδή και βουβάλια, ηλικίας ενός έτους και άνω, αλλά κάτω των δύο ετών	Αρσενικά	880
C_2_3	Βοοειδή και βουβάλια, ηλικίας ενός έτους και άνω αλλά κάτω των δύο ετών	Θηλυκά	619
C_2_4	Βοοειδή και βουβάλια ηλικίας δύο ετών και άνω	Αρσενικά	980
C_2_5	Θηλυκά βοοειδή και βουβάλια (δαμάλια) ηλικίας δύο ετών και άνω	Δαμάλεις για: α. εκτροφή β. πάχυνση	1.068
C_2_6	Αγελάδες και βουβάλια γαλακτοπαραγωγής		1.447
C_2_99	Άλλες αγελάδες και άλλα βουβάλια	Λοιπά βοοειδή που δεν αναφέρονται αλλού	351
C_3_1_1	Θηλυκά Προβατοειδή αναπαραγωγής		93
C_3_1_99	Λοιπά προβατοειδή	Οι τυπικές αποδόσεις των λοιπών προβατοειδών λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της συνολικής τυπικής απόδοσης της εκμετάλλευσης μόνο εάν στην εκμετάλλευση δεν υπάρχουν θηλυκά προβατοειδή αναπαραγωγής.	59
C_3_2_1	Θηλυκά Αιγοειδή αναπαραγωγής		83
C_3_2_99	Λοιπά αιγοειδή	Οι τυπικές αποδόσεις των λοιπών αιγοειδών λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της συνολικής τυπικής απόδοσης της εκμετάλλευσης μόνο εάν στην εκμετάλλευση δεν υπάρχουν θηλυκά αιγοειδή αναπαραγωγής.	56
C 4 1	Χοιρίδια	Αρσενικά και θηλυκά, βάρους ζώντος ζώου κάτω των 20 κιλών	67
C 4 2	Χοιρομητέρες αναπαραγωγής	Βάρους 50 κιλών και άνω	597
C_4_99	Λοιποί χοίροι	Βάρους ζώντος ζώου 20 κιλών και άνω (κάπροι, παχυνόμενοι χοίροι κ.α.)	220
C 5 1	Κοτόπουλα	Κρεατοπαραγωγής	398
C 5 2	Όρνιθες αυγοπαραγωγής	Περιλαμβάνονται και οι πετεινοί αναπαραγωγής	1.957
C_5_3	Λοιπά πουλερικά	Γάλι και γαλοπούλες, πάπιες, χήνες, στρουθοκάμηλοι, ορτύκια φασιανοί, περιστέρια, φραγκόκοτες κ.α.	1.457

Κωδικός Συντελεστή Τυπικής Απόδοσης	Περιγραφή Προϊόντων για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων (Καν. 1166/2008 του Ευρ. Κοινοβουλίου και Καν. 1242/2008 της Επιτροπής)	Σταθμισμένοι Συντελεστές Τυπικής Απόδοσης (€ / Μονάδα*)	
C_6	Κουνέλια, κονικλομητέρες αναπαραγωγής	Θηλυκά κουνέλια σε παραγωγική ηλικία και λοιπά κουνέλια για πάχυνση και παραγωγή κρέατος	63
C_7	Μέλισσες	Ευρωπαϊκές και εγχώριες κυψέλες μελισσών	74

(*) Μονάδες

α) Για τα προϊόντα ζωικής παραγωγής πλην πουλερικών, η κεφαλή ζώου (οι τυπικές αποδόσεις αναφέρονται στη δυναμικότητα της εκμετάλλευσης)

β) Για τα πουλερικά, τα 100 ζώα. Οι τυπικές αποδόσεις αναφέρονται στη δυναμικότητα της εκμετάλλευσης με εξαίρεση τα κοτόπουλα κρεατοπαραγωγής, που η τυπική απόδοση αναφέρεται στα παραγόμενα πουλερικά που προκύπτουν από το σύνολο έξι εκτροφών ανά έτος και όχι την δυναμικότητα – θέσεις ανά εκτροφή – της εκμετάλλευσης. **Παράδειγμα υπολογισμού τυπικής απόδοσης εκμετάλλευσης δυναμικότητας 20.000 θέσεων κοτόπουλων κρεατοπαραγωγής:** Τυπική Απόδοση = $(6 \cdot 20.000 \cdot 398) / 100 = 477.600 \text{€}$ ανά 100 κοτόπουλα.

γ) για τις μέλισσες, η κυψέλη

Φυτική Παραγωγή

Κωδικός Συντελεστή Τυπικής Απόδοσης	Περιγραφή Προϊόντων για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων (Καν. 1166/2008 του Ευρ. Κοινοβουλίου και Καν. 1242/2008 της Επιτροπής)	Σταθμισμένοι Συντελεστές Τυπικής Απόδοσης (€/Μονάδα*)	
B_1_1_1	Μαλακό και ημίσκληρο σιτάρι και όλυρα	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	411
B_1_1_2	Σκληρό σιτάρι	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	324
B_1_1_3	Σίκαλη (περιλαμβάνονται και τα μείγματα σπόρων-σμιγός)	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	281
B_1_1_4	Κριθάρι	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	364
B_1_1_5	Βρώμη	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	386
B_1_1_6	Αραβόσιτος για καρπό (αμιγής)	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	1.583
B_1_1_7	Ρύζι	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	1.569
B_1_1_99	Άλλα σιτηρά για παραγωγή καρπού (τритικάλε, σόργο, νταρί, φαλαρίδα, κεχρί κλπ.)	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	358
B_1_10	Φυτείες σποροπαραγωγής και σπορόφυτα	ΔΕΝ περιλαμβάνονται τα σιτηρά, όσπρια, πατάτες, ρύζι και φυτά για ελαιούχους σπόρους	4.027
B_1_11	Άλλες καλλιέργειες αρόσιμων εκτάσεων	Ξερά κρεμμύδια, ξερά σκόρδα, κοκκάρι, γλυκοπατάτα, κ.α.	3.727
B_1_12_1	Γαίες υπό αγρανάπωση	Χωρίς επιδοτήσεις	103
B_1_12_2	Γαίες υπό αγρανάπωση	Για τις οποίες καταβάλλονται επιδοτήσεις	140
B_1_2_1	Όσπρια για ξηρό καρπό (περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά): α. Βρώσιμα όσπρια και μείγματα βρώσιμων οσπρίων με σιτηρά (φασόλια με αραβόσιτο) και μεταξύ τους, β. Κτηνοτροφικά όσπρια (περιλαμβάνονται και συγκαλλιέργειες οσπρίων μεταξύ τους, καθώς και όσπρια αμιγούς καλλιέργειας)	Μπιζέλια, φασόλια, κουκιά, φούλια και γλυκά λούπινα	1.834
B_1_2_2	Όσπρια για ξηρό καρπό (περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά): α. Βρώσιμα όσπρια και μείγματα βρώσιμων οσπρίων με σιτηρά και μεταξύ τους, β. Κτηνοτροφικά όσπρια (περιλαμβάνονται και συγκαλλιέργειες οσπρίων μεταξύ τους, καθώς και όσπρια αμιγούς καλλιέργειας)	Φακές, Ρεβίθια, Αρακάς, Λαθούρια και άλλα πρωτεϊνούχα φυτά	1.886
B_1_3	Γεώμηλα	Περιλαμβάνονται οι πρώιμες πατάτες και ο πατατόσπορος: α. Ανοιξιάτικες β. Καλοκαιρινές γ. Φθινοπωρινές και χειμερινές	9.177
B_1_4	Ζαχαρότευτλα	ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά.	2.591

Κωδικός Συντελεστή Τυπικής Απόδοσης	Περιγραφή Προϊόντων για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων (Καν. 1166/2008 του Ευρ. Κοινοβουλίου και Καν. 1242/2008 της Επιτροπής)		Σταθμισμένοι Συντελεστές Τυπικής Απόδοσης (€/Μονάδα*)
B_1_5	Κτηνοτροφικά φυτά με ριζώματα, βολβούς, ή κονδύλους, κ.λπ. και κτηνοτροφικά λάχανα	Κτηνοτροφικά τεύτλα, γλυκοπατάτες ζωτροφής, κολοκάσι, καρότα ζωτροφής, γογγύλια ζωτροφής, λάχανα και λαχανίδες για ζωτροφή. ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά.	105
B_1_6_1	Καπνός	ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής	5.735
B_1_6_11	Άλλα κλωστικά (ινώδη) φυτά	Γιούτα, αγαύη κλπ. ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής.	1.115
B_1_6_12	Αρωματικά, φαρμακευτικά και αρτυματικά φυτά	Χαμομήλι, κύμινο, λεβάντα, μαντζουράνα, μέντα, κρίκος, φασκόμηλο, ρίγανη, γλυκάνισος, πιπεριές για κόκκινο πιπέρι, δίκταμο, αλόη κλπ. ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής.	9.500
B_1_6_3	Βαμβάκι	ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής	1.516
B_1_6_4	Ελαιούχα φυτά και σπόροι / Ελαιοκράμβη και αγριογογγύλη	Περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά	1.261
B_1_6_5	Ελαιούχα φυτά και σπόροι / Ηλιάνθος	Περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά	1.314
B_1_6_6	Ελαιούχα φυτά και σπόροι / Σόγια	Περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά	1.305
B_1_6_8	Άλλα ελαιούχα φυτά και σπόροι	Σουσάμι, αραχίδα, σινάπι κλπ. Περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά.	1.287
B_1_6_9	Κλωστικά (ινώδη) φυτά / κλωστικό λινάρι	ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής	1.236
B_1_6_99	Άλλα βιομηχανικά φυτά που δεν αναφέρονται αλλού	Κολοκύθια για πασατέμπο, σόργο για σκούπες, ζαχαροκάλαμο, μη κλωστικό λινάρι, λούφα, στέβια κλπ. ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής.	1.261
B_1_7_1_1	Νωπά λαχανικά, πεπονοειδή, φράουλες / καλλιέργειες ανοικτού αγρού (μεγάλης έκτασης)	Εφαρμόζεται σύστημα αμειψισποράς με άλλες αροτραίες καλλιέργειες και συνήθως τα προϊόντα προορίζονται για βιομηχανική επεξεργασία. Πεπόνια, καρπούζια, βιομηχανική τομάτα, γλυκό καλαμπόκι κ.α.	7.525
B_1_7_1_2	Νωπά λαχανικά, πεπονοειδή, φράουλες / καλλιέργειες κηπευτικής μορφής (μικρής έκτασης)	Εφαρμόζεται η εναλλαγή καλλιεργειών με άλλες κηπευτικές καλλιέργειες. Μελιτζάνες, τομάτες, πιπεριές, χλωρά φασόλια, μπάμιες, φράουλες, σπαράγγια κ.α.	11.775
B_1_7_2	Νωπά λαχανικά, πεπονοειδή, φράουλες / καλλιέργειες σε θερμοκήπια ή άλλα προσπελάσιμα στέγαστρα		68.926

Κωδικός Συντελεστή Τυπικής Απόδοσης	Περιγραφή Προϊόντων για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων (Καν. 1166/2008 του Ευρ. Κοινοβουλίου και Καν. 1242/2008 της Επιτροπής)	Σταθμισμένοι Συντελεστές Τυπικής Απόδοσης (€/Μονάδα*)	
B_1_8_1	Άνθη και καλλωπιστικά φυτά στο ύπαιθρο	Λουλούδια, βολβοί, καλλωπιστικοί θάμνοι κ.α. ΔΕΝ περιλαμβάνονται τα φυτώρια.	44.409
B_1_8_2	Άνθη και καλλωπιστικά φυτά σε θερμοκήπια ή άλλα προσπελάσιμα στέγαστρα	Λουλούδια, βολβοί, καλλωπιστικοί θάμνοι κ.α. ΔΕΝ περιλαμβάνονται τα φυτώρια.	138.656
B_1_9_1	Καλλιέργειες κτηνοτροφικών φυτών- Πολυετείς καλ/γείες χλωρών φυτών που διαρκούν περισσότερο από ένα (1) έτος και λιγότερο από πέντε (5) έτη.	Προσωρινές χορτολιβαδικές εκτάσεις σπαρμένες με μηδική, λοιπά πολυετή τριφύλλια και λειμώνες.	2.286
B_1_9_2_1	Χλωρός αραβόσιτος	Προορίζεται για ζωοτροφή ή ενσίρωση	1.487
B_1_9_2_2	Κτηνοτροφικά ψυχανθή που συγκομίζονται χλωρά	Φακές, μπιζέλια, τριφύλλια, μηδική, βίκος, λαθούρια, λούπινα, μείγματα ψυχανθών κ.α.	1.474
B_1_9_2_99	Άλλα κτηνοτροφικά φυτά που συγκομίζονται χλωρά και δεν αναφέρονται αλλού	Σιτηρά, ετήσιο σόργο, σόγια, ελαιοκράμβη κ.α.	1.382
B_2	Οικογενειακοί λαχανόκηποι	Μέχρι ένα (1) στρέμμα με λαχανικά, οπωροφόρα δένδρα και αμπέλια, κυρίως, για χρήση από την οικογένεια του κατόχου και όχι για πώληση.	142
B_3_1	Βοσκότοποι και λιβάδια	Εξαιρούνται οι άγονοι βοσκότοποι. Η τιμή αφορά έκταση χωρίς να εξετάζεται το ποσοστό αξιοποίησης λόγω κάλυψης από δασικά είδη κ.λπ.	105
B_3_2	Άγονοι βοσκότοποι	Η τιμή αφορά έκταση χωρίς να εξετάζεται το ποσοστό αξιοποίησης λόγω κάλυψης από δασικά είδη κ.λπ.	105
B_3_3	Μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι	Μη χρησιμοποιούμενα, πλέον, για παραγωγικούς σκοπούς, αλλά είναι επιλέξιμα για ενισχύσεις. Η τιμή αφορά έκταση χωρίς να εξετάζεται το ποσοστό αξιοποίησης λόγω κάλυψης από δασικά είδη κ.λπ.	141
B_4_1_1_1	Φυτείες οπωροφόρων δέντρων και θάμνοι νωπών φρούτων εύκρατης προέλευσης	α. Πυρηνόκαρπα: Ροδακινιές, Βερυκοκιές, Κερασιές, Κορομηλιές, Δαμασκηνιές, Βυσσινιές, Νεκταρινιές κ.α. β. Μηλοειδή: Μηλιές, Αχλαδιές, Κυδωνιές κ.α. γ. Λοιπά δένδρα και θάμνοι νωπών φρούτων: Μουσμουλιές, Συκιές, Μουριές, Ροδιές, Φραγκοσυκιές, Σμέουρα, Μύρτιλλο, Βατόμουρα, Γκότζι μπερί, Αρώνια, Κρανιά, Φυσαλίδα κ.α.	6.750
B_4_1_1_2	Φυτείες οπωροφόρων δέντρων υποτροπικής προέλευσης	α. Ακτινίδια β. Λοιπά: Μπανανιές υπαίθριες, Αβοκάντο κ.α.	5.238
B_4_1_3	Καρποί με κέλυφος	Αμυγδαλιές, Καρυδιές, Καστανιές, Φυστικές (Αιγίνης), Φουντουκιές, Λεπτοκαρυές κ.α.	5.057

Κωδικός Συντελεστή Τυπικής Απόδοσης	Περιγραφή Προϊόντων για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων (Καν. 1166/2008 του Ευρ. Κοινοβουλίου και Καν. 1242/2008 της Επιτροπής)	Σταθμισμένοι Συντελεστές Τυπικής Απόδοσης (€ / Μονάδα*)	
B 4 2	Εσπεριδοειδόνες	Πορτοκαλιές, Λεμονιές, Μανταρινιές, Νερατζιές, Κιτριές, Γκρέιπφρουτ, Περγαμόντο, Φράπες, Κουμουάτ κ.α.	5.135
B 4 3 1	Ελαιώνες που ο καρπός τους προορίζεται συνήθως για επιτραπέζια χρήση	Ελαιώνες που συνήθως παράγουν επιτραπέζιες ελιές	2.953
B 4 3 2	Ελαιώνες που ο καρπός τους προορίζεται συνήθως για ελαιοποίηση	Ελαιώνες που συνήθως παράγουν ελιές για λάδι	1.882
B_4_4_1	Αμπελώνες που τα προϊόντα τους προορίζονται συνήθως για οίνους ποιότητας (ονομασίας προελεύσεως και ελεγχόμενης ποιότητας)	Αμπελώνες, οι οποίοι συνήθως παράγουν οίνους ποιότητας (ΠΟΠ, ΠΓΕ)	7.066
B 4 4 2	Αμπελώνες που τα προϊόντα τους προορίζονται συνήθως για λοιπούς οίνους	Αμπελώνες, οι οποίοι συνήθως παράγουν άλλους οίνους	6.868
B_4_4_3	Αμπελώνες που τα προϊόντα τους προορίζονται συνήθως για επιτραπέζια σταφύλια	Επιτραπέζια σταφύλια	9.612
B 4 4 4	Σταφίδες	Ξερή σουλτανίνα ή κορινθιακή	4.606
B_4_5	Φυτόρια	α. Καρποφόρων δένδρων β. Αμπελιών γ. Διακοσμητικών φυτών δ. Δασικών δέντρων κ.α.	52.170
B_4_6	Άλλες μόνιμες καλλιέργειες	α. Λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες (Χαρουπιές, Σχίνος κ.α.) β. Άλλες πολυετείς (μόνιμες) φυτείες (βουρλότοποι, καλαμώνες, λυγαριές της εκμετάλλευσης, ιτιές, ινδικοί κάλαμοι, καλάμια μπαμπού κ.α.) γ. Χριστουγεννιάτικα δένδρα	1.859
B 4 7	Μόνιμες καλλιέργειες σε θερμοκήπια	Μπανανιές κ.α.	32.062
B 6 1	Μανιτάρια	Μανιτάρια εντός θαλάμου	10.814

(*) Μονάδες

α) για τα προϊόντα φυτικής παραγωγής, το εκτάριο

β) για τα μανιτάρια τα 100τ.μ. θαλάμου για 7 συγκομιδές / έτος

Φυτική Παραγωγή, Καλλιέργειες στις οποίες ο υπολογισμός της τυπικής απόδοσης έχει γίνει με ισοδύναμο τρόπο	
Περιγραφή Προϊόντων για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων	Τυπική απόδοση ανά εκτάριο
Εκτροφή σαλιγκαριών ανοικτού τύπου	16.260
Κινόα	4.500
Μανιτάρια Τρούφα	19.250
Μαστιχόδεντρα	9.000
Μαστιχόδεντρα εξαίρεση	9.000
Τριανταφυλλιά για παραγωγή ροδέλαιου	12.000

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

(Το παράρτημα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΚΛΟΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΕΛΚΥΣΤΗΡΑ

Η υποδύναμη και το είδος του ελκυστήρα για τις ανάγκες της εκμετάλλευσης προσδιορίζονται με την βοήθεια του αλγορίθμου TEMPORAL ENERGY REQUIREMENT SATISFACTION (TEReS) ο οποίος αναπτύχθηκε από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών για τις ανάγκες του προγράμματος και έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα www.agrotikianaptixi.gr.

Για την ανάπτυξη του αλγορίθμου έχει ληφθεί υπόψη το είδος της καλλιέργειας, η έκτασή της και το κόστος εγκαιρότητας των επεμβάσεων. Για το τελευταίο συγκεντρώθηκαν δεδομένα που αφορούσαν το είδος της καλλιέργειας, την ποικιλία και τα μετεωρολογικά στοιχεία της περιοχής ώστε να υπολογιστούν οι ημέρες υστέρησης κάθε εργασίας. Κατά συνέπεια για τον υπολογισμό της απαιτούμενης ισχύος γεωργικών ελκυστήρων για την κάλυψη των πραγματικών αναγκών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων λαμβάνονται επίσης υπόψη οι εποχιακές ενεργειακές απαιτήσεις και το διαθέσιμο χρονικό διάστημα για την εξασφάλιση αυτών.

Με βάση τον ανωτέρω αλγόριθμο σχεδιάστηκε λογισμικό (TEReS) για την εκτίμηση της απαραίτητης ισχύος των ελκυστήρων η οποία βασίζεται στην κάλυψη των πραγματικών ενεργειακών αναγκών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Για λόγους εύρεσης του κατάλληλου ελκυστήρα υπό τις συνθήκες της αγοράς μηχανημάτων, οι υποδυνάμεις που προκύπτουν από τη χρήση του αλγορίθμου ή του κατωτέρω πίνακα μπορεί να προσαυξάνονται μέχρι και 10 ίππους.

Είναι δυνατή η ενίσχυση ενός μόνο ελκυστήρα για το σύνολο του επενδυτικού σχεδίου. Κατά παρέκκλιση του ανωτέρω αλγορίθμου, είναι δυνατή η ενίσχυση ελκυστήρα με τις εξής προϋποθέσεις:

Επενδυτικές Δαπάνες	Ποσότητα	Περιορισμός στη μελλοντική κατάσταση	Δυναμικότητα
Ελκυστήρας	1	Καλλιέργεια μαστίχας σε έκταση τουλάχιστον 20 στρεμμάτων	έως 50 hp
	1	Καλλιέργεια δενδρωδών καλλιεργειών ή/και αμπελώνων ή/και κηπευτικών ή/και αρωματικών φυτών σε έκταση τουλάχιστον 35 στρεμμάτων	έως 70 hp
	1	Καλλιέργεια δενδρωδών καλλιεργειών ή/και αμπελώνων ή/και κηπευτικών ή/και αρωματικών φυτών σε έκταση τουλάχιστον 60 στρεμμάτων	έως 80 hp
	1	Καλλιέργειες σε έκταση τουλάχιστον 100 στρεμμάτων	έως 80 hp
	1	Εκτροφή τουλάχιστον: 150 θηλυκών αιγοπροβάτων άνω του έτους σε ορεινές περιοχές (Οδηγία 85/148) ή 300 θηλυκών αιγοπροβάτων άνω του έτους στην υπόλοιπη χώρα ή 80 MMZ βοοειδών ή 100 χοιρομητέρων	έως 70* hp.

*Εξαίρεση για τη βοοτροφία και την αιγοπροβατοτροφία: Στην περίπτωση όπου η εκμετάλλευση κατέχει ή θα κατέχει μη αυτοκινούμενο ενσιροδιανομέα, είναι δυνατή η αιτιολόγηση αγοράς ελκυστήρα υποδύναμης ανάλογης των προδιαγραφών λειτουργίας του ενσιροδιανομέα και μέχρι 90 ίππων η οποία για λόγους εύρεσης του κατάλληλου ελκυστήρα υπό τις συνθήκες της αγοράς μηχανημάτων μπορεί να προσαυξάνεται μέχρι και 10 ίππους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

(Το παράρτημα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ/ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΩΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ.

Πίνακας 4.1. Αμελκτικές μηχανές αιγοπροβάτων.

Οι τιμές του πίνακα 4.1 καθορίζουν τα μέγιστα επιλέξιμα μεγέθη και όχι τα μέγιστα επιτρεπόμενα μεγέθη.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ(**)	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)
100 έως 200	9	18	Διαδοχικής Παγίδευσης	50 + 15
	12	12		35 + 15
	12	24	Παγίδα Παλινδρομική	60 + 15
	15	30	Παγίδα Ταχείας Εξόδου	75 + 20
	16	32		75 + 20
	18	18		50 + 15
201 έως 250	12	24	Διαδοχικής Παγίδευσης	60 + 15
	15	30		75 + 20
	16	32	Παγίδα Παλινδρομική	75 + 20
	18	18	Παγίδα Ταχείας Εξόδου	50 + 15
	18	36		100 + 20
	24	24		60 + 15

(*) Εμβαδόν (σε τ.μ.): Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου τ.μ. και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ(**)	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)
251 έως 300	12	24	Διαδοχικής Παγίδευσης Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου	60 + 15
	15	30		75 + 20
	16	32		75 + 20
	18	18		50 + 15
	18	36		100 + 20
	24	24		60 + 15
	24	48		96 + 20
	30	30		75 + 20
	32	32		75 + 20
	18	18		Περιστροφική
	24	24	40 + 20	
	30	30	64 + 20	
	32	32	64 + 20	
	301 έως 400	12	24	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου
18		36	100 + 20	
24		24	60 + 15	
24		48	96 + 20	
30		30	75 + 20	
32		32	75 + 20	
18		18	Περιστροφική	36 + 20
24		24		40 + 20
30		30		64 + 20
32		32		64 + 20
36		36		76 + 20

(*) Εμβαδόν (σε τ.μ.): Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου τ.μ. και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ(**)	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)
401 έως 500	12	24	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου	60 + 15
	24	24		60 + 20
	30	30		75 + 20
	32	32		75 + 20
	36	36		100 + 20
	24	48		96 + 20
	48	48	96 + 20	
	24	24	Περιστροφική	40 + 20
	30	30		64 + 20
	32	32		64 + 20
	36	36		96 + 20
	48	48		100 + 20
	501 έως 550	30	30	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου
32		32	75 + 20	
36		36	96 + 20	
48		48	100 + 20	
24		24	Περιστροφική	40 + 20
30		30		64 + 20
32		32		64 + 20
36		36		76 + 20
48		48		100 + 20
60		60		120 + 20

(*) Εμβαδόν (σε τ.μ.): Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου τ.μ. και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ(**)	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)
551 έως 600	36	36	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου	96 + 20
	48	48		100 + 20
	30	30	Περιστροφική	64 + 20
	32	32		64 + 20
	36	36		64 + 20
	48	48		100 + 20
	60	60		120 + 20
601 έως 800	48	48	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου	96 + 20
	64	64		120 + 20
	30	30	Περιστροφική	64 + 20
	32	32		75 + 20
	36	36		96 + 20
	48	48		100 + 20
	60	60		120 + 20
	72	72		130 + 30
Άνω των 801	48	48	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου	100 + 20
	64	64		120 + 20
	72	72		135 + 20
	80	80		140 + 30
	96	96		165 + 30
	48	48	Περιστροφική	100 + 20
	60	60		120 + 20
	72	72		130 + 30
	80	80		140+30
	120	120		250+50

(*) Εμβαδόν (σε τ.μ.): Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου τ.μ. και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

Πίνακας 4.2. Συμπληρωματικά στοιχεία του Πίνακα 4.1 για τα νησιά εκτός Κρήτης και Εύβοιας

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ(**)	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)
501 έως 600	18	18	Περιστροφική	36 + 20	Άνω των 801	18	18	Περιστροφική	36 + 20
	12	24	Παγίδα: Γρήγορης διαφυγής / Παλινδρομική / Διαδοχικής παγίδευσης	60 + 15		24	24		40 + 20
	24	24		60 + 15		30	30		64 + 20
	24	48		96 + 20		32	32		64 + 20
601 έως 800	18	18	Κυκλική	36 + 20	36	36	Παγίδα: Γρήγορης διαφυγής / Παλινδρομική / Διαδοχικής παγίδευσης	64 + 20	
	24	24		40 + 20	12	24		60 + 15	
	12	24	Παγίδα: Γρήγορης διαφυγής / Παλινδρομική / Διαδοχικής παγίδευσης	60 + 15	24	24		60 + 20	
	24	24		60 + 20	24	48		96 + 20	
	24	48		96 + 20					

(*) Εμβαδόν: Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αποκλειστικά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

Πίνακας 4.3. Συστήματα αυτόματης γαλουχίας αιγοπροβάτων

A. Μη αυτοκαθαριζόμενες μηχανές γαλουχίας			B. Αυτοκαθαριζόμενες μηχανές γαλουχίας		
Δυναμικότητα Εκτροφής (αριθμός ενήλικων θηλυκών*)		Αριθμός Μηχανών (τεμάχια)	Δυναμικότητα Εκτροφής (αριθμός ενήλικων θηλυκών*)		Αριθμός Μηχανών (τεμάχια)
από	έως		από	έως	
100	166	1	100	233	1
167	333	2	234	467	2
334	501	3	468	701	3
502	668	4	702	και άνω	4
669	και άνω	5			

(*)Είναι ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

Πίνακας 4.4. Παγολεκάνες αιγοπροβάτων.

Δυναμικότητα Εκτροφής (αριθμός ενήλικων θηλυκών*)		Συνολική Χωρητικότητα (λίτρα)
από	έως	
100	158	300
159	210	400
211	263	500
264	316	600
317	368	700
369	421	800
422	473	900
474	και άνω	1000**

(*)Είναι ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

(**) Για μεγαλύτερη δυναμικότητα από αυτήν των 474 ενήλικων θηλυκών προβάτων μπορεί να υποβάλλεται μελέτη που να αποδεικνύει αναγκαιότητα υπέρβασης της χωρητικότητας των 1000 λίτρων.

Πίνακας 4.5. Λοιπές Επενδύσεις Αιγοπροβατοτροφίας

Επενδυτικές Δαπάνες	Ποσότητα	Δυναμικότητα
Πλατφόρμα για εγκατάσταση κινητής αμελκτικής μηχανής	1 πλατφόρμα	9 έως 36 αμελκτικές μονάδες
		9 έως 36 θέσεις

Πίνακας 4.6. Ελκυστήρες και αποθήκες μηχανημάτων

Επενδυτικές Δαπάνες	Ποσότητα	Παραγωγική ικανότητα κατά την ολοκλήρωση	Δυναμικότητα επένδυσης
Αποθήκες οι οποίες προορίζονται για την αποθήκευση γεωργικών μηχανημάτων, εργαλείων και εξοπλισμού εκτός του μελισσοκομικού	Μία ή περισσότερες	-----	Έως 100 τ.μ. συνολικά

Πίνακας 4.7. Μελισσοκομικά Αυτοκίνητα Φ.Ι.Χ.

Επενδυτικές Δαπάνες	Ποσότητα	Παραγωγική ικανότητα κατά την ολοκλήρωση (μελισσοσμήνη)	Δυναμικότητα επένδυσης
Μελισσοκομικά Αυτοκίνητα Φ.Ι.Χ. ²	1	από 200 και άνω	έως 8 τόνοι
	1	από 400 και άνω	έως 12 τόνοι
	1	από 600 και άνω	έως 15 τόνοι

² Δαπάνες για αγορά μελισσοκομικού αυτοκινήτου με μέγιστη αποδεκτή μάζα φορτωμένου οχήματος κάτω των 3,5 τόνων δεν είναι επιλέξιμες.

Πίνακας 4.8. Κτιριακές εγκαταστάσεις μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων

Επενδυτικές Δαπάνες	Ποσότητα	Παραγωγική ικανότητα κατά την ολοκλήρωση (μελισσοσμήνη)	Δυναμικότητα επένδυσης
Κτιριακές εγκαταστάσεις στις οποίες περιλαμβάνονται τα εξής: α) Χώρος εξαγωγής μελιού, β) Μελισσοκομική αποθήκη, γ) Χώρος εξυπηρέτησης προσωπικού (έως 25 τ.μ.)	1	μέχρι και 250	έως 100 τ.μ.
	1	άνω των 250	Επιπλέον 0,5 τ.μ. ανά κυψέλη

Α) Περίπτωση εκμετάλλευσης 80 κυψελών κατά την ολοκλήρωση: Κατασκευή μέχρι 100 τ.μ. χώρου εξαγωγής μελιού και μελισσοκομικής αποθήκης.

Β) Περίπτωση εκμετάλλευσης 440 κυψελών κατά την ολοκλήρωση: Κατασκευή μέχρι 195 τ.μ. χώρου εξαγωγής μελιού και μελισσοκομικής αποθήκης (100 τ.μ. + (440 κυψέλες - 250 κυψέλες) × 0,5 τ.μ./κυψέλη επιπλέον των 250= 100 τ.μ. + 95 τ.μ.=195 τ.μ).

Πίνακας 4.9. Λοιπές επενδύσεις διαχείρισης αποβλήτων

Επενδυτικές Δαπάνες	Δυναμικότητα επένδυσης
Αποτεφρωτήρας με μετακαυστήρα μόνο για πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις	Τροφοδοσία αποβλήτου έως και 50 κιλ/ώρα

Πίνακας 4.10. Χορτοδετικές μηχανές ή ρυμούλκες με διάταξη αυτοφόρτωσης

Επενδυτικές Δαπάνες	Γεωγραφικός Περιορισμός	Ποσότητα	Ελάχιστη παραγωγική ικανότητα τόσο κατά την υφιστάμενη όσο και κατά την μελλοντική κατάσταση
Χορτοδετικές μηχανές αξίας μεγαλύτερης των 20.000 ευρώ ή ρυμούλκες με διάταξη αυτοφόρτωσης.	Στην ηπειρωτική Χώρα, στην Εύβοια και στην Κρήτη	1	200 στρέμματα σανοδοτικών φυτών ή/και αροτραίων
	Στην υπόλοιπη χώρα	1	100 στρέμματα σανοδοτικών φυτών ή/και αροτραίων
	Σε όλη την Χώρα	1	500 τ.μ. κλειστών θαλάμων καλλιέργειας μανιταριών
	Σε όλη την Χώρα	1	60 MMZ

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5: ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΛΗΡΟΥΝ ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ**

(Το παράρτημα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

**Επενδύσεις στην ζωική παραγωγή - Κοινοτικά πρότυπα υγιεινής και καλής
διαβίωσης των ζώων**

5.1 Γενικά πρότυπα που πρέπει να τηρούν οι υφιστάμενες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις

Σύμφωνα με το Π.Δ. 374 (Φ.Ε.Κ. 251/Α/22-10-2001) περί της προστασίας των ζώων στα εκτροφεία, σε κάθε κτηνοτροφική εκμετάλλευση, πρέπει :

α) Να υπάρχει ελευθερία κινήσεων των ζώων και σε περίπτωση περιορισμού τους, να υπάρχει επαρκής χώρος για τις φυσιολογικές ανάγκες τους και τις ανάγκες συμπεριφοράς τους.

β) Τα υλικά και ο εξοπλισμός με τα οποία έρχονται σε επαφή τα ζώα πρέπει να μην είναι επιβλαβή γι' αυτά.

γ) Να εξασφαλίζονται κατάλληλη θερμοκρασία, υγρασία και φωτισμός.

Τα πιο πάνω πρότυπα δεν εφαρμόζονται στην μελισσοκομία, σηροτροφία και σαλιγκαροτροφία.

5.2 Ειδικά πρότυπα βουστασιών πάχυνσης μόσχων (υποχρεωτική εφαρμογή από 31/12/2006)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και σύμφωνα με την Οδηγία 2008/119/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής για τη θέσπιση στοιχειωδών κανόνων για την προστασία των μόσχων στις εκτροφές και το Π.Δ. 179/89 (Φ.Ε.Κ. 133/Α/19-6-1998) σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 91/629/Ε.Ο.Κ. και 97/2/Ε.Κ. του Συμβουλίου και εκτέλεση της απόφασης 97/182/Ε.Κ. της Επιτροπής, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

Περιορισμός μόσχου σε ατομικό κλωβό μετά την ηλικία των 8 εβδομάδων	απαγορεύεται
Τοιχώματα ατομικού κλωβού (μέχρι 8 ^{ης} εβδομάδας)	διάτρητα
Πλάτος ατομικού κλωβού ή θέσεως / ύψος ακρωμίου	τουλάχιστον 1 μ.
Μήκος ατομικού κλωβού / μήκος μόσχου	τουλάχιστον 1,1 μ.
Σε ομαδικό σταβλισμό, διαθέσιμος ελεύθερος χώρος ανά μόσχο έως 150 χγρ. Ζ.Β.	1,5 τ.μ.
Σε ομαδικό σταβλισμό, διαθέσιμος ελεύθερος χώρος ανά μόσχο με Ζ.Β. μεταξύ 150 και 220 χγρ.	1,7 τ.μ.
Σε ομαδικό σταβλισμό, διαθέσιμος ελεύθερος χώρος ανά μόσχο με Ζ.Β. άνω των 220 χγρ. και μέχρι 6 μηνών	1,8 τ.μ.

5.3 Ειδικά πρότυπα χοιροτροφείων (υποχρεωτική εφαρμογή από 1/1/2013)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και σύμφωνα με την Οδηγία 2008/120/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Π.Δ. 215/03 (Φ.Ε.Κ. 181/Α/2-7-2003) περί κανόνων που διέπουν την προστασία των χοίρων, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 91/630/Ε.Ο.Κ. όπως τροποποιήθηκε με τις οδηγίες 2001/88/Ε.Κ. του Συμβουλίου και 2001/93/Ε.Κ. της Επιτροπής και κατάργηση του Π.Δ. 139/1995, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΩΡΟΣ ΔΑΠΕΔΟΥ			
Κατά κατηγορία ζώων (απογαλακτισμένοι χοίρος ή χοίροι αναπαραγωγής)		ελάχιστο συνολικό δάπεδο σε τ.μ. ανά ζώο	ελάχιστο συμπαγές δάπεδο σε τ.μ. ανά ζώο
0-10 χγρ. ΖΒ		0,15	-
10-20 χγρ. ΖΒ		0,20	-
20-30 χγρ. ΖΒ		0,30	-
30-50 χγρ. ΖΒ		0,40	-
50-85 χγρ. ΖΒ		0,55	-
85-110 χγρ. ΖΒ		0,65	-
110 χγρ. ΖΒ		1,00	-
Πρόσδεση ζώων		Απαγορεύεται	
	Αριθμός ζώων στην ομάδα	Ελάχιστο συνολικό δάπεδο τ.μ./ζώο	Ελάχιστο συμπαγές δάπεδο* τ.μ./ζώο
Μικρές θηλυκές μετά την οχεία σε ομάδες	6-40	1,64	0,95
	<6	1,80	0,95
	40<	1,48	0,95
Χοιρομητέρες σε ομάδες	6-40	2,25	1,30
	<6	2,475	1,30
	40<	2,025	1,30
Κάπροι ατομικά κελιά		6	-
Κάπροι ατομικά κελιά και χώρος οχείας		10	-
Θηλυκά: Χρήση ομαδικών κελιών από την 4 ^η εβδομάδα μετά την οχεία και την 1 ^η εβδομάδα προ του τοκετού	Υποχρεωτικά		
	Αριθμός ζώων στην ομάδα	Ελάχιστο μήκος μικρής διάστασης κελιού	
	Μέχρι και 5 ζώα ανά ομάδα	2,40 μ.	
6 ή και περισσότερα ζώα ανά ομάδα	2,80 μ.		
* Max 15 % του δαπέδου προορίζεται για τα ανοίγματα αποχέτευσης.			

ΣΧΑΡΩΤΑ ΔΑΠΕΔΑ ΑΠΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ		
Κατηγορία ζώων	Ελάχιστο πλάτος δοκίδων	Μέγιστο πλάτος διακένων
Χοιρίδια	50 χιλιοστά	11 χιλιοστά
Απογαλακτισμένα	50 χιλιοστά	14 χιλιοστά
Χοίροι αναπαραγωγής	80 χιλιοστά	18 χιλιοστά
Θηλυκά μετά την οχεία	80 χιλιοστά	20 χιλιοστά

5.4 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων συμβατικής παραγωγής κρέατος (Broilers - υποχρεωτική εφαρμογή από 30/6/2010)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1, σύμφωνα με την 283329/2-12-2010 Κ.Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 1940/Β'/14-12-2010), σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2007/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 28/6/2007 σχετικά με τον «Καθορισμό ελάχιστων κανόνων για την προστασία των κοτόπουλων που εκτρέφονται για την παραγωγή κρέατος», πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

Η μέγιστη πυκνότητα εκτροφής σε μία εκμετάλλευση ή σε ορνιθώνα εκμετάλλευσης να μην υπερβαίνει τα 33 κιλά ανά τετραγωνικό μέτρο θαλάμου ή τα 39 κιλά ανά τετραγωνικό μέτρο θαλάμου εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της σχετικής Οδηγίας.

5.5 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων αυγοπαραγωγής σε κλωβοστοιχίες (υποχρεωτική εφαρμογή από 1/1/2012)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 589/2008 της Επιτροπής για τον «Καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Καν. (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου σχετικά με τις προδιαγραφές εμπορίας των αυγών», Παράρτημα II «Ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν τα συστήματα παραγωγής για τις διάφορους μεθόδους εκτροφής ωοτόκων ορνιθών», άρθρο 3, καθώς και με το Π.Δ. 216/03 (Φ.Ε.Κ. 181/Α/2-7-2003) περί στοιχειωδών απαιτήσεων για την προστασία των ωοπαραγωγών ορνιθών σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 1999/74/Ε.Κ. του Συμβουλίου και 2002/4/Ε.Κ. της Επιτροπής, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

Επιτρέπεται χρήση μόνο εμπλουτισμένων κλωβών με εμβαδό 750 τ.εκ./όρνιθα, εκ των οποίων 600 τ.εκ. ωφέλιμη επιφάνεια κλωβού	
Απαραίτητη ύπαρξη αμμόλουτρου, κουρνιάστρας, στρωμνής, φωλιάς	
Ελάχιστο ύψος του κλωβού πέραν του τμήματος που βρίσκεται πάνω από την ωφέλιμη επιφάνεια	20 εκ.
Ελάχιστο συνολικό εμβαδόν κάθε κλωβού	2.000 τ.εκ.
Ελάχιστο μήκος ταϊστρας για κάθε όρνιθα του κλωβού	12 εκ.
Ελάχιστος χώρος κούρνιας ανά όρνιθα	15 εκ.

Ελάχιστος αριθμός θηλών ή κυπέλων υδροδότησης ανά όρνιθα	2
Ελάχιστο πλάτος διαδρόμων μεταξύ των σειρών κλωβών	90 εκ.
Ελάχιστος χώρος μεταξύ δαπέδου του κτιρίου και των κλωβών των κατώτερων σειρών	35 εκ.

5.6 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων αυγοπαραγωγής σε άλλα συστήματα εκτροφής (υποχρεωτική εφαρμογή από 1-1-2007)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και σύμφωνα με το Π.Δ. 216/03 (Φ.Ε.Κ. 181/Α/2-7-2003) περί στοιχειωδών απαιτήσεων για την προστασία των ωοπαραγωγών ορνίθων σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 1999/74/Ε.Κ. του Συμβουλίου και 2002/4/Ε.Κ. της Επιτροπής, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

Μήκος μετώπου γραμμικής ταΐστρας / όρνιθα	10 εκ.
Μήκος μετώπου κυκλικής ταΐστρας /όρνιθα	4 εκ.
Μήκος μετώπου γραμμικής ποτίστρας /όρνιθα	2,5 εκ.
Μήκος μετώπου κυκλικής ποτίστρας / όρνιθα	1 εκ.
Σχέση αριθμού θηλάστρων ή κυπέλων / αριθμό ορνίθων	1 / 10
Αριθμό κυπέλων ή θηλάστρων που έχει πρόσβαση κάθε όρνιθα	2
Αριθμό ατομικών φωλεών / αριθμό ορνίθων	1 / 7
Επιφάνεια συλλογικών φωλεών / αριθμό ορνίθων	1 τ.μ. / 120 όρνιθες
Διαθέσιμος χώρος κουρνιάστρας / όρνιθα	15 τ.εκ. /όρνιθα
Οριζόντια απόσταση μεταξύ κουρνιαστρών	30 εκ.
Οριζόντια απόσταση μεταξύ κούρνιας και τοίχου	20 εκ.
Τοποθέτηση κουρνιάστρας όχι πάνω από τη στρωμνή	υποχρεωτικό
Σχέση επιφάνειας στρωμνής / επιφάνεια δαπέδου	1 / 3
Επιφάνεια στρωμνής / όρνιθα	250 τ.εκ.
Το δάπεδο θα πρέπει να υποβαστάζει όλα τα μπροστινά νύχια κάθε ποδιού	υποχρεωτικό

5.7 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων αυγοπαραγωγής σε συστήματα εκτροφής με πολλαπλά επίπεδα κίνησης των ορνίθων (υποχρεωτική εφαρμογή από 1/1/2007)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και των στοιχειωδών απαιτήσεων της παραγράφου 5.5, σύμφωνα με το Π.Δ. 216/03 (Φ.Ε.Κ. 181/Α/2-7-2003) περί στοιχειωδών απαιτήσεων για την προστασία των ωοπαραγωγών ορνίθων σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 1999/74/Ε.Κ. του Συμβουλίου και 2002/4/Ε.Κ. της Επιτροπής, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΟΛΛΑΠΛΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΡΝΙΘΩΝ ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 5.6 ΙΣΧΥΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΠΙΟ ΚΑΤΩ:	
Μέγιστος αριθμός επαλλήλων επιπέδων	4
Ελάχιστο ελεύθερο ύψος μεταξύ επιπέδων	45 εκ.

ΓΙΑ ΆΛΛΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΙΤΡΕΠΟΥΝ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 5.6 ΙΣΧΥΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΠΙΟ ΚΑΤΩ (ΟΔΗΓΙΑ 1999/74/ ΕΚ):	
Ελάχιστο ύψος ανοίγματος επικοινωνίας εσωτερικού-εξωτερικού χώρου	35 εκ.
Ελάχιστο μήκος ανοίγματος επικοινωνίας εσωτερικού-εξωτερικού χώρου	40 εκ.
Σχέση μήκους ανοίγματος / αριθμό ορνίθων (ελάχιστο)	2 μ/1000 όρνιθες
Διατήρηση δαπέδου εξωτερικού χώρου σε καλή κατάσταση	υποχρεωτικό
Να παρέχεται προστασία από καιρικές συνθήκες και αρπακτικά	υποχρεωτική
Πυκνότητα (μεγίστη) ορνίθων / τ.μ. ωφέλιμης επιφάνειας	9 όρνιθες/τ.μ.

5.8 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων ειδικών εκτροφών (υποχρεωτική εφαρμογή από 1/6/2008)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 543/2008 «Για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής .. εμπορίας για το κρέας πουλερικών», Παράρτημα V πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

	ΕΚΤΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΒΟΣΚΗΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΒΟΣΚΗΣ	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΒΟΣΚΗΣ
Συντελεστής επιφάνειας διαβίωσης ανά τ.μ. επιφάνειας δαπέδου:				
α) Κοτόπουλα	15 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 25 χγρ. ζωντανού βάρους	13 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 27,5 χγρ. ζωντανού βάρους	12 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 25 χγρ. ζωντανού βάρους	12 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 25 χγρ. ζωντανού βάρους
β) Κοτόπουλα σε κινητά σπίτια με επιφάνεια όχι μεγαλύτερη των 150 τ.μ. ανοιχτά κατά τη νύχτα	-	-	20 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 40 χγρ. ζωντανού βάρους	20 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 40 χγρ. ζωντανού βάρους
Ελάχιστη ηλικία σφαγής:				
	μετά την 56 ^η ημέρα	μετά την 56 ^η ημέρα	μετά την 81 ^η ημέρα	μετά την 81 ^η ημέρα
Διαρκής καθημερινή πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους με βλάστηση, τουλάχιστον κατά το:				
	-	1/2 διάρκειας ζωής	-	συνεχής πρόσβαση
Ελάχιστη επιφάνεια ανωτέρω υπαίθριων χώρων:				
	-	1 τ.μ. /πτηνό	-	απεριόριστη
Επιφάνεια κάθε εγκατάστασης παραγωγής:				
	-	-	Max 1600 τ.μ.	max 1600 τ.μ.
Κοτόπουλα ανά πτηνοτροφείο:				
	-	-	max 4800	max 4800
Άθροισμα μήκους ανοιγμάτων κυκλοφορίας πτηνών:				

	ΕΚΤΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΒΟΣΚΗΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΒΟΣΚΗΣ	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΒΟΣΚΗΣ
-	-	ελάχιστο 4μ/100 τ.μ. επιφάνειας κτιρίου	ελάχιστο 4μ/100 τ.μ. επιφάνειας κτιρίου	ελάχιστο 4μ/100 τ.μ. επιφάνειας κτιρίου
Καθημερινή πρόσβαση σε ανοικτούς αυλόγυρους από:				
			ηλικία 6 εβδομάδων	
Στους ανωτέρω ανοικτούς αυλόγυρους περιλαμβάνεται έκταση με βλάστηση με ελάχιστη επιφάνεια:				
	-	-	2 τ.μ. / πτηνό	-
Φυλή πτηνών προς πάχυνση:				
	-	-	αναγνωρισμένης βραδείας ανάπτυξης	αναγνωρισμένης βραδείας ανάπτυξης
Ζωοτροφή πάχυνσης:				
	-	ελάχιστο 70% δημητριακά	ελάχιστο 70% δημητριακά	ελάχιστο 70% δημητριακά
Διάρκεια τελικού σταδίου εγκλεισμού:				
	-	-	15 ημέρες μετά την 90η ημέρα ηλικίας	15 ημέρες μετά την 90η ημέρα ηλικίας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6

(Το Παράρτημα 6 αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΛΗΡΟΥΝ ΤΑ ΝΕΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ – ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Επενδύσεις στη ζωική παραγωγή

Α. Όλα τα μεγέθη των κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων τα οποία θα υφίστανται κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, κατ' ελάχιστο υποχρεούνται να πληρούν τα κοινοτικά πρότυπα εφόσον τέτοια προβλέπονται για αυτά (Παράρτημα 5).

Β. Όλες οι νέες σταβλικές εγκαταστάσεις, που συγχρηματοδοτούνται από τη δράση 4.1.5, υποχρεούνται να πληρούν και τις πέραν των κοινοτικών προτύπων προδιαγραφές του παρόντος παραρτήματος, εφόσον τέτοιες προβλέπονται για αυτές και αφορούν τις ακόλουθες περιπτώσεις: Μετεγκατάσταση ή ίδρυση νέας κτηνοτροφικής ή πτηνοτροφικής εκμετάλλευσης, επέκταση ή προσθήκη χώρων σταβλισμού σε υφιστάμενη κτηνοτροφική ή πτηνοτροφική εκμετάλλευση και εκσυγχρονισμό χώρων σταβλισμού υφιστάμενης κτηνοτροφικής ή πτηνοτροφικής εγκατάστασης (αλλαγή στέγης, στατική ενίσχυση κ.λπ.).

Γ. Σε περιπτώσεις ανέγερσης νέας ή βελτίωσης υφιστάμενης κτιριακής εγκατάστασης που δεν χρησιμοποιείται για στέγαση ζώων, (π.χ. αποθηκών, χώρων άμελης, χώρων αναμονής κ.λπ.), δεν δημιουργείται η υποχρέωση τήρησης των προδιαγραφών του παρόντος παραρτήματος.

Δ. Ο εκσυγχρονισμός των πρόχειρων καταλυμάτων (Ν. 4052/2012, άρθρο 1, παρ. 2) δεν είναι επιλέξιμος στην παρούσα δράση. Η αντικατάστασή τους είναι επιλέξιμη, υπό την προϋπόθεση της μετατροπής τους είτε σε συμβατικές κατασκευές – οι οποίες θα διαθέτουν στατική μελέτη – είτε σε εγκαταστάσεις θερμοκηπιακού τύπου – οι οποίες θα διαθέτουν έγκριση τύπου. Και στις δύο περιπτώσεις οι νέες κατασκευές πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις του παρόντος παραρτήματος.

Ε. Οι υφιστάμενες κτηνοτροφικές ή πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις που δεν θα υφίστανται κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, υποχρεούνται στην υφιστάμενη κατάσταση να τηρούν μόνο τα κοινοτικά πρότυπα του παραρτήματος 5. Από την περίπτωση αυτή εξαιρούνται και απαλλάσσονται της υποχρέωσης τήρησης των κοινοτικών προτύπων, α) οι εγκαταστάσεις που έχουν δηλωθεί στην υφιστάμενη κατάσταση αλλά κατά την ημερομηνία οριστικοποίησης της αίτησης στήριξης έχουν πάψει να αξιοποιούνται και β) οι πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις οικόσιτων ζώων (μέχρι μία ζωική μονάδα) που θα υφίστανται κατά την ολοκλήρωση.

ΣΤ. Εξάιρεση από την υποχρέωση τήρησης των προδιαγραφών του παρόντος παραρτήματος:

Η υλοποίηση επενδύσεων εντός υφιστάμενων αιγοπροβατοτροφικών συμβατικών ή θερμοκηπιακών σταβλικών εγκαταστάσεων οι οποίες διαθέτουν άδεια οικοδομής, ή έγκριση τύπου, ή έχουν νομιμοποιηθεί σύμφωνα με τον Ν. 4495/2017 ή τον Ν. 4859/2021, δεν επισύρει την υποχρέωση τήρησης των προδιαγραφών του παρόντος παραρτήματος για τις συγκεκριμένες εγκαταστάσεις εφόσον ο καθαρός χώρος ανάπαυσης των ζώων δεν μειώνεται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 25%. Οι επενδύσεις αυτές είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι μετά την ολοκλήρωση των εργασιών, η κάθε σταβλική εγκατάσταση πληροί τουλάχιστον τις προδιαγραφές του παραρτήματος 5 (κοινοτικά πρότυπα), εφόσον τέτοιες προβλέπονται για αυτή. Ενδεικτικά αναφέρονται οι περιπτώσεις:

- α) εγκατάσταση ταινίας διατροφής εντός υφιστάμενου στάβλου,
- β) εγκατάσταση αμελκτικού συγκροτήματος ή άλλου μηχανολογικού εξοπλισμού (εξαερισμός, δροσισμός κ.λπ.) εντός υφιστάμενου κτιρίου,
- γ) κάθε άλλη παρέμβαση στο στάβλο που δεν επιβαρύνει τις συνθήκες υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων.

Ζ. Αδειοδοτήσεις:

Για όλα τα μεγέθη της εκμετάλλευσης με δυναμικότητα άνω της μίας ζωικής μονάδας, πρέπει κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου να λειτουργούν νόμιμα.

Ωστόσο, για τις επενδυτικές δαπάνες που αδειοδοτούνται, προκειμένου να ενισχυθούν από το παρόν καθεστώς ενισχύσεων πρέπει την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης πληρωμής που αφορά την ολοκλήρωσή τους να τηρούν τα προβλεπόμενα από την εθνική νομοθεσία και να διαθέτουν όλες τις απαραίτητες εγκρίσεις και άδειες.

Η. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, οι σταβλικές εγκαταστάσεις πληρούν τους όρους του παρόντος παραρτήματος εφόσον συμμορφώνονται με τις προδιαγραφές των πινάκων 6.1 έως 6.6, εάν οι πίνακες αυτοί τις αφορούν. Ειδικά για τις σταβλικές εγκαταστάσεις θερμοκηπιακού τύπου, αυτές θεωρείται ότι πληρούν τις προδιαγραφές του παρόντος παραρτήματος, εφόσον διαθέτουν έγκριση τύπου.

6.1 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασίων πάχυνσης μόσχων

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Καθαρός χώρος ανάπαυσης μόσχου 6 – 15 μηνών σε ολικά σχαρωτά δάπεδα	2,4 – 2,8 τ.μ.
Καθαρός χώρος ανάπαυσης μόσχου 15 μηνών σε συμπαγές δάπεδο	3,0 – 3,5 τ.μ.
Μήκος ταϊστρας για μόσχους 250 χγρ. σε σύστημα περιορισμένης διατροφής	τουλάχιστον 0,45 μ.
Μήκος ταϊστρας για μόσχους 15 – 18 μηνών σε σύστημα περιορισμένης	τουλάχιστον 0,60

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
διατροφής	μ.
Δάπεδο ταΐστρας ψηλότερα από το δάπεδο του χώρου ανάπαυσης	κατά 0,10 μ. περίπου
Δάπεδο ταΐστρας χαμηλότερο ή ίσο με το δάπεδο του διαδρόμου τροφοδοσίας	

6.2 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασιών αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ελεύθερου σταβλισμού χωρίς ατομικές θέσεις

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Καθαρός χώρος ανάπαυσης ανά αγελάδα	5 τ.μ.
Μήκος μετώπου ταΐστρας ανά αγελάδα	τουλάχιστον 0,65 μ.
Αναλογία αριθμού θέσεων παγίδευσης αμελκτηρίου προς τον αριθμό των αμελγόμενων αγελάδων	1/8 – 1/10
Πλάτος χώρου τροφοδοσίας των αγελάδων	3,2 – 4,2 μέτρα ανάλογα με την μέθοδο τροφοδοσίας

Επίσης πρέπει να προβλέπονται
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός.
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών).
Δάπεδο χώρου ανάπαυσης διαπερατό (στραγγερό) ή κατάλληλα διαμορφωμένο.
Χώρος τροφοδοσίας των αγελάδων και διάδρομος τροφοδοσίας διαστρωμένος με κατάλληλο υλικό (π.χ. οπλισμένο σκυρόδεμα)
Σύστημα περιορισμού των ζώων κατά την τροφοδοσία ή κατάλληλο σύστημα.

6.3 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασίων αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ελεύθερου σταβλισμού με ατομικές θέσεις

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Πλάτος θέσης ανάπαυσης	1,10 – 1,50 μ.
Μήκος θέσης ανάπαυσης, χωρίς ταΐστρα στη θέση ανάπαυσης	2,20 – 2,50 μ.
Μήκος θέσης ανάπαυσης, όταν υπάρχει ταΐστρα μπροστά στη θέση ανάπαυσης	1,70 – 1,75 μ.
Πλάτος διαδρόμου κυκλοφορίας μεταξύ δύο σειρών ανάπαυσης και τοίχου	2,50 – 3,00 μ.
Πλάτος διαδρόμου μεταξύ σειράς θέσεων ανάπαυσης και ταΐστρας	3,10 – 3,50 μ.
Μήκος μετώπου ταΐστρας ανά αγελάδα	τουλάχιστον 0,70 μ.
Μέγιστο μήκος διαδρόμου κυκλοφορίας από οποιαδήποτε θέση, μέχρι την πλησιέστερη έξοδο	15 – 25 μ.
Αναλογία αριθμού θέσεων παγίδευσης αμελκτηρίου προς τον αριθμό των αμελγόμενων αγελάδων	1/8 – 1/10
Κλίση του δαπέδου της θέσης ανάπαυσης	περίπου 2%
Επίσης πρέπει να προβλέπονται	
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός	
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών)	
Θύρες στη συνέχεια των διαδρόμων κυκλοφορίας	
Σύστημα περιορισμού των αγελάδων στην ταΐστρα	
Η αποφυγή διασταυρώσεων στην κυκλοφορία των ζώων	

6.4 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασίων αγελάδων γαλακτοπαραγωγής περιορισμένου σταβλισμού

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Πλάτος θέσης ανάπαυσης	1,10 – 1,20 μ.
Μήκος θέσης ανάπαυσης	1,70 – 1,75 μ.
Εσωτερικό χείλος ταΐστρας υψηλότερο από το δάπεδο της θέσης ανάπαυσης όχι περισσότερο από	0,25 μ.
Δάπεδο ταΐστρας υψηλότερο από το δάπεδο της θέσης ανάπαυσης	κατά 0,10 μ. περίπου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας, όταν δεν γίνεται χρήση μηχανικών μέσων	1,2 – 1,5 μ.
Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας, όταν γίνεται χρήση μηχανικών μέσων (δεν υπολογίζεται ο χώρος των παχυνών, εάν υπάρχουν εκατέρωθεν του διαδρόμου)	2,5 – 4,0 μ.
Πλάτος διαδρόμου κυκλοφορίας για μια σειρά ζώων	1,20 – 1,30 μ.
Πλάτος διαδρόμου κυκλοφορίας για δύο σειρές ζώων	2,50 – 2,60 μ.
Κλίση δαπέδου θέσης ανάπαυσης	περίπου 2%
Επίσης πρέπει να προβλέπονται	
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός	
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών)	
Θύρες στη συνέχεια των διαδρόμων κυκλοφορίας	
Δάπεδο ταΐστρας ίσο ή χαμηλότερο από τον διάδρομο τροφοδοσίας	
Κανάλια συλλογής κόπρου στη συνέχεια της θέσης ανάπαυσης	
Η αποφυγή διασταυρώσεων στην κυκλοφορία των ζώων	

6.5 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασιών αγελάδων κρεοπαγωγής (θηλάζουσες ή βοσκή)

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Καθαρός χώρος ανάπαυσης ανά βελτιωμένη αγελάδα 350 – 400 χгр. και του μόσχου για την περίοδο του απογαλακτισμού.	4 τ.μ.
Μήκος μετώπου ταΐστρας ανά αγελάδα.	Τουλάχιστον 0,50 μ.
Πλάτος χώρου τροφοδοσίας των αγελάδων.	2,5 – 3,0 μ.
Επίσης πρέπει να προβλέπονται	
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός	
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών)	
Χώρος τροφοδοσίας των αγελάδων και διάδρομος τροφοδοσίας κατάλληλα διαστρωμένος (π.χ. οπλισμένο τσιμέντο)	
Σύστημα περιορισμού των ζώων κατά την τροφοδοσία ή κατάλληλο σύστημα	
Για τη διευκόλυνση του θηλασμού, τα μοσχάρια να διατηρούνται σε ιδιαίτερο χώρο, μέσα στον χώρο ανάπαυσης των αγελάδων, από τον οποίο θα μπορούν να εξέρχονται κατά βούληση	

6.6 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων ποιμνιοστασίων

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Καθαρός χώρος ανάπαυσης, ανά προβατίνα με τα αρνιά της ή ανά αίγα με τα κατσίκια της	1,2 – 1,5 τ.μ.
Μήκος μετώπου ταΐστρας ανά προβατίνα / αίγα	τουλάχιστον 0,3 μ.
Καθαρός χώρος ανάπαυσης αρσενικών	1,4 – 1,7 τ.μ.
Χώρος προαυλίων, ανά προβατίνα με τα αρνιά της ή ανά αίγα με τα κατσίκια της	2,5 – 3,0 τ.μ.
Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας (αν υπάρχει), όταν δεν γίνεται χρήση μηχανικών μέσων	1,2 – 1,5 μ.
Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας (αν υπάρχει), όταν γίνεται χρήση μηχανικών μέσων (δεν υπολογίζεται ο χώρος των παχυνών, εάν υπάρχουν εκατέρωθεν του διαδρόμου)	2,5 – 4,0 μ.
Πλάτος θυρών τροφοδοσίας, εισόδου-εξόδου ζώων, εισόδου-εξόδου μηχανικών μέσων κ.τ.λ.	2,5 – 4,0 μ.
Επίσης πρέπει να προβλέπονται	
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός	
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών)	
Δάπεδο διαπερατό (στραγγερό)	
Χώρος συγκέντρωσης των ζώων προ του αμελκτηρίου (αν υπάρχει)	
Η κυκλοφορία των ζώων προς και από το αμελκτήριο (αν υπάρχει)	
Διαχωρισμός αμελχθέντων ζώων και ζώων προς άμελη	
Η αποφυγή διασταυρώσεων στην κυκλοφορία των ζώων	
Ιδιαίτερος χώρος για την άμελη	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Επενδύσεις στη μελισσοκομία

Α. Όλες οι νέες μελισσοκομικές εγκαταστάσεις που συγχρηματοδοτούνται από τη δράση 4.1.5, υποχρεούνται να πληρούν τις προδιαγραφές της παραγράφου 6.7 του παρόντος παραρτήματος. Η υποχρέωση αυτή αφορά στις ακόλουθες περιπτώσεις: Ανέγερση νέας μελισσοκομικής εγκατάστασης, επέκταση, προσθήκη ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενης μελισσοκομικής εγκατάστασης και αποπεράτωση υφιστάμενης ημιτελούς μελισσοκομικής εγκατάστασης.

6.7 Προδιαγραφές μελισσοκομικών εγκαταστάσεων

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις των μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων περιλαμβάνουν:

α) Χώρο εξαγωγής προϊόντων μελισσοκομίας: Αφορά το χώρο όπου γίνεται η εξαγωγή του μελιού από τα πλαίσια, η ωρίμανσή του και η αποθήκευσή του σε δοχεία. Περιλαμβάνει επιμέρους:

αα. Το χώρο εξαγωγής μελιού από τις κηρήθρες όπου βρίσκονται τα προς απολέπιση πλαίσια, ο πάγκος απολεπισμού και ο μελιτοεξαγωγέας.

ββ. Το χώρο δεξαμενών για την ωρίμανση του μελιού και την αποθήκευσή του σε δοχεία.

γγ. Το χώρο αποθήκευσης των δοχείων μελιού και των λοιπών προϊόντων μελισσοκομίας, όπου βρίσκεται και ο εξοπλισμός για την αποκρυστάλλωσή του. Οι τοίχοι και τα δάπεδα πρέπει να καλύπτονται με υλικά (π.χ. κεραμικά πλακίδια) που επιτρέπουν καθαρισμό και απολύμανση, να υπάρχει πρόβλεψη για αποχετευτικό σύστημα, παροχή θερμού νερού και ηλεκτροδότηση του χώρου.

β) Χώρος αποθήκευσης: Αφορά το χώρο τοποθέτησης και αποθήκευσης των κυψελών και των λοιπών εργαλείων του μελισσοκόμου, το χώρο για εγκατάσταση ψυγείου και απολύμανση των κυψελών, το χώρο συρμάτωσης των πλαισίων και βαψίματος/συντήρησης των κυψελών και το χώρο διαχείρισης των κεριών και των υλών τροφοδοσίας. Οι μελισσοκομική αποθήκη πληροί τις γενικές προδιαγραφές των γεωργικών αποθηκών και επιπλέον πρέπει να υπάρχει κατάλληλος διαχωρισμός από το χώρο εξαγωγής των προϊόντων μελισσοκομίας, ο χώρος απολύμανσης των κυψελών (εάν υπάρχει) να είναι στεγανός ώστε να αποφεύγονται οι διαρροές αερίων κατά την απολύμανση και ο χώρος του ψυγείου (εάν υπάρχει) να είναι καλά μονωμένος ώστε να αποφεύγεται η διαρροή θερμότητας.

γ) Το μέγιστο εμβαδό του χώρου εξαγωγής προϊόντων μελισσοκομίας και μελισσοκομικής αποθήκης που ενισχύεται είναι ανάλογο του αριθμού των μελισσοσμηνών της εκμετάλλευσης σύμφωνα με τον πίνακα 4.8 του Παραρτήματος 4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Επενδύσεις στην φυτική παραγωγή

- Α. Όλες οι νέες θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις, (θερμοκήπια, δικτυοκήπια, θάλαμοι καλλιέργειας μανιταριών) και οι αποθήκες που συγχρηματοδοτούνται από τη δράση 4.1.5, υποχρεούνται να πληρούν τις προδιαγραφές του παρόντος παραρτήματος.

6.8 Θερμοκήπια και θάλαμοι καλλιέργειας μανιταριών θερμοκηπιακού τύπου

- α) Τα θερμοκήπια και οι θάλαμοι καλλιέργειας μανιταριών καθώς και τα θερμοκήπια και οι θάλαμοι θερμοκηπιακού τύπου φαρμακευτικής κάνναβης θεωρείται ότι πληρούν τις εθνικές προδιαγραφές εφόσον έχουν έγκριση τύπου (ΥΑ 2243/333582/27-11-2020 (ΦΕΚ 5432 Β 9-12-2020) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Συνεπάγεται, ότι δεν ενισχύεται η εγκατάσταση, η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός τυποποιημένων θερμοκηπίων που δεν διαθέτουν έγκριση τύπου. Κατά την διαδικασία αξιολόγησης – έγκρισης τα θερμοκήπια της παρούσας παραγράφου θεωρείται ότι πληρούν τις εθνικές προδιαγραφές εφόσον η προμηθεύτρια εταιρία βεβαιώνει την ύπαρξη έγκρισης τύπου.
- β) Τα δικτυοκήπια θεωρείται ότι πληρούν τις εθνικές προδιαγραφές εφόσον διαθέτουν έγκριση μελέτης δικτυοκηπίου, όπως ορίζεται στην Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 2244/333595, (Φ ΕΚ 5430/Β/9-12-2020) .

6.9 Αποθήκες (αφορά και επενδύσεις στη ζωική παραγωγή)

1. Οι αποθήκες πρέπει να είναι κατασκευασμένες κατά τρόπο που να εξυπηρετούν τη φύλαξη και τη συντήρηση των προϊόντων, εφοδίων, μηχανημάτων, εξοπλισμού κ.λπ. της εκμετάλλευσης. Ομοίως πρέπει να διευκολύνεται η φορτοεκφόρτωσή τους. Ως εκ τούτου κάθε αποθήκη πρέπει:
 1. Να είναι σχεδόν στο επίπεδο του εδάφους, ενώ στην περίπτωση που θα είναι υπερυψωμένη πρέπει να διαθέτει ράμπα φόρτωσης.
 2. Να έχει δάπεδο από τσιμέντο ή άλλο κατάλληλο υλικό.
 3. Να φέρει ψηλά στην τοιχοποιία, φεγγίτες (όχι παράθυρα) που να μην επιτρέπουν την είσοδο των ανθρώπων αλλά να διευκολύνουν τον αερισμό.
 4. Να έχει τουλάχιστον δύο εισόδους, μία για τους ανθρώπους και μία για την φορτοεκφόρτωση.
2. Επισημαίνεται ότι:
 1. Στις περιπτώσεις που ισχύουν ειδικές αρχιτεκτονικές προδιαγραφές αυτές υπερισχύουν των πιο πάνω προδιαγραφών.
 2. Ενισχύεται αποθήκη σε όροφο κτιρίου εφόσον το σύνολο του κτιρίου αξιοποιείται από την εκμετάλλευση.
 3. Μέρος της αποθήκης δύναται να είναι χώρος εξυπηρέτησης προσωπικού.
 4. Δεν ενισχύονται αποθήκες με βεράντες, εξώστες κ.λπ. όπως επίσης αποθήκες σε κτίριο που χρησιμεύει για κατοικία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7

(Το παράρτημα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

Ελάχιστη διάρκεια μίσθωσης /παραχώρησης ακινήτου ανά επένδυση

Κατηγορία επένδυσης	Ελάχιστη διάρκεια (έτη)
Ανέγερση, ίδρυση, επέκταση, μετεγκατάσταση, αποπεράτωση σταβλικών – μελισσοκομικών εγκαταστάσεων, αποθηκών και λοιπών κτιριακών εγκαταστάσεων	15
Εκσυγχρονισμός ή μετατροπή σταβλικών – μελισσοκομικών εγκαταστάσεων, αποθηκών και λοιπών κτιριακών εγκαταστάσεων	12
Εγκαταστάσεις θερμοκηπιακού τύπου	12
Περίφραξη εγκαταστάσεων, αγροτεμαχίων και περίφραξη φυτειών	12
Εξοπλισμός που ενσωματώνεται σε γεωργικές εγκαταστάσεις	12
Εγκατάσταση πολυετών φυτειών	12
Κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης των αποβλήτων, υποπροϊόντων και υπολειμμάτων της εκμετάλλευσης	15
Εξοπλισμός που ενσωματώνεται σε εγκαταστάσεις διαχείρισης των αποβλήτων, υποπροϊόντων και υπολειμμάτων της εκμετάλλευσης	12

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 8:**Έτη παλαιότητας - προσδιορισμός επενδύσεων απλής αντικατάστασης**

(Το Παράρτημα 8 αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

Κατηγορία του στοιχείου ενεργητικού της εκμετάλλευσης	Περίοδος απλής αντικατάστασης
Κτίρια, κατασκευές, εγκαταστάσεις και αποθήκες συμβατικής κατασκευής (περιλαμβάνονται ενδεικτικά, εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων, διαλογητήρια, ξηραντήρια, συσκευαστήρια, ψυγεία αποθήκευσης, περιφράξεις αυτών κ.λπ., χωρίς τον σχετικό εξοπλισμό)	30
Θερμοκήπια και κτηνοτροφικά στέγαστρα θερμ/κού τύπου	15
Κάθετοι αποθ/κοί χώροι (silo) και σχετικός εξοπλισμός	
Παρελκόμενα κατεργασίας εδάφους	
Εξοπλισμός παραγωγής ζωοτροφών (σφυρόμυλος, χαρμανιέρα, κ.ά.)	
Ψυκτικά μηχανήματα (ψυγείο αποθήκευσης προϊόντων κ.λπ.) και εγκαταστάσεις κλιματισμού και κεντρικής θέρμανσης (λέβητες - καυστήρες κ.λπ.) στους χώρους της εκμετάλλευσης	
Ηλεκτρογεννήτριες	12
Ελκυστήρες	
Μελισσοκομικά και ανθοκομικά αυτοκίνητα και αυτοκίνητα για την εξυπηρέτηση καλλιέργειας μανιταριών	
Αυτοκινούμενα γεωργικά μηχανήματα	
Ρυμούλκες κάθε είδους	
Εξοπλισμός εγκαταστάσεων αποχέτευσης, επεξεργασίας αποβλήτων και βιολογικού καθαρισμού. Εξοπλισμός διαχείρισης λυμάτων.	10
Λοιπός εξοπλισμός εντός εγκαταστάσεων ζωικής παραγωγής	
Λοιπά παρελκόμενα ελκυστήρα	
Λοιπά μηχανήματα και εξοπλισμός εκτός Η/Υ και λογισμικού	
Άυλα στοιχεία και δικαιώματα και έξοδα πολυετούς απόσβεσης	
Λοιπά πάγια στοιχεία	
Αμελκτικές μηχανές και συναφής εξοπλισμός (π.χ. παγολεκάνες)	8
Παρελκόμενα φυτοπροστασίας και φορητός εξοπλισμός φυτοπροστασίας	
Λιπασματοδιανομείς (αυτοκινούμενοι και παρελκόμενοι)	
Παρελκόμενα χορτονομής	
Κυψέλες μελισσών	
Εξοπλισμός μελισσοκομικού εργαστηρίου	
Εξοπλισμός Η/Υ, κύριος και περιφερειακός και λογισμικό	
Εξοπλισμός και συσκευές επικοινωνιών και γραφείου	5

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 9

(Το παράρτημα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

**ΕΥΛΟΓΟ ΚΟΣΤΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ
ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ****9.1 Εύλογο κόστος υλοποίησης σταβλικών – μελισσοκομικών εγκαταστάσεων****Πίνακας 9.1.1 Κτίρια συμβατικής κατασκευής**

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ	
	(€/τ.μ. κτιρίου)	(€/ζώο ή €/τ.μ.)
Στάβλος αγελάδων γαλακτοπαραγωγής περιορισμένου σταβλισμού	290	4.200/αγελάδα
Στάβλος αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ελεύθερου σταβλισμού ατομικών θέσεων	280	4.700/αγελάδα
Στάβλος αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ελεύθερου σταβλισμού χωρίς ατομικές θέσεις, σε στρωμνή	240	4.300/αγελάδα
Στάβλος αγελάδων κρεοπαραγωγής ελεύθερης βοσκής	280	2.300/αγελάδα
Στάβλος πάχυνσης μοσχαριών σε απλά ανοικτά υπόστεγα	240	2.100/μοσχάρι
Στάβλος πάχυνση μοσχαριών σε κτίρια με διαμορφωμένα δάπεδα (κανάλια κ.λπ.)	280	2.450/μοσχάρι
Αιγοπροβατοστάσιο	280	800/προβατο/αίγα
Αιγοπροβατοστάσιο αμιγούς πάχυνσης αρνιών ή κατσικιών	250	200/αρνί – κατσίκι
Χοιροστάσιο μικτής κατεύθυνσης	300	7.000/χοιρομητέρα
Χοιροστάσιο αμιγούς πάχυνσης χοίρων σε διαμορφωμένα δάπεδα	300	350/θέση χοίρου
Χοιροστάσιο αναπαραγωγής (δεν περιλαμβάνουν πάχυνση και προπάχυνση)	300	4.300/χοιρομητέρα
Πτηνοτροφείο– Κονικλοτροφείο	280	-----
– Εξοπλισμός αυγοπαραγωγής σε κλωβοστοιχίες	-----	20/όρνιθα
– Εξοπλισμός πτηνών πάχυνσης	-----	80/τ.μ. θαλάμου
– Εξοπλισμός αναθρεπτηρίου πτηνοτροφίας	-----	6/θέση πουλιού
– Εξοπλισμός ορνίθων αναπαραγωγής με αυτ. φωλιές	-----	80/τ.μ θαλάμου
– Εξοπλισμός ινδορνίθων αναπαραγωγής με απλές φωλιές	-----	80/τ.μ θαλάμου
– Εξοπλισμός κονικλοτροφείου (μικτής κατεύθυνσης)	-----	240/κονικλομητέρα
Αποθήκη	280	-----
Αμελκτήριο	500	-----
Χώρος εξυπηρέτησης προσωπικού (μέχρι 25,00 τ.μ.)	480	-----
Προκατασκευασμένοι οικίσκοι φιλοξενίας εργατών συνολικού εμβαδού έως 50 τ.μ..	300	-----
Υπόστεγο σανών	145	-----
Πίστα ενσίρωσης (δάπεδο)	55	-----
Πίστα ενσίρωσης (δάπεδο και τοιχία)	105	-----
Χώρος εξαγωγής προϊόντων μελισσοκομίας	500	-----
Περίφραξη με σενάζι	25€/μέτρο	-----
Περίφραξη απλή	12€/μέτρο	-----

Πίνακας 9.1.2. Κτίρια από σκελετό θερμοκηπίου (τύπου τολ)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ	
	(€/τ.μ. κτιρίου)	(€/ζώο)
Στάβλος αγελάδων γαλακτοπαραγωγής περιορισμένου σταβλισμού	125	2.700/αγελάδα
	150	2.750/αγελάδα
Στάβλος αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ελεύθερου σταβλισμού ατομικών θέσεων	125	2.500/αγελάδα
	150	2.550/αγελάδα
Στάβλος αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ελεύθερου σταβλισμού χωρίς ατομικές θέσεις, σε στρωμνή	125	2.500/αγελάδα
	150	
Στάβλος αγελάδων κρεοπαραγωγής ελεύθερης βοσκής	125	2.200/αγελάδα
	150	2.250/αγελάδα
Στάβλος πάχυνσης μοσχαριών σε απλά ανοικτά υπόστεγα	125	800/μοσχάρι
	150	850/μοσχάρι
Στάβλος πάχυνσης μοσχαριών σε κτίρια με διαμορφωμένα δάπεδα (κανάλια κ.λπ.)	125	850/μοσχάρι
	150	900/μοσχάρι
Αιγοπροβατοστάσιο	125	450/πρόβατο – αίγα
	150	500/πρόβατο – αίγα
Αιγοπροβατοστάσιο αμιγούς πάχυνσης αρνιών ή κατσικιών	125	160/αρνί – κατσίκι
	150	150/αρνί – κατσίκι
Πτηνοτροφείο – Κονικλοτροφείο	150	-----
	200	-----
Αποθήκη	115	-----
	140	-----
Αμελκτήριο	250	-----
	315	-----
Χώρος προσωρινής διαμονής- εξυπηρέτησης προσωπικού μέχρι 25,00 τ.μ. (συνοδό κτίριο)	140	-----
Υπόστεγα σανών	60	-----

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ – ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΠΙΝΑΚΑ 9.1.1 και 9.1.2 :

1. Τα κτίρια κατασκευασμένα από σκελετό θερμοκηπίου (τύπου τολ) πρέπει να φέρουν μόνωση και ανοίγματα αερισμού στην οροφή. Η ύπαρξη συνεχούς ανοίγματος στην οροφή δεν είναι απαραίτητη στην περίπτωση των κινητών στεγάστρων καθώς και των στεγάστρων κλειστού τύπου, στα οποία το περιβάλλον είναι ελεγχόμενο (σύστημα δροσισμού με ψυχροπάνελ κ.λπ.), με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν επαρκή ανοίγματα ώστε να εξασφαλίζεται ο αερισμός θέρους σε περίπτωση ανάγκης. Τα κτίρια αυτά ενισχύονται εφόσον προσκομίζεται βεβαίωση του κατασκευαστικού οίκου για την εξασφάλιση των καταλλήλων συνθηκών για την καλή διαβίωση των ζώων καθώς επίσης και έγκριση του συγκεκριμένου τύπου από το Κέντρο Ελέγχου Γεωργικών Κατασκευών (ΚΕΓΚ) ή άλλο φορέα που θα ορίζεται από το ΥπΑΑΤ.
2. Η ανώτατη επιλέξιμη δαπάνη ανά τ.μ. κτιρίου, περιλαμβάνει τις ηλεκτρικές και τις υδραυλικές εγκαταστάσεις, τα παράθυρα, τις μονώσεις, τις σχάρες δαπέδων όπου απαιτείται κ.λπ. Δεν περιλαμβάνει την οικοδομική άδεια.
3. Η ανώτατη επιλέξιμη δαπάνη ανά ζώο περιλαμβάνει, πέραν των κτιριακών, τον εξοπλισμό, την περιφράξη και τη δαπάνη της οικοδομικής άδειας. Αναλυτικότερα, α) στα κτιριακά περιλαμβάνεται ο κύριος στάβλος και οι

αποθηκευτικοί χώροι (πλην σιλό) των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων ενώ δεν περιλαμβάνεται η δαπάνη επεξεργασίας αποβλήτων, ο χώρος του αμελκτηρίου, ο χώρος γάλακτος και ο χώρος εξυπηρέτησης προσωπικού και β) στον εξοπλισμό περιλαμβάνεται αποκλειστικά ο συμβατικός εξοπλισμός που ενσωματώνεται στις ανωτέρω κτιριακές εγκαταστάσεις (π.χ. θέσεις ανάπαυσης αγελάδων –κρεβάτια, κάγκελα, ταΐστρες, ποτίστρες κ.λπ.). Δεν περιλαμβάνεται ο λοιπός εξοπλισμός όπως, τα παρασκευαστήρια ζωοτροφών (π.χ. χαρμανιέρα, σφυρόμυλος, κοχλίες, σιλό κ.λπ.), το αμελκτήριο, ο εξοπλισμός διανομής του σιτηρεσίου (π.χ. ενσιρωδιανομέας) κ.λπ.

4. Η ανώτατη επιλέξιμη δαπάνη δύναται να προσαυξάνεται:

4.1 Στις σταβλικές εγκαταστάσεις που κατασκευάζονται σε ορεινές περιοχές κατά την έννοια της οδηγίας 85/148ΕΟΚ όπως ισχύει κάθε φορά έως 10% ανά τ.μ. κτιρίου και έως 5% ανά ζώο.

4.2 Στις σταβλικές εγκαταστάσεις που κατασκευάζονται σε περιοχές που ισχύουν ειδικοί αρχιτεκτονικοί όροι και εφόσον προσκομίζεται βεβαίωση αρμόδιας υπηρεσίας για την υποχρέωση εφαρμογής τους:

- i. Χωρίς προσκόμιση προμετρήσεων και προϋπολογισμών πολιτικού μηχανικού ή άλλου κατά το νόμο αρμόδιου επαγγελματία, έως 10% ανά τ.μ. κτιρίου και έως 5% ανά ζώο.
- ii. Με προσκόμιση προμετρήσεων και προϋπολογισμών πολιτικού μηχανικού ή άλλου κατά το νόμο αρμόδιου επαγγελματία, έως 20% ανά τ.μ. κτιρίου και έως 10% ανά ζώο.

4.3 Στις σταβλικές εγκαταστάσεις που κατασκευάζονται σε νησιωτικές περιοχές της Χώρας με εξαίρεση τις νήσους Κρήτη και Εύβοια:

- i. Χωρίς προσκόμιση προμετρήσεων και προϋπολογισμών πολιτικού μηχανικού ή άλλου κατά το νόμο αρμόδιου επαγγελματία, έως 15% ανά τ.μ. κτιρίου και έως 8% ανά ζώο.
- ii. Με προσκόμιση: α) προμετρήσεων και προϋπολογισμών πολιτικού μηχανικού ή άλλου κατά το νόμο αρμόδιου επαγγελματία, και β) τεκμηρίωση της αναγκαιότητας της σχετικής υπέρβασης, έως 30% ανά τ.μ. κτιρίου και έως 15% ανά ζώο.

4.4 Στους ειδικούς αποθηκευτικούς χώρους αποκλειστικά για την αποθήκευση - συντήρηση των προϊόντων της εκμετάλλευσης, με προσκόμιση: α) προμετρήσεων και προϋπολογισμών πολιτικού μηχανικού ή άλλου κατά τον νόμο αρμόδιου επαγγελματία, και β) τεκμηρίωση της αναγκαιότητας της σχετικής υπέρβασης.

4.5 Στους χώρους παραμονής ζώων συμβατικής κατασκευής έως 25 ευρώ/τ.μ. κτιρίου στην περίπτωση τοποθέτησης πάνελ πολυουρεθάνης πάχους κατ' ελάχιστον 3 εκατοστών.

4.6 Στην παρούσα παράγραφο, όπου γίνεται αναφορά σε «σταβλικές εγκαταστάσεις» εννοείται ότι αυτές περιλαμβάνουν το σύνολο των κτιρίων και κατασκευών από τα οποία αποτελείται μια σταβλική εγκατάσταση (στάβλος, αμελκτήριο, χώρος εξυπηρέτησης προσωπικού, αποθήκες, κ.λπ.). Ωστόσο, οι προσαυξήσεις αφορούν οποιαδήποτε κτίριο και κατασκευή περιλαμβάνεται στους Πίνακες 9.1 και 9.2. Συνεπώς, οι προσαυξήσεις αφορούν και την κατασκευή αποθήκης σε αίτηση στήριξης εκμετάλλευσης με επενδύσεις στην φυτική παραγωγή.

5. Στα κτίρια από σκελετό θερμοκηπίου του Πίνακα 9.1.2 η ανώτατη επιλέξιμη δαπάνη ανά €/m² αφορά τον τρόπο κατασκευής και συγκεκριμένα:

- i. η πρώτη τιμή αφορά κατασκευή με σωλήνες και πάνελ πολυουρεθάνης το οποίο έχει ελάχιστο πάχος 3 εκατοστά και
- ii. η δεύτερη τιμή αφορά κατασκευή με ΙΡΕ ή κοιλοδοκούς και πάνελ πολυουρεθάνης το οποίο έχει ελάχιστο πάχος 3 εκατοστά.

6. Η επιλέξιμη δαπάνη κατασκευής στάβλων αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ή κρεοπαραγωγής δεν περιλαμβάνει τις εγκαταστάσεις εκτροφής μοσχαριών μετά τις 120 ημέρες.

7. Στα χοιροστάσια μικτής κατεύθυνσης συμπεριλαμβάνονται και τα παχυντήρια.

8. Σε στάβλους αγελάδων που κατασκευάζονται με την μορφή «σταβλο-υποστεγών», δηλαδή υπόστεγων χωρίς περιμετρικούς τοίχους, οι ανώτατες επιλέξιμες δαπάνες μειώνονται στο 60% ανά m² κτιρίου (δηλαδή μείωση κατά 40%) και στο 50% ανά ζώο.

9.2 Εύλογο κόστος υλοποίησης επενδυτικών δαπανών θερμοκηπιακών εγκαταστάσεων

Πίνακας 9.2 Θερμοκήπια

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ
ΤΥΠΟΣ Α*: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ, ΑΜΦΙΡΡΙΚΤΟ ΑΠΛΟ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ και ΥΨΟΣ ΥΔΡΟΡΡΟΗΣ ΜΕΧΡΙ 2,99 ΜΕΤΡΑ	
1) Κάλυψη όλο με μαλακό πλαστικό	23.800€/στρ.
2) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυεστέρα, οροφή με μαλακό πλαστικό	29.000€/στρ.
3) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυκαρβονικό, οροφή με μαλακό πλαστικό	31.000€/στρ.
ΤΥΠΟΣ Β*: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ, ΑΜΦΙΡΡΙΚΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ και ΥΨΟΣ ΥΔΡΟΡΡΟΗΣ ΜΕΧΡΙ 2,99 ΜΕΤΡΑ	
1) Κάλυψη όλο με μαλακό πλαστικό	27.000€/στρ.
2) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυεστέρα, οροφή με μαλακό πλαστικό	32.000€/στρ.
3) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυκαρβονικό, οροφή με μαλακό πλαστικό	34.000€/στρ.
ΤΥΠΟΣ Γ*: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΤΟΞΟΤΟ ΑΠΛΟ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ και ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΥΨΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ 3,00 ΜΕΤΡΑ	
1) Κάλυψη όλο με μαλακό πλαστικό	24.500€/στρ.
2) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυεστέρα, οροφή με μαλακό πλαστικό	29.500€/στρ.
3) Κάλυψη προσόψεις με πολυεστέρα, οροφή – παράθυρα – ποδιές με μαλακό πλαστικό	26.500€/στρ.
4) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυκαρβονικό, οροφή με μαλακό πλαστικό	31.000€/στρ.
5) Κάλυψη προσόψεις με πολυκαρβονικό, οροφή – παράθυρα – ποδιές με μαλακό πλαστικό	27.500€/στρ.
ΤΥΠΟΣ Δ*: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΤΟΞΟΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ, ΧΩΡΙΣ ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ (ΠΑΡΑΘΥΡΑ), ΜΕ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΚΕΛΕΤΟ και ΥΨΟΣ ΥΔΡΟΡΡΟΗΣ ΜΕΧΡΙ 2,99 ΜΕΤΡΑ	
1) Κάλυψη όλο μαλακό πλαστικό	27.500€/στρ.
2) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυεστέρα, οροφή με μαλακό πλαστικό	32.000€/στρ.
3) Κάλυψη προσόψεις με πολυεστέρα, οροφή – παράθυρα – ποδιές με μαλακό πλαστικό	30.000€/στρ.
4) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυκαρβονικό, οροφή με μαλακό πλαστικό	34.000€/στρ.
5) Κάλυψη προσόψεις με πολυκαρβονικό, οροφή – παράθυρα – ποδιές με μαλακό πλαστικό	31.000€/στρ.
ΤΥΠΟΣ Ε*: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΤΟΞΟΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ, ΧΩΡΙΣ ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ (ΠΑΡΑΘΥΡΑ), ΜΕ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΚΕΛΕΤΟ και ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ, ΑΜΦΙΡΡΙΚΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ, ΧΩΡΙΣ ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ (ΠΑΡΑΘΥΡΑ), ΜΕ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΚΕΛΕΤΟ. ΥΨΟΣ ΥΔΡΟΡΡΟΗΣ ΑΠΟ 3,00 ΜΕΤΡΑ έως και 3,99 ΜΕΤΡΑ	
1) Κάλυψη όλο πλαστικό	31.500€/στρ.
2) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυεστέρα, οροφή με πλαστικό	37.000€/στρ.
3) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυκαρβονικό, οροφή με πλαστικό	39.000€/στρ.
ΤΥΠΟΣ ΣΤ*: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΤΟΞΟΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ, ΧΩΡΙΣ ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ (ΠΑΡΑΘΥΡΑ), ΜΕ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΚΕΛΕΤΟ και ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ, ΑΜΦΙΡΡΙΚΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ, ΧΩΡΙΣ ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ (ΠΑΡΑΘΥΡΑ), ΜΕ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΚΕΛΕΤΟ. ΥΨΟΣ ΥΔΡΟΡΡΟΗΣ ΑΠΟ 4,00 ΜΕΤΡΑ έως και 4,99 ΜΕΤΡΑ.	
1) Κάλυψη όλο μαλακό πλαστικό	35.000€/στρ.
2) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυεστέρα, οροφή με μαλακό πλαστικό	41.500€/στρ.
3) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυκαρβονικό, οροφή με μαλακό πλαστικό	44.000€/στρ.
4) Κάλυψη όλο πολυκαρβονικό	53.500€/στρ.
ΤΥΠΟΣ Ζ*: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΤΟΞΟΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ, ΧΩΡΙΣ ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ (ΠΑΡΑΘΥΡΑ), ΜΕ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΚΕΛΕΤΟ και ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ, ΑΜΦΙΡΡΙΚΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ, ΧΩΡΙΣ ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ (ΠΑΡΑΘΥΡΑ), ΜΕ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΚΕΛΕΤΟ. ΥΨΟΣ ΥΔΡΟΡΡΟΗΣ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 5,00 ΜΕΤΡΑ.	
1) Κάλυψη όλο μαλακό πλαστικό	42.500€/στρ.
2) Κάλυψη προσόψεις και ποδιές με πολυκαρβονικό, οροφή με μαλακό πλαστικό	50.000€/στρ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ
*Υποσημείωση για όλους τους τύπους: - Στα Ξύλινα Θερμοκήπια εφαρμόζεται μείωση κατά 45% στις αναγραφόμενες τιμές των μεταλλικών θερμοκηπίων Οι ανωτέρω τιμές δεν περιλαμβάνουν μεταφορικά, εξοπλισμό, ανοίγματα (παράθυρα), δαπάνες παροχέτευσης των υδάτων απορροής με σωλήνες.	
ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ (ΠΑΡΑΘΥΡΑ) κ.λπ.	
Ανοίγματα (παράθυρα) οροφής αυτόματα	38€/τρέχον μέτρο
Ανοίγματα πλαϊνά (παράθυρα) αυτόματα, κάλυψη πλαστικό	33€/τρέχον μέτρο
Ανοίγματα πλαϊνά (παράθυρα) αυτόματα, κάλυψη πολυεστέρα	62€/τρέχον μέτρο
Ανοίγματα πλαϊνά (παράθυρα) αυτόματα, κάλυψη πολυκαρβονικό	65€/τρέχον μέτρο
Διπλό (φουσκωτό) πλαστικό οροφής	3.200€/στρ.
Διπλό άνοιγμα (παράθυρο) οροφής	5.300€/στρ.
Ηλεκτρικός πίνακας ελέγχου παραθύρων	440€/ παράθυρο
Ανεμόμετρο	550€/τεμ.
Αισθητήρας βροχής	380€/τεμ.

Πίνακας 9.2α Εγκαταστάσεις Φυτικής Παραγωγής τύπου ΤΟΛ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ
ΥΨΗΛΑ ΤΟΛ ΤΟΞΩΤΑ (ΜΟΝΑ), ΥΨΟΥΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥ ΑΠΟ 1,8 ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ ΤΟΞΩΝ 2 ΜΕΤΡΑ	
Σκελετός μεταλλικός γαλβανιζέ με άνοιγμα > 5m, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1", Μήκος Σωλήνα 8,5μ.	4.500€ / στρ
Σκελετός μεταλλικός γαλβανιζέ με άνοιγμα > 5m, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1", Μήκος Σωλήνα 9,0μ.	4.600€ / στρ
Σκελετός μεταλλικός γαλβανιζέ με άνοιγμα > 5m, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1", Μήκος Σωλήνα 10,0μ.	4.800€ / στρ
Σκελετός μεταλλικός μαύρος με άνοιγμα > 5m, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1", Μήκος Σωλήνα 8,5μ.	4.100€ / στρ
Σκελετός μεταλλικός μαύρος με άνοιγμα > 5m, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1", Μήκος Σωλήνα 9,0μ.	4.200€ / στρ
Σκελετός μεταλλικός μαύρος με άνοιγμα > 5m, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1", Μήκος Σωλήνα 10,0μ.	4.400€ / στρ
ΥΨΗΛΟ ΤΟΛ ΠΟΛΛΑΠΛΟ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΤΟΞΩΤΟ, ΓΑΛΒΑΝΙΖΕ, ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΟΡΘΟΣΤΑΤΩΝ 2 ΜΕΤΡΑ*	
Άνοιγμα 5μ, ορθοστάτες \varnothing 1" μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1" μήκος σωλήνα 6μ, υδρορροή μεταλλική με ενδεικτικό μήκος 160μ	6.600€/στρ
Άνοιγμα 7μ, ορθοστάτες \varnothing 1 1/4", μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1 1/4", μήκος σωλήνα 9μ, υδρορροή μεταλλική με ενδεικτικό μήκος 115μ	8.100€/στρ
Άνοιγμα 8μ, ορθοστάτες \varnothing 1 1/4", μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1 1/4", μήκος σωλήνα 10μ, υδρορροή μεταλλική με ενδεικτικό μήκος 96μ	7.900€/στρ
Άνοιγμα 5μ, ορθοστάτες \varnothing 1" μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1" μήκος σωλήνα 6μ, υδρορροή πλαστική με ενδεικτικό μήκος 160μ	6.300€/στρ
Άνοιγμα 7μ, ορθοστάτες \varnothing 1 1/4" μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1 1/4", μήκος σωλήνα 9μ, υδρορροή πλαστική με ενδεικτικό μήκος 115μ	7.700€/στρ
Άνοιγμα 8μ, ορθοστάτες \varnothing 1 1/4", μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1 1/4", μήκος σωλήνα 10μ, υδρορροή πλαστική με ενδεικτικό μήκος 96μ	7.500€/στρ

ΥΨΗΛΟ ΤΟΛ ΠΟΛΛΑΠΛΟ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΤΟΞΩΤΟ, ΜΑΥΡΟ, ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΟΡΘΟΣΤΑΤΗ 2 ΜΕΤΡΑ*	
Άνοιγμα 5μ, ορθοστάτες \varnothing 1" μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1" μήκος σωλήνα 6μ, υδρορροή μεταλλική με ενδεικτικό μήκος 115μ	5.500€/στρ
Άνοιγμα 7μ, ορθοστάτες \varnothing 1 1/4" μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1 1/4", μήκος σωλήνα 9μ, υδρορροή μεταλλική με ενδεικτικό μήκος 115μ	6.300€/στρ
Άνοιγμα 8μ, ορθοστάτες \varnothing 1 1/4", μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1 1/4", μήκος σωλήνα 10μ, υδρορροή μεταλλική με ενδεικτικό μήκος 96μ	6.250€/στρ
Άνοιγμα 5μ, ορθοστάτες \varnothing 1" μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1" μήκος σωλήνα 6μ, υδρορροή πλαστική με ενδεικτικό μήκος 115μ	5.150€/στρ
Άνοιγμα 7μ, ορθοστάτες \varnothing 1 1/4" μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1 1/4", μήκος σωλήνα 9μ, υδρορροή πλαστική με ενδεικτικό μήκος 115μ	6.000€/στρ
Άνοιγμα 8μ, ορθοστάτες \varnothing 1 1/4", μήκος 1,70μ, τόξα (B.T. 2mm), \varnothing 1 1/4", μήκος σωλήνα 10μ, υδρορροή πλαστική με ενδεικτικό μήκος 96μ	5.950€/στρ
*Στα πολλαπλά τροποποιημένα ΤΟΛ που ενισχύονται με ελκυστήρες για υποστήριξη κατακόρυφων φορτίων, επιπλέον 500€/στρ. Δεν ενισχύονται σε περίπτωση ιδιοκατασκευής.	
*Πλαϊνά ανοίγματα, επιπλέον 630€/στρ. Δεν ενισχύονται σε περίπτωση ιδιοκατασκευής.	
*Το μήκος των ορθοστατών αφορά το συνολικό υπέργειο και υπόγειο μέρος του ορθοστάτη και δεν είναι δεσμευτικό (μπορεί να παραλλάσει σύμφωνα με την κατασκευή)	
*Όταν το άνοιγμα του τόξου παραλλάσει κατά 50 εκ. από τα ανωτέρω ανοίγματα, δεν απαιτείται η προσκόμιση τριών προσφορών	
*Οι τιμές αυτές αφορούν κατασκευή από κατασκευαστική εταιρεία. Σε περίπτωση ιδιοκατασκευής μειώνονται κατά 20%. Στην περίπτωση ιδιοκατασκευής δεν ενισχύονται τα πλαϊνά ανοίγματα και οι ελκυστήρες.	

Πίνακας 9.3 Εξοπλισμός Θερμοκηπίων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΩΝ	
Επιδαπέδια θέρμανση λεβητοστάσιο με κατανομή το στρέμμα (πλήρης)	24.000 €/στρ
Αεροθέρμανση πετρελαίου 100.000 kcal	4.400 €/τεμ.
Αεροθέρμανση πετρελαίου 150.000 kcal	5.500 €/τεμ.
Αεροθέρμανση πέλετ 100.000 kcal	7.200 €/τεμ.
Αεροθέρμανση πέλετ 150.000 kcal	8.600 €/τεμ.
Αεροθέρμανση πυρηνόξυλο έως 200.000 kcal (περιλαμβάνει σιλό, αναβατήριο, χώρο αποθήκευσης πυρηνά κ.α)	14.000 €/τεμ.
Ανεμιστήρες για ομοιόμορφη κατανομή θερμοκρασίας (κυκλοφορητές)	2.100 €/στρ
Παθητικό ηλιακό σύστημα	650 €/στρ
Δεξαμενή πετρελαίου 1000 λίτρα	400 €/τεμ.
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΡΟΣΙΣΜΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΩΝ	
Ανεμιστήρες για δυναμικό αερισμό συνολικής δυναμικότητας γύρω στα 165.000 μ3/ώρα το στρέμμα	5.200 €/στρ
Ψύξη (Cooling) το στρέμμα	12.000 €/στρ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΨΕΚΑΣΜΟΥ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΩΝ	
Σταθερό ψεκαστικό με αεροσυμπιεστή	2.300 €/στρ
Ανεμιστήρες για ομοιόμορφη κατανομή φαρμάκου κ.λπ.	2.100 €/στρ
Τροχήλατος νεφελοψεκαστήρας μονής κεφαλής	4.400 €/τεμ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ
Τροχήλατος νεφελοψεκαστήρας διπλής κεφαλής	5.800 €/τεμ.
ΣΥΣΤΗΜΑ ΛΙΠΑΝΣΗΣ	
Κεφαλή συστήματος: Περιλαμβάνει υπολογιστή, αντλία μεταφοράς νερού, φίλτρα, δεξαμενές λιπασμάτων κ.λπ. (το πόσο αυτό προστίθεται μια φορά για θερμοκήπιο μέχρι 10 στρέμματα)	17.500 €/στρ
ΥΔΡΟΠΟΝΙΑ	
Άρδευση διανομή κατά στρέμμα	3.700 €/στρ
Υπόστρωμα με περλίτη, πετροβάμβακα, κοκοφοίνικα (κοκοσόιλ), ελαφρόπετρα και λουπά υλικά με ή χωρίς πανί εδαφοκάλυψης	3.500 €/στρ
Βάσεις, κανάλια, στηρίγματα (κλειστού κυκλώματος υδροπονίας)	8.600 €/στρ
Βάσεις, κανάλια, στηρίγματα (ανοιχτού κυκλώματος υδροπονίας)	8.300 €/στρ
Δεξαμενή ανακύκλωσης και οξυγόνωσης θρεπτικού διαλύματος (εφάπαξ)	2.700 €
ΠΑΓΚΟΣ ΡΙΖΟΒΟΛΙΑΣ	
Με θερμαινόμενο δάπεδο (ηλ. αντιστάσεις) και ηλεκτρικό πίνακα (5τ.μ.)	2.400 €/τεμ.
Με θερμαινόμενο δάπεδο (ηλ. αντιστάσεις) και ηλεκτρικό πίνακα (7,5 τ.μ.)	3.100 €/τεμ.
Με θερμαινόμενο δάπεδο (ηλ. αντιστάσεις) και ηλεκτρικό πίνακα (10 τ.μ.)	3.600 €/τεμ.
Με θερμαινόμενο δάπεδο (ηλ. αντιστάσεις) και ηλεκτρικό πίνακα (12,5 τ.μ.)	4.200 €/τεμ.
Με θερμαινόμενο δάπεδο (ηλ. αντιστάσεις), σύστημα υδρονέφωσης και ηλ. πίνακα (5 τ.μ.)	3.650 €/τεμ.
Με θερμαινόμενο δάπεδο (ηλ. αντιστάσεις), σύστημα υδρονέφωσης και ηλ. πίνακα (7,5 τ.μ.)	4.300 €/τεμ.
Με θερμαινόμενο δάπεδο (ηλ. αντιστάσεις), σύστημα υδρονέφωσης και ηλ. πίνακα (10 τ.μ.)	4.700€/τεμ.
Με θερμαινόμενο δάπεδο (ηλ. αντιστάσεις), σύστημα υδρονέφωσης και ηλ. πίνακα (12,5 τ.μ.)	5.100€/τεμ.
ΛΟΙΠΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	
Θερμοκουρτίνα οροφής επίπεδη	12.000 €/στρ
Θερμοκουρτίνα οροφής πυραμιδική	13.200 €/στρ
Σύστημα απολύμανσης εδάφους με ατμό	19.600 €/στρ
Θειαφιστήρας με ατμό	2.650€/τεμ.
Εντομοστεγές δίκτυο	1.750 €/στρ
Μεταλλικός ανεμοθραύστης 4 μέτρα ύψος με δίκτυο	140€/τρέχον μέτρο

9.4 Εύλογο κόστος υλοποίησης επενδυτικών δαπανών μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού

Πίνακας 9.4 Ηλεκτροπαραγωγή ζεύγη (H/Z) (γεννήτριες) πετρελαίου

KVA	Ανώτατη επιλέξιμη δαπάνη	KVA	Ανώτατη επιλέξιμη δαπάνη
8	3.300€	16	5.600€
9	3.700€	17	5.900€
10	4.000€	18	6.300€
11	4.200€	19	6.600€
12	4.500€	20-22	7.000€
13	4.800€	23-25	7.600€
14	5.100€	26-30	8.400€
15	5.400€		

1. Οι ανωτέρω τιμές δύνανται να προσαυξάνονται κατά 15% όταν τεκμηριώνεται ότι στα τεχνικά χαρακτηριστικά της γεννήτριας περιλαμβάνεται η δυνατότητα σύνδεσης με πίνακα αυτόματης μεταγωγής.
2. Στις ανωτέρω τιμές των H/Z δεν περιλαμβάνεται το εύλογο κόστος αγοράς και εγκατάστασης του πίνακα μεταγωγής ΔΕΗ - γεννήτρια ανεξάρτητα από την δυναμικότητα της γεννήτριας, ως εξής:
 - 2.1. Πίνακες Χειροκίνητης Μεταγωγής H/Z 1.050 ευρώ
 - 2.2. Πίνακες Αυτόματης Μεταγωγής H/Z 1.800 ευρώ

9.5 Εύλογο κόστος υλοποίησης επενδυτικών δαπανών διαμόρφωσης και περίφραξης.

Πίνακας 9.5 Διαμόρφωση και περίφραξη.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ
Διαμόρφωση χώρου – ισοπέδωση	352€/στρ
Ισοπέδωση	62 €/στρ
Περίφραξη με σενάζι	21 €/ τρέχον μέτρο
Περίφραξη	10 €/ τρέχον μέτρο

9.6 Εύλογο κόστος υλοποίησης επενδυτικών δαπανών εγκατάστασης πολυετών φυτειών

Πίνακας 9.6.1 Πολυετείς Φυτείες

Κατηγορία – Είδη	Πυκνότητα δέντρων ανά στρέμμα	Ανώτατη επιλέξιμη τιμή (€/στρ)
Αβοκάντο		800
Ακτινίδια*	65-70	3.580
Ακτινίδια*	71-80	3.702
Ακτινίδια*	81-84	3.903
Ακτινιδιά, εγκατάσταση με εμβολιασμό	65-70	683
Ακτινιδιά, εγκατάσταση με εμβολιασμό	71-80	758
Ακτινιδιά, εγκατάσταση με εμβολιασμό	81-84	882
Αμπέλι για παραγωγή οίνου, φύτευση σε κύπελο		1.000
Αμπέλι για παραγωγή οίνου, φύτευση σε υποστηριγμένα σχήματα*		1.500
Αρώνια, Ιπποφάες, Γκότζι Μπέρι (υποστηλωμένα σχήματα)*		1.500
Βατόμουρα		1.140
Δίκταμο		900
Ελιά κύπελο	έως 30	250
Ελιά πυκνής φύτευσης	31-50	400
Ελιά, γραμμικό	150-200	1.000
Επιτραπέζια σταφύλια και σουλτανίνα*	200-220	3.567
Επιτραπέζια σταφύλια και σουλτανίνα*	221-260	3.893
Επιτραπέζια σταφύλια και σουλτανίνα*	261-275	4.382
Εσπεριδοειδή	35-45	835
Εσπεριδοειδή	46-50	885
Εσπεριδοειδή	51-55	935
Κορινθιακή σταφίδα*	284-300	2.594
Κορινθιακή σταφίδα*	301-330	2.872
Κορινθιακή σταφίδα*	331-350	3.034
Κρόκος		1.100
Κυδωνιά		360
Μηλοειδή (Μηλιά, Αχλαδιά), κανονική φύτευση σε σχήμα κυπέλου		360
Μηλοειδή (Μηλιά, Αχλαδιά)*	175-225	2.230
Μηλοειδή (Μηλιά, Αχλαδιά)*	226-300	2.724
Μηλοειδή (Μηλιά, Αχλαδιά)*	301-350	3.323
Πυρηνόκαρπα, κανονική φύτευση σε σχήμα κυπέλου		540
Πυρηνόκαρπα (Ροδακινιά, Νεκταρινιά, Βερικοκιά, Δαμασκηνιά, Κερασιά)*	100-120	1.859
Πυρηνόκαρπα (Ροδακινιά, Νεκταρινιά, Βερικοκιά, Δαμασκηνιά, Κερασιά)*	121-160	2.207
Πυρηνόκαρπα (Ροδακινιά, Νεκταρινιά, Βερικοκιά, Δαμασκηνιά, Κερασιά)*	161-180	2.437
Ρίγανη, Θυμάρι, λεβάντα, τσάι του βουνού		380
Ροδιά, Καστανιά, Φιστικιά, Αμυγδαλιά, Φουντουκιά, Λωτός, Κορομηλιά	20-25	496
Ροδιά, Καστανιά, Φιστικιά, Αμυγδαλιά, Φουντουκιά, Λωτός, Κορομηλιά	26-40	632
Ροδιά, Καστανιά, Φιστικιά, Αμυγδαλιά, Φουντουκιά, Λωτός, Κορομηλιά	41-50	801

Σπαράγγια		1.100
Συκιά, Καρυδιά, Μαστίχα	20-30	817
Συκιά, Καρυδιά, Μαστίχα	31-55	1.207
Συκιά, Καρυδιά, Μαστίχα	56-70	1.792
Τριαντάφυλλα θερμοκηπίου		20.000
Τριαντάφυλλα υπαίθρου (για παραγωγή αιθερίου ελαίου)		551
Φοινικοειδή**		---

*Στο κόστος εγκατάστασης περιλαμβάνεται και η υποσύλωση

**Η καλλιέργεια φοινικοειδών έχει απαγορευτεί, λόγω του κόκκινου σκαθαριού και επιτρέπεται μόνο η διακίνηση με διάμετρο κορμού έως τέσσερα εκατοστά, με 2,5 ευρώ ανά τεμάχιο.

1. Στην περίπτωση αγοράς και εγκατάστασης πολυετών φυτειών των ειδών και περιγραφών φύτευσης του ανωτέρω πίνακα απαιτείται η υποβολή μίας προσφοράς. Σε διαφορετική περίπτωση απαιτείται η υποβολή τριών ανεξάρτητων προσφορών. Στην προσφορά πρέπει να υπολογίζεται το στρεμματικό κόστος για το είδος, την ποικιλία, την πυκνότητα φύτευσης και τη διαμόρφωση της προτεινόμενης φυτείας.
2. Σε πολλές δενδρώδεις καλλιέργειες, με την χρήση νέων υποκειμένων & ποικιλιών εγχώριων ή εισαγόμενων που προσδίδουν νανισμό, προωθούνται σχήματα, υποστηριζόμενα, πολύ πυκνής φύτευσης που δεν περιγράφονται στις κατηγορίες του παραπάνω πίνακα. Εφαρμόζονται κυρίως στην καλλιέργεια μηλιάς (οπωρώνας λιβάδι), αχλαδιάς, κερασιάς και στην ροδακινιά. Οι περιπτώσεις αυτές καθώς και οι περιπτώσεις όπου το είδος ή η πυκνότητα φύτευσης ή το σύστημα φύτευσης δεν περιγράφονται στον ανωτέρω πίνακα, μπορούν να καλυφθούν με υπολογισμό του κόστους της επένδυσης με τεχνική έκθεση του μελετητή γεωπόνου και την προσκόμιση τριών τέτοιων σχετικών προτιμολογίων (τρεις ανεξάρτητες προσφορές).
3. Η κάλυψη των δαπανών άρδευσης δεν είναι επιλέξιμη μέσα από το μέτρο 4.1.5. Συνεπώς οι τιμές του πίνακα καθώς, οι τεχνικές εκθέσεις και οι προσφορές των προτιμολογίων δεν πρέπει να περιλαμβάνουν δαπάνες εγκατάστασης άρδευσης ή αν τις περιλαμβάνουν, αυτές πρέπει να εμφανίζονται διακριτά.

9.7 Εύλογο κόστος υλοποίησης επενδυτικών δαπανών εξοπλισμού αιγοπροβατοτροφίας

Πίνακας 9.7.1 Αμελκτικές μηχανές αιγοπροβάτων.

ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ				
		Παγίδα παλινδρομική		Παγίδα γρήγορης εξόδου		Κυκλική
		Χωρίς αυτόματη διατροφή	Με αυτόματη διατροφή	Χωρίς αυτόματη διατροφή	Με αυτόματη διατροφή	
9	18	18.500 €	20.800 €	20.957 €	23.257 €	-
12	12	21.000 €	22.500 €	22.725 €	24.750 €	-
12	24	22.500 €	25.450 €	25.950 €	28.950 €	-
15	30	25.250 €	29.800 €	28.500 €	32.500 €	-
16	32	25.250 €	29.800 €	28.500 €	32.500 €	-
18	18	24.400 €	26.700 €	26.200 €	28.500 €	40.000 €
18	36	28.000 €	32.600 €	29.900 €	34.500 €	-
24	24	28.000 €	30.950 €	31.550 €	34.500 €	49.000 €
24	48	34.500 €	40.400 €	41.400 €	47.500 €	-
30	30	34.500 €	38.300 €	37.500 €	41.500 €	52.000 €
32	32	34.500 €	38.300 €	37.500 €	41.500 €	53.000 €
36	36	42.000 €	46.600 €	43.900 €	48.500 €	55.000 €
48	48	50.000 €	50.000 €	50.000 €	50.000 €	60.000 €

1. Οι ανωτέρω τιμές δεν περιλαμβάνουν σύστημα αυτόματης αφαίρεσης θηλάστρων
2. Οι ανωτέρω τιμές δεν περιλαμβάνουν σύστημα αυτόματης γαλακτομέτρησης

Πίνακας 9.7.2 Μηχανές γαλουχίας αιγοπροβάτων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΞΙΑ (ευρώ/μηχανή)
Μη αυτοκαθαριζόμενες μηχανές γαλουχίας	5.000
Αυτοκαθαριζόμενες μηχανές γαλουχίας	8.000

Πίνακας 9.7.3 Παγολεκάνες αιγοπροβάτων

ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΓΟΛΕΚΑΝΗΣ (λίτρα)	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΓΟΛΕΚΑΝΗΣ (λίτρα)	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ
150 – 200	1.750€	601 – 700	4.450 €
201 – 300	2.250€	701 – 800	4.800 €
301 – 400	2.900€	801 – 900	5.200 €
401 – 500	3.450€	901 – 1.000	5.400€
501 – 600	4.000€		

9.8 Εύλογο κόστος υλοποίησης επενδυτικών δαπανών εξοπλισμού μελισσοκομίας.

Η δαπάνη αγοράς κυψέλης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 35 ευρώ. Η πλήρης κυψέλη αποτελείται σωρευτικά:

- α) εμβρυοθάλαμο τύπου standard (10 ή 8 πλαίσιων), από ξύλο ή κόντρα πλακέ, με σταθερή ή κινητή βάση
- β) καπάκι τύπου standard ή Αυστραλίας,
- γ) τα αντίστοιχα πλαίσια,
- δ) συνδετήρες για το καπάκι και
- ε) συνδετήρες για την κινητή βάση (εφόσον η κυψέλη διαθέτει κινητή βάση)

9.9 Εύλογο κόστος υλοποίησης επενδύσεων που συμβάλλουν στη χρήση ΑΠΕ και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Πίνακας 9.9 Συστήματα ΑΠΕ για ιδιοκατανάλωση

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ
Φωτοβολταϊκό συνδεδεμένο στο δίκτυο με σταθερές βάσεις	1.000 €/kW
Αυτόνομο φωτοβολταϊκό με σταθερές βάσεις	1.900 €/kW
Φωτοβολταϊκό συνδεδεμένο στο δίκτυο ισχύος με ιχνηλάτες (trackers)	1.250 €/kW
Αυτόνομο φωτοβολταϊκό ισχύος με ιχνηλάτες (trackers)	/kW
Γεωθερμία (θερμική ενέργεια-γεωεναλλάκτες)	1.500 €/kWth
Γεωθερμία (θερμική ενέργεια-υδρογεώτρηση)	1.000 €/kWth
Αντλίες θερμότητας COP>3.5	340 €/kWth
Λέβητας βιομάζας	64 €/kWth
Αιολικές εγκαταστάσεις σε διασυνδεδεμένο σύστημα με ισχύ >1kW	1.250 €/kW
Αιολικές εγκαταστάσεις σε μη διασυνδεδεμένο σύστημα με ισχύ >1kW	1.450 €/kW
Φωτοβολταϊκό, συσσωρευτές και μικρή Α €/Γ με σταθερές βάσεις	3.700 €/kW
Φωτοβολταϊκό, συσσωρευτές και μικρή Α €/Γ με ιχνηλάτες (trackers)	4.100 €/kW
Μικρή ανεμογεννήτρια (Α/Γ) με ισχύ <1kW	1.000 €/kW
Μικρή ανεμογεννήτρια (Α/Γ) με ισχύ <1kW και συσσωρευτές	2.500 €/kW

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ- ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΠΙΝΑΚΑ 9.9

α) Οι επιλέξιμες δαπάνες του ανωτέρω πίνακα αφορούν στην αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση του σχετικού εξοπλισμού, καθώς και στην εκτέλεση συνοδών έργων (π.χ. εργασίες εκσκαφών για την εγκατάσταση συστημάτων γεωθερμίας), όπου αυτό απαιτείται. Δεν περιλαμβάνονται σε αυτές οι δαπάνες μελετών.

β) Στην περίπτωση των αντλιών θερμότητας και των συστημάτων γεωθερμίας η ανωτάτη επιλέξιμη δαπάνη δύναται να προσαυξηθεί έως 25% με προσκόμιση μελέτης που να αποδεικνύει την αναγκαιότητα της σχετικής υπέρβασης.

γ) Στις περιπτώσεις όπου απαιτούνται εργασίες διαμόρφωσης του αγροτεμαχίου για την εγκατάσταση του εξοπλισμού, οι σχετικές δαπάνες είναι επιλέξιμες και για αυτές εφαρμόζονται οι τιμές του Πίνακα 9.5.

9.10 Εύλογο κόστος υλοποίησης επενδυτικών δαπανών μηχανολογικού εξοπλισμού – μηχανημάτων κατεργασίας εδάφους

Πίνακας 9.10.1 ΑΡΟΤΡΑ

2υνα	Αναστροφή	Μ.Ε.Κ.(€)
	Αναστρεφόμενα	6.900
	Μη Αναστρεφόμενα	3.200
3υνα	Αναστροφή	Μ.Ε.Κ.(€)
	Αναστρεφόμενα	11.300
	Μη Αναστρεφόμενα	5.000
4υνα+	Αναστροφή	Μ.Ε.Κ.(€)
	Αναστρεφόμενα	18.200
	Μη Αναστρεφόμενα	8.200

Πίνακας 9.10.2 ΦΡΕΖΕΣ

Βαρέως τύπου

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 1,5$	$1,5 < \alpha \leq 2,1$	$2,1 < \alpha \leq 3$
Μ.Ε.Κ.(€)	5.600	6.800	8.500

Μεσαίου τύπου

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 1,5$	$1,5 < \alpha \leq 2,1$	$2,1 < \alpha \leq 3$
Μ.Ε.Κ.(€)	4.750	6.100	8.000

Ελαφρού τύπου

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 1,5$	$1,5 < \alpha \leq 2,1$
Μ.Ε.Κ.(€)	3.800	5.750

Πίνακας 9.10.3 ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΕΣ

Βαρέως τύπου

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 1,5$	$1,5 < \alpha \leq 2$	$2 < \alpha \leq 3$	$3 < \alpha \leq 4$	$\alpha > 4$
Μ.Ε.Κ.(€)	2.200	2.900	4.000	6.300	8.150

Ελαφρού τύπου

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 1,5$	$1,5 < \alpha \leq 2$	$2 < \alpha \leq 3$	$3 < \alpha \leq 4$	$\alpha > 4$
Μ.Ε.Κ.(€)	1.750	2.250	3.200	3.750	6.650

Πίνακας 9.10.4 ΡΙΠΕΡ

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 1$	$1 < \alpha \leq 2$	$2 < \alpha \leq 3$	$3 < \alpha \leq 4$	$\alpha > 4$
Μ.Ε.Κ.(€)	2.000	3.200	4.400	7.500	11.300

Πίνακας 9.10.5 ΣΒΟΛΟΚΟΠΤΕΣ

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 2$	$2 < \alpha \leq 3$	$\alpha > 3$
Μ.Ε.Κ.(€)	7.500	13.650	18.000

Πίνακας 9.10.6 ΙΣΟΠΕΔΩΤΕΣ**Μηχανικοί**

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 2$	$2 < \alpha \leq 3$	$\alpha > 3$
Μ.Ε.Κ.(€)	3.200	3.750	5.000

Υδραυλικοί

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 2$	$2 < \alpha \leq 3$	$\alpha > 3$
Μ.Ε.Κ.(€)	-	4.400	5.700

Πίνακας 9.10.7 ΥΠΕΔΑΦΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΕΣ

Πλάτος εργασίας "α" (m)	$\alpha \leq 2$	$2 < \alpha \leq 3$	$\alpha > 3$
Μ.Ε.Κ.(€)	3.750	5.600	10.000

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 10

(Το παράρτημα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Υ.Α. 427/2-3-2023)

ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

A. Γεωργικά κτίρια και κατασκευές.
1) Οι συνολικές συγχρηματοδοτούμενες δαπάνες για την διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου εγκαταστάσεων και την τοποθέτηση περίφραξης εγκαταστάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 8.000 ευρώ ή τις 10.000 ευρώ σε νησιά μεγέθους κάτω των 3.100 κατοίκων.
2) Οι συγχρηματοδοτούμενες δαπάνες αποσυναρμολόγησης - μεταφοράς - συναρμολόγησης του υφιστάμενου εξοπλισμού σε περιπτώσεις μετεγκατάστασης δεν μπορεί να υπερβαίνουν τις 15.000 ευρώ στην ηπειρωτική χώρα και τις 25.000 ευρώ στη νησιωτική χώρα πλην Κρήτης και Εύβοιας.
3) Οι συγχρηματοδοτούμενες δαπάνες για την εγκατάσταση περίφραξης φυτειών δεν μπορούν να υπερβαίνουν τις 6.000 ευρώ.
B. Μηχανολογικός εξοπλισμός
1) Η συγχρηματοδοτούμενη δαπάνη αγοράς για τον ελκυστήρα και τον εξοπλισμό γεωργίας ακριβείας που τον συνοδεύει δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 125.000 ευρώ.
2) Η συγχρηματοδοτούμενη δαπάνη αγοράς παρελκόμενων κατεργασίας εδάφους δεν μπορεί να υπερβαίνει αθροιστικά τις 45.000 ευρώ.
3) Η συγχρηματοδοτούμενη δαπάνη αγοράς πολυμηχανημάτων κατεργασίας εδάφους δεν μπορεί να υπερβαίνει αθροιστικά τις 60.000 ευρώ.
4) Η συγχρηματοδοτούμενη δαπάνη αγοράς αλυσοπρίονου δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 300 ευρώ.
5) Ο προϋπολογισμός δαπανών για επενδύσεις i) σε μηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό που χρησιμοποιείται στην εκτέλεση γεωργικών εργασιών (ενδεικτικά: ελκυστήρας, παρελκόμενα ελκυστήρα) και ii) εγκατάστασης πολυετών φυτειών, συμπεριλαμβανομένων των περιφράξεων αυτών, αθροιστικά, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις εκατόν εξήντα χιλιάδες ευρώ (160.000 €). Από τον περιορισμό εξαιρούνται τα μηχανήματα συγκομιδής της παραγωγής που περιγράφονται στον πίνακα 4.10 του παραρτήματος 4 (Χορτοδετικές μηχανές αξίας μεγαλύτερης των 20.000 ευρώ ή ρυμούλκα με διάταξη αυτοφόρτωσης).
6) Η δαπάνη αγοράς πλαστικού μηχανήματος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 500 ευρώ.
Γ. Λοιπός εξοπλισμός
1) Η συνολική δαπάνη αγοράς και εγκατάστασης, μηχανημάτων και εξοπλισμού ασφαλείας εγκαταστάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 2.000 ευρώ.
2) Η συνολική δαπάνη αγοράς και εγκατάστασης μηχανημάτων και εξοπλισμού δικτύου μετεωρολογικών προειδοποιήσεων και φυτοπροστασίας, αθροιστικά δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2.500 ευρώ.
3) Η συνολική δαπάνη αγοράς και εγκατάστασης μηχανημάτων και εξοπλισμού πληροφορικής, συμπεριλαμβανομένου του λειτουργικού λογισμικού, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 1.200 ευρώ.
4) Η δαπάνη για την αγορά εφαρμογών ηλεκτρονικού υπολογιστή που σχετίζονται με τις δραστηριότητες της εκμετάλλευσης (π.χ. εφαρμογή διαχείρισης του ζωικού κεφαλαίου) δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 1.200 ευρώ.
5) Η συνολική δαπάνη αγοράς και εγκατάστασης μηχανημάτων και εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 500 ευρώ.
6) Η συνολική δαπάνη αγοράς και εγκατάστασης μηχανημάτων και εξοπλισμού γραφείου δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 500 ευρώ.
Δ. Γενικές δαπάνες
1) Η δαπάνη σύνταξης και υποβολής της αίτησης στήριξης στο πλαίσιο της δράσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2.000 ευρώ, εκτός εάν αιτούνται επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις, οπότε η σχετική δαπάνη δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2.500 ευρώ.
2) Η δαπάνη τεχνικής στήριξης στο πλαίσιο της Δράσης δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τα 2.000 ευρώ, εκτός εάν το επενδυτικό σχέδιο απαιτεί την παραλαβή κτιριακών σύμφωνα με την αρχική έγκριση οπότε η σχετική δαπάνη δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2.500 ευρώ.

3) Η δαπάνη για την εκπόνηση μελέτης εγκατάστασης δικτύου μετεωρολογικών προειδοποιήσεων και φυτοπροστασίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 400 ευρώ.
4) Η δαπάνη για την εκπόνηση μελέτης και σχεδιασμού κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ.
5) Η δαπάνη για την τοποθέτηση της επεξηγηματικής πινακίδας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 100 ευρώ.

Ε. Αμοιβές εργατών γης

Οι επιλέξιμες δαπάνες για αμοιβές εργατών γης δεν μπορούν, ανά μικτό ημερομίσθιο, να υπερβαίνουν το ποσό των 45 ευρώ.
